الحمد للّٰہ رب العلمین والعاقبۃ للمتقین

مفتاح القرآن

مولفہ جناب مرزا قلیچ بیگ صاحب

ڈپٹی کلکٹر لاڑکانہ سندھ

حسب فرمائش منشی محبوب عالم صاحب مالک و اڈیٹر پیسہ اخبار لاہور

در سنہ ۱۳۱۰ ہجری المقدس

مطبع خادم التعلیم پنجاب لاہور میں منشی محبوب عالم صاحب

مالک مطبع کے اہتمام سے چھپا

تعداد جلد ۷۰۰ — قیمت فی جلد ۸/

مندرجہ ذیل رسالے اور اخبارین کارخانہ مطبع خادم التعلیم لاہور سے مل سکتے ہیں

ہفتہ وار اشاعت چار ہزار کاپی سے ازید ہے

پیسہ اخبار لاہور

نہایت ارزاں کیونکہ قیمت صرف دو روپے سالانہ معہ محصولڈاک ہے۔ اور پیشگی قیمت دینے والے کو ایک عمدہ کتاب انعام ملتی ہے۔ حجم سولہ صفحے۔ با تصویر۔ عمدہ تازہ بتازہ اور معتبر خبریں۔ نادر اور پسندیدہ اور قابل دید و دلچسپ مضامین شائع ہوتے ہیں جو شخص ایک پرچہ نمونے کا منگوا لے اگر کچھ بھی مذاق اخبارات کا رکھتا ہو تو ممکن نہیں کہ ہمیشہ کے لئے اسکے مطالعہ کا شائق نہ ہو جائے یہی وجہ ہے کہ اس وقت تمام ہندوستان کے اردو اخبارات میں زیادہ بکتا ہے ٭

زمیندار۔ باغبان و بیطار

چونکہ ہندوستان میں مضامین زراعت یا باغبانی علاج المواشی صنعت و حرفت تجارت وغیرہ مضامین کا اکیلا ماہوار اردو رسالہ قیمت عام سالانہ چار روپے بلاتصویر امرا سے پانچ روپے ہے حکام و الیان ریاست سے چھ روپے ہے نمونے کی کاپی ۴؁ کو مل سکتی ہے ہر ایک ہندوستان کے خیرخواہ کا فرض ہے کہ اس نادر رسالے کی امداد کرے۔ اور اس غرض سے کہ سرسبز ہو۔ اس رسالے کی بابت بڑے بڑے تجربہ کار افسران زراعت اور دیگر کار لوگوں نے بہت اعلیٰ رائے دی ہے۔ اور پنجاب کے اکثر حکام ضلع نے اسکی خریداری خود کر کے اسکی سرپرستی منظور کی ہے ٭

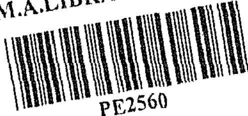
انتخاب لاجواب

تمام جہان کے نہایت دلچسپ کتب اخبارات رسالجات اور مضامین تازہ کا ہندوستانیوں کو بھی اخبار بینی کا مذاق پیدا ہو جاتا ہے لیکن اخبار غرض عام جمہور کی معلوم کرنے پانچ بڑے بڑے پرچے اور پیچیدہ مضامین پولیٹکل وغیرہ کے پڑھنے کی ہے۔ مگر عام تفریح اور دلچسپی سامان لائق لٹریچر سے حاصل کرنا ابھی تک جانتا بھی نہیں انتخاب کی غرض یہ ہے کہ نہایت مختصر انتخاب قسم کی دلچسپ اور لطیف باتیں اور حقیقت علمیہ کی پیش کرے۔ مدد اور ذاتی عجیب عملی ایجادیں تواریخی مستی عقل کے جواہر دلچسپ فسانے باتصویر نادر قدیم تصویریں حکما کے اقوال سوانح عمریاں انعامی سوالات کا مقابلہ اور لطیفے دیگر عنوان مضامین ہونگے رسالے کے انعامی سوالات اور مضامین کی اجرت سو روپے سے زیادہ خرچ کیا جایا کریگی نمونے کی قیمت ۲؁

شریف بیبیاں

تسلیم ہندوں کا ماہوار رسالہ جس میں سچا و مستند لائق پڑھنے لکھنے کی نیک بخت بی بی اور مہربان عقلمند ماں بننے کی ہدایات درج ہوتی ہیں ماہ جولائی سنہ ۱۹۰۵ء سے کارخانہ مطبع خادم التعلیم پنجاب پیسہ اخبار لاہور سے نکلنا شروع ہوا ہے غرض اسکی اشاعت سے صرف یہ ہے کہ یورپ اور امریکہ کے اعلیٰ درجے کے گرانقدر رسالوں کی طرز پر ہندوستان کی شریف بیبیوں میں امور خانہ داری حسن معاشرت اور تعلیم تربیت اطفال کا عمدہ مذاق پیدا کیا جائے ہر شخص جو اہل و عیال رکھتا ہے اس رسالے کو اپنے گھر میں رواج دینے کا خواہشمند ہوگا نمونے کا رسالہ [illegible] طلب کیجئے ٭

تمام درخواستیں کارخانہ پیسہ اخبار لاہور کے پتے پر آنی چاہئیں



بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمد
خاتم النبیین وعلی آله واصحابه اجمعین اما بعد

میگوید راقم این اوراق خوشه‌چین ارباب سخن که بتحریک و ترغیب دوستان خاص و محبان با اخلاص از مدت مدید خیالے بدلم جاے گرفته که مضامین کلام ربانی و آیات قرآنی را بوجه اختصار ترتیب نمایم تا هر امرے و اشارتے که درکار باشد و هر حکمے و کنایتے که داعیة الاظهار باشد بسرعت و سهولیت مزید از قرآن مجید یافته شود. بناءً علی ذالک به تلاوت آن کتاب عالی جناب ابتدا نمودم و هر کیفیت خاص که سوره بسوره و آیه بآیه بنظر رسید در بیاض خود درج میکردم تا که بعد فراغت تمام بانتها رسانیدم. پس بعده جمله مضامین را بترتیب حروف تهجی علیحده جمع آوردم چنانچه تا عده لغات است. و آنرا مسمی باسم مفتاح القرآن کردم. امید که جمیع مومنان عالم و طالبان حق ازین کتاب باعث شکر تازه و فرحت بے اندازه خواهد شد که بذریعه آن کسے از دانستن اوامر و

نواہی وکماہی آیاتِ الٰہی محروم نخواہد ماند و احتیاج بجائے قطعی یا بعالمے نخواہد برد۔

مخفی نماناد کہ ہر مضمون بہ عبارت سلیس و الفاظ مختصر دادہ شدہ است و ہمہ فقرات مضمون اجمالاً بترتیب سورتہا فراہم آوردہ - بعد ہر فقرہ سہ عدد دادہ شدہ اند - عدد اول نشان جزو است و عدد دوم نشان سورۃ است و عدد سوم نشان رکوع است* - و اغلب این ہر سہ عدد بر حاشیہ مصاحف نوشتہ میشوند اگر چند فقرہ از یک رکوع پی در پی آمدہ اند لفظ (ایضاً) بکار بردہ شدہ - و اگر جزو و سورہ یکیست مگر رکوع علیحدہ است پس بجای جزو و سورہ خطہا - رکوع پیش دادہ ام - چنانچہ (-- ۶) یعنی رکوع ششم از سورہ و جزو کہ بالا این فقرہ آمدہ - و جائیکہ کیفیت دیگر ہم تعلق بہمان یک مضمون میدارد در آخر بیان آن اشارہ بالفاظ خاص آن مضمون بخط باریک دادہ ام - چنانچہ (موسیٰ) یعنی کیفیتی کہ زیر آن دادہ شدہ تعلق باین مضمون میدارد و آنرا باید دید - ماسوا در اول این کتاب یادداشت جزوہا و سورتہا با الفاظ اول ہر جزو و نام ہر سورہ ہم رقم نمودہ ام تا سہولیت یابد۔

الحال عرض بخدمت صاحبان قدرشناس ہمین است کہ اگر در نوشتن این اوراق سہو یا خطائے از بندہ رفتہ باشد ایشان در اصلاح آن کوشند و برای ہر مشقتے کہ درین کار کشیدہ ام دعائے خیر در حق این احقر العباد کنند - والسلام

سپردم بتو مایۂ خویش را　　تو دانی حساب کم و بیش را

قلیچ بیگ　　تاریخ ۲۴ جمادی الثانی ۱۳۰۴ ھ　　منزل نصیرآباد

* نشان رکوع در ہر مصحف بحرف ع دادہ شدہ است و عدد آن ہم -

یادداشت جزوہا و سورتہائے قرآن و تعداد رکوع ہا

تعداد جزوہا	الفاظ اول جزوہا	تعداد سورتہا	اسامی سورتہا	تعداد رکوع ہا
		١	الفاتحہ	١
١	الٓمٓ	٢	البقرہ	٤٠
٢	سیقول السفہاء	..	..	..
٣	تلک الرسل	..	..	..
..		٣	آل عمران	٢٠
٤	لن تنالوا البر	..	..	..
..		٤	النساء	٢٤
٥	والمحصنات	..	..	..
٦	لا یحب اللہ	..	..	..
..		٥	المائدہ	١٦
٧	واذا سمعوا	..	..	..
..		٦	الانعام	٢٠
٨	ولو اننا	..	..	..
..		٧	الاعراف	٢٤
٩	قال الملأ الذین	..	..	..
..		٨	الانفال	١٠

تعداد جزوہا	الفاظ اول جزوہا	تعداد سورتہا	اسامی سورتہا	تعداد رکوعہا
۱۰	واعلموا	-	-	۶
-	-	۹	التوبہ	۱۶
۱۱	یعتذرون		-	-
-	-	۱۰	یونس	۱۱
-	-	۱۱	ہود	۱۰
۱۲	ومامن دابۃ	-	-	-
-	-	۱۲	یوسف	۱۲
۱۳	وماابرئ نفسی	-	-	-
-	-	۱۳	الرعد	۶
-	-	۱۴	ابراہیم	۷
۱۴	ربمایود الذین	۱۵	الحجر	۶
-	-	۱۶	النحل	۱۶
۱۵	سبحان الذی	۱۷	بنی اسرائیل	۱۲
-	-	۱۸	الکہف	۱۲
۱۶	قال الم اقل لک	-	-	-
-	-	۱۹	مریم	۶
-	-	۲۰	طٰہٰ	۸
۱۷	اقترب للناس	۲۱	الانبیاء	۷

تعداد جزوها	الفاظ اول جزوها	تعداد سورتها	اسامی سورتها	تعداد رکوعها
..	..	۲۲	الحج	۱۰
۱۸	قد افلح المؤمنون	۲۳	المؤمنون	۶
..	..	۲۴	النور	۹
..	..	۲۵	الفرقان	۶
۱۹	وقال الذین	..	..	..
..	..	۲۶	الشعراء	۱۱
..	..	۲۷	النمل	۷
۲۰	امن خلق السموات	..	..	..
..	..	۲۸	القصص	۹
..	..	۲۹	العنکبوت	۷
۲۱	اتل ما اوحی	..	..	..
..	..	۳۰	الروم	۶
..	..	۳۱	لقمان	۴
..	..	۳۲	السجدة	۳
..	..	۳۳	الاحزاب	۹
۲۲	ومن یقنت	..	..	..
..	..	۳۴	السبا	۶
..	..	۳۵	الفاطر	۵

تعداد جزوہا	الفاظ اول جزوہا	تعداد سورتہا	اسامی سورتہا	تعداد رکوعہا
-		۳۶	سورۂ یٰس	۵
۲۳	وَمَالِیَ لَآ اَعْبُدُ الَّذِیْ	-	-	-
-	-	۳۷	الصّٰفّٰت	۵
-	-	۳۸	صٓ	۵
-		۳۹	الزمر	۸
۲۴	فَمَنْ اَظْلَمُ	-	-	-
-	-	۴۰	المؤمن	۹
-	-	۴۱	حٰمٓ السجدۃ	۶
۲۵	اِلَیْہِ یُرَدُّ	-	-	-
-	-	۴۲	الشوریٰ	۵
-	-	۴۳	الزخرف	۷
-	-	۴۴	الدخان	۳
-	-	۴۵	الجاثیۃ	۴
۲۶	حٰمٓ	۴۶	الاحقاف	۴
-	-	۴۷	محمد	۴
-	-	۴۸	الفتح	۴
-	-	۴۹	الحجرات	۲

تعداد جزوہا	الفاظ اول جزوہا	تعداد سورتہا	اسامی سورتہا	تعداد رکوعہا
..	..	۵۰	ق	۳
..	..	۵۱	الذاریات	۳
۲۷	قال فما خطبکم	..	..	
..	..	۵۲	الطور	۲
..	..	۵۳	النجم	۳
..	..	۵۴	القمر	۳
..	..	۵۵	الرحمن	۳
..	..	۵۶	الواقعہ	۳
..	..	۵۷	الحدید	۴
۲۸	قد سمع اللہ	۵۸	المجادلۃ	۳
..	..	۵۹	الحشر	۳
..	..	۶۰	الممتحنہ	۲
..	..	۶۱	الصف	۲
..	..	۶۲	الجمعہ	۲
..	..	۶۳	المنافقون	۲
..	..	۶۴	التغابن	۲
..	..	۶۵	الطلاق	۲
..	..	۶۶	التحریم	۲

تعداد جزوها	الفاظ اول جزوها	تعداد سورها	اسامی سورها	تعداد رکوعها
۲۹	تبارک الذی	۶۷	الملک	۲
..		۶۸	ن	۲
..	..	۶۹	الحاقہ	۱
..	..	۷۰	المعارج	۲
..	..	۷۱	النوح	۲
..	..	۷۲	الجن	۲
..	..	۷۳	المزمل	۲
..	..	۷۴	المدثر	۲
..	..	۷۵	القیامۃ	۲
..	..	۷۶	الدہر	۲
..	..	۷۷	المرسلات	۲
۳۰	عمّ	۷۸	النبا	۲
..	..	۷۹	النازعات	۲
..	..	۸۰	عبس	۱
..	..	۸۱	التکویر	۱
..	..	۸۲	الانفطار	۱
..	..	۸۳	التطفیف	۱
..	..	۸۴	الانشقاق	۱

تعداد جزوہا	الفاظ اول جزوہا	تعداد سورتہا	اسامی سورتہا	تعداد رکوعہا
-	-	۸۵	البروج	۱
-	-	۸۶	الطارق	۱
-	-	۸۷	الاعلیٰ	۱
-	-	۸۸	الغاشیہ	۱
-	-	۸۹	الفجر	۱
-	-	۹۰	البلد	۱
-	-	۹۱	الشمس	۱
-	-	۹۲	اللیل	۱
-	-	۹۳	الضحیٰ	۱
-	-	۹۴	الانشراح	۱
-	-	۹۵	التین	۱
-	-	۹۶	العلق	۱
-	-	۹۷	القدر	۱
-	-	۹۸	البینۃ	۱
-	-	۹۹	الزلزال	۱
-	-	۱۰۰	العادیات	۱
-	-	۱۰۱	القارعۃ	۱
-	-	۱۰۲	التکاثر	۱

تعداد جزوها	الفاظ اول جزوها	تعداد سورتها	اسامی سورتها	تعداد رکوعها
-	-	۱۰۳	العصر	۱
-	-	۱۰۴	الهمزة	۱
-	-	۱۰۵	الفیل	۱
-	-	۱۰۶	القریش	۱
-	-	۱۰۷	الماعون	۱
-	-	۱۰۸	الکوثر	۱
-	-	۱۰۹	الکافرون	۱
-	-	۱۱۰	النصر	۱
-	-	۱۱۱	اللهب	۱
-	-	۱۱۲	الاخلاص	۱
-	-	۱۱۳	الفلق	۱
-	-	۱۱۴	الناس	۱



بسم الله الرحمن الرحیم

الف

آخرت — حیات دنیا و آخرت (۱-۲-۱۰) اجر آخرت برای مردمان بهتر است
(۱۳-۱۲-۷) کسانیکه درآن روز گمان دارند عذاب خواهند دید —
(۱۵-۱۷-۱) کسیکه اراده آخرت دارد و سعی آن میکند مومن است
(-- ۲) آخرت درجه بزرگ دارد (-- ۲) برای آخرت قایل باید بود
(۱۵-۱۹-۳) کسانیکه بر آخرت ایمان ندارند بآن روز عذاب خواهند دید
(۵-۲۷-۱) بعضی مردمان در آخرت شک دارند (۲۰-۲۷-۵)
و خیال خام می پزند (-- ۶)

آدم — خلقت آدم (۱-۲-۴ع) آدم را اسماء چیزها می آموزد (ایضاً) ملائک باو سجده میکنند (ایضاً) الله آدم را و دیگر پیغمبران را بر همه عالم گزید —
(۳-۳-۴ع) آدم را دو فرزند پسر و دختر تمام اقوام از حوا پیدا میشوند —
(۸-۵-۵) خلقت آدم — ملائک باو سجده کردند مگر ابلیس که عزم

بدیٔ او میکنند (۸-۷-۲) آدم از جنت بزمین نقل میکنند (—۳۰)
اولاد او از پشت پیدا میشود (۹-۷-۲۲) چون حوا را حمل شد ابلیس
هر دو را میترسانند (—۲۴) الله بملایکه حکم میدهد تا آدم را سجده کنند
و ایشان سجده میکنند مگر ابلیس (۱۵-۱۷-۷) ابلیس آدم را سجده
نمیکند - دشمن انسانست - از قوم جن بوده (۱۵-۱۸-۷) - الله عهد
با آدم کرده - ملایکه سجده باو میکنند مگر ابلیس که عدوی او میشود و او را
گمراه میکند (۱۶-۲۰-۷) آدم و حوا میوهٔ درخت ممنوعه میخورند شرمگاه
خود مے بینند (ایضاً) خلقت آدم و سجده کردن ملایکه باو مگر ابلیس
(۲۳-۳۸-۵) ÷ (ابلیس)

آذر - حجت ابراهیم با پدرش آذر و قوم خود در باب بتان و خیال و قیاس او
در دانستن رب خود (۷-۶-۹) (ابراهیم)

آزمایش - الله انسان را بمال و جان مے آزماید (۱۶-۲۳-۱۹) -

آسمان - جمله هفت آسمانست (۱-۲-۳) - هر چیز در آسمان و زمین از خدا
هست (۵-۴-۱۹) آسمان و زمین در شش روز ساخته شدند
(۸-۷-۷) هفت آسمان در دو روز آفریده شدند (۲۴-۲۱-۲)

آصف - وزیر سلیمان گفتگوے او با سلیمان (۱۹-۲۷-۳) (سلیمان)

آل ابراهیم کتاب و حکمت داده شد (۵-۴-۸) (ابراهیم)

آل عمران - سورهٔ آل عمران (۳-۳) (عمران)

آل فرعون - کافر بودند - سزاے ایشان (۳-۳-۲) قحط و بلاهاے دیگر

مثل عیو کہا جبر او وقتل گرفتار شدند (۹-۷-۱۶) خراب
شدند (۲۷-۴-۵۳-) (فرعون)

آواز - آواز خر از ہمہ کریہ تر است (۲۱-۳۱-۲) پیش نبی بآواز بلند
سخن نباید گفت (۲۶-۴۹-۱)

آهن - از آهن چه فائده ها میشوند (۲۷-۵۷-۳)

آیات - نشانیان که الله برائے عاقلان آفریده (۲۰-۴۳-۲۴) کسی بر
نشانہائے قدرت الله (۷-۶-۱۲)

آیات الله ایمان ندارد عذاب خواهد دید (۱۴-۱۶-۱۱۴) یکی آیت
بجائے دیگری می آید آن همه از الله است افترا نیست (ایضاً)
الله برائے ترسانیدن بندگان آیات یعنی نشانها میفرستد
(۱۵-۱۷-۶) - در آیات الله کافران جدل میکنند (۲۴-۱۴-۱)
شمس و قمر و دیگر آیات قدرت الله (۲۴-۱۴-۵) کسے که آیات
قرآن را خیال نمی آرد بجهنم خواهد رفت (۲۵-۴۵-۱)
(قدرت) (الله)

آیت - آیة الکرسی (۳-۲-۳۴)

ابراهیم - آزمایش او به بعضی کلمات (۱-۲-۱۵) ابراهیم همراه اسمعیل
کعبه را پاک میکنند - دعای او (ایضاً) دین ابراهیم بهتر است
(۱-۳-۱۶) یعقوب نصیحت میکند (ایضاً) بحث ابراهیم با پادشاه
کافر که از مردم سجده میخواست (۳-۲-۳۵) ابراهیم چهار مرغ گرفته

که باز زنده نشوند (ایضًا) حنیف بود نه یهود و نه نصرانی (۳-۳-۶)
محبت با او و پیروی ملت او باید کرد (۴-۳-۱۰) دین او بهتر
(۵-۴-۱۰) خلیل الله بوده (ایضًا) الله با براهیم و دیگر انبیا وحی فرستاد
(۶-۴-۲۳) حجت ابراهیم با پدر و قوم خود در باب بتان و خیال او در شناختن
رب خود (۷-۱۰-۹) ملائک بشارت از الله باو می رسند و او مهمانی ایشان
میکند (۱۲-۱۱-۷) سوره ابراهیم (۱۳-۱۴) ابراهیم عرض بخدمت الله
میکند (۱۳-۱۴-۶) بجنگلے میرود که هیچ زراعت آنجا نبوده و بعد از آن
بقدرت الله آبادی بسیار میشود (ایضا) مهمان باو مے آید و بشارت
پسر باو میرسانند (۱۴-۱۵-۴) حنیف بود مشرک نبود. شاکر نعمت بود و
در دنیا و آخرت صالح شده (۱۴-۱۶-۱۶) پیغمبر صدیق بود - او به پدر
خود نصیحت میکند - الله باو اسحاق و یعقوب میدهد (۱۶-۱۹-۳) هدایت
داده شده - پدر را و قوم خود را در باب بتها طعنه میزند - گفتگوے او
(۱۷-۲۱-۵) کعبه برائے عبادت او مقرر کرده شد (۔-۔-۴) قصه او
به پدر و قوم خود در باب بت پرستی حرف میزند (۱۹-۲۶-۵) تعریف رب
میکند (ایضا) رسول خداست - بقوم خود برائے عبادت الله
وعظ میکند (۲۰-۲۹-۲) او را در آتش مے اندازند و الله او را
از آن نجات میدهد (۔-۔-۳) لوط برابراهیم ایمان آورده (۲۰-
۲۹-۳) گفتگوے او با قوم و پدر خود و فکر کردن او در باب الله (۲۳-
۲۷-۳) با پدر و قوم خود تحقیق میکند (۲۵-۴-۳) حکایت مهمانان

ابراہیم (۲-۱۵-۲۷) ہدایت او بقوم و پدر خود (۱-۲۰-۲۸)

ابلیس - آدم را سجدہ نمیکند (۱-۲-۴) (۲-۷-۸) عزم خرابی آدم میکند (ایضاً) ہمہ ملائکہ سجدہ بآدم میکنند مگر ابلیس کہ آدم را فریب میدہد (ایضاً) از حضور اللہ راندہ میشود و ملعون گشتہ برای گمراہی انسان کمر مے بندد (۳-۱۵-۱۴) بشر را سجدہ نمیکند (ایضاً) دشمن آدم میشود (۷-۱۷-۱۵) ہر کسے کہ پیروی شیطان خواہد کرد در جہنم عذاب خواہد دید (ایضاً) او بر بندگان خدا ہرگز غلبہ نتوان کرد (ایضاً) دیگر ہمہ ملائکہ آدم را سجدہ کردند مگر ابلیس از حکم اللہ ابا میکند (ایضاً) آدم را سجدہ نمیکند - دشمن او و اولاد او و از جن بود (۷-۱۸-۱۵) عدوئے آدم میشود (۷-۲۰-۱۶) آدم را سجدہ نمیکند (۵-۳۸-۲۳) (آدم) (شیطان)

ابن السبیل - (مسافر)

ابن مریم - (عیسیٰ)

ابوبکر - صدیق در غار رفیق محمدؐ بودہ (۶-۹-۱۰)

ابوجہل - اشارہ بہ و بعملے او وقتیکہ از مکہ برآمد (۴-۸-۹) اشارہ بگریختن شیطان از دست ابوجہل در جنگ بدر چون جبرئیل و میکائیل را دیدہ (۶-۸-۱۰)

ابوسفیان - سردار کافران در جنگ احد اشارہ باو (۱۸-۳-۴)

ابولہب ابولہب و زنش دشمن محمدؐ بودند (۱-۱۱۱-۳۰)

اتفاق ـ نعمت باید شمرد (۶-۳-۱۱)

اجل ـ مقرراست (۷-۵۶-۱) بر آخر امت اجل مقرراست (۹-
۷-۶) (۱۱-۱۰-۵) یکساعت هم پیش وپس نشوند (ایضاً)
کسے پیش از اجل نخواهد مرد (۴-۱۴-۱۶-۹) اجل پیش وپس نمیشود ـ
(۱۹-۲۲-۳) وقت اجل مقرراست تا آنوقت اللہ گذاشته است
همه مردم را (۲۲-۳۵-۵) (موت) (مرگ).

اُحُد ـ اشاره بجنگ اُحد (۴-۳-۱۵) (۷-۱۷ و ۱۸) شکست
اسلام دران جنگ (۴-۳-۱۶) کسانیکه دراین جنگ گریختند
گناه برایشان (ایضاً)

احرام ـ ذکر احرام (۲-۲-۲۴) دراحرام شکار جانوران ماهی حرام است
اگر کسے متعمداً کند کفارت برا ولازم میشود (۷-۵-۱۳)

اَحزاب سورة الاحزاب (۲۱-۳۳) جنگ احزاب که دران لشکر بود
از باد تند گریخته شد (۲۱-۳۳-۲)

احسان ـ جزائے احسان احسان است (۲۷-۵۵-۳) احسان بوالدین
باید کرد (۱-۲-۱۰) (۱-۶-۱۹) (۲۶-۴۶-۲)

احقاف ـ سورة الاحقاف (۲۶-۴۶)

اخلاص ـ سورة اخلاص یعنی قل هو الله احد (۳۰-۱۱۲)

اخوان ـ اخوان شیطان در آدم وسوسے اندازند (۹-۷-۲۴)
بیا خرچ کنندگان اخوان شیاطین هستند (۱۵-۱۷-۳) ـ

ادریس - یکے از انبیا بوده (۱۶-۱۹-۴) صابر بوده (۱۷-۲۱-۶)

اذان - بعضے از یہود و مشرک از جہل بر اذان خندہ میکردند (۶-۵-۹)

ارم - مانند ارم شہرے آفریدہ نشدہ (۳۰-۸۹-۱)

ازواج - ہر چیز جفت پیدا شدہ (۲۳-۳۶-۳) بعضے وقت ازواج و اولاد دشمن ہستند (۲۸-۶۴-۲) ۱ ازواج نبی مادران امت ہستند - (۲۱-۳۳-۱) ۲ کدام ازواج نبی را حلال اند (۲۲-۳۳-۶) (نساء)

استعانت - بہ صبر و صلوات استعانت باید خواست (۱-۲-۵)

استغفار - از اللہ مغفرت میآرد (۶-۳-۱۴) استغفار از جہالت مقبول میشود نہ سوائے آن (۶-۴-۳) بہر حال بہتر (۵-۴-۱۶) برائے کافران ہیچ فائدہ ندارد (۱۰-۹-۱۰) از رب باید خواست کہ خیلے فائدہ دارد (۱۲-۱۱-۱) شعیب قوم خود را برائے استغفار ترغیب میداد (۱۲-۱۱-۸) (توبہ)

اسحق - یکے از پیغمبران بود (۱-۳-۱۶) اسحق و دیگر جمیع رسولان ہدایت و کتاب و نبوت دادہ شدند (۷-۶-۱۰) اسحق وحی کردہ شد (۶-۴-۲۳) باسحق و یعقوب ابراہیم وعدہ کردہ شد (۱۲-۱۱-۷) اللہ اسحق با ابراہیم عطا میکند (۱۳-۱۴-۶) (۱۶-۹-۳) اسحق و یعقوب بلوط دادہ شدند (۱۷-۲۱-۵) (۲۰-۲۹-۳) ابراہیم) (یعقوب)

اسراف - خدا تعالے اسراف کنندگان را دوست ندارد (۸-۷-۳) اسراف ممنوع است و اسراف کنندگان در شمار اخوان شیاطین اند (۱۵-۱۷-۳) - در قتل اسراف نباید کرد (۱۵-۱۷-۴)

اسرافیل (صور)

اسلام- دینِ اسلام (۱-۲-۹۰) مانند باران است (-- ۳۰) بهتر برائے همه (۲-۲-۲۵) پیش الله پسندیده است (۳-۱۳-۲) دین غیر اسلام پیش الله قبول نه (-- ۹) از همه دین ها اسلام بهتر (۵-۴-۱۸) دین اسلام تکمیل کرده شده است (۶-۵-۱) اسلام هدایت است از طرف الله (۸-۲-۱۵) اسلام آهسته آهسته غالب میشود (۱۰-۸-۴) (مسلمان)

اسمعیل- با پدر خود ابراهیم کعبه را پاک میکند (۱-۲-۱۵) پیغامبر است (-- ۱۶) الله با وحی فرستاده (۶-۴-۲۳) اسمعیل و اسحق با براهیم عطا شدند (۱۳-۱۶-۶) رسول صادق الوعد بود (۱۶-۱۹-۳۰) صابر و صالح بود (۱۷-۲۱-۶) خوشخبری اسحق با و میرسد (۲۳-۷-۳) خواب میبیند که پسر خود را ذبح کرده است (ایضاً)

اسمها- اسمهائے الله بسیار خوب هستند (۹-۷-۲۲) با آدم اسمهائے چیزها آموزد (۱-۲-۴)

اصحاب- اصحاب محمد دو فرقه بودند مهاجر و انصار- چه کنند و جزائے ایشان چه (۱۰-۹-۱۰)

اصحاب الاعراف- گفتگوئے اصحاب الجنة با صحاب النار و اصحاب الاعراف (۸-۷-۵،۶)

(اعراف)

اصحاب الایکه- الله ازین قوم انتقام میگیرد (۱۴-۱۵-۵)

اصحاب الجنة کسانے که اعمال نیک ارند (۱-۲-۹) گفتگوئے ایشان با صحاب النار

واصحاب الاعراف (۸-۷-۵) کسانیکہ ایمان دارند و عمل صالح کنند

(۱۲-۱۱-۲) این کسان در جنت در چہ آرام و آسایش باشند (۲۳-۳۶-۴)

(جنت)

اصحاب الحجر - یعنی قوم ثمود - سزائے ایشان (۱۴-۱۵-۶) (ثمود)

اصحاب السبت - بنی اسرائیل کہ در سبت تجاوز کردند بشکل بوزینہ بدل شدند

(۱-۲-۸) (۵-۴-۷) (سبت)

اصحاب الشمال - چہ کسان را میگویند (۲۷-۵۶-۲)

اصحاب الفیل - بر ایشان باران سنگ افتادہ (۳۰-۱۰۵-۱)

اصحاب القریہ - مثل ایشان - دو پیغمبر با ایشان فرستادہ شدند (۲۲-۳۶-۲)

اصحاب النار - کسانیکہ گناہ میکنند (۱-۲-۹) گفتگوئے اصحاب الجنت با ایشان

واصحاب الاعراف (۸-۷-۵)

اصحاب الیمین - چہ کسانند (۲۷-۵۶-۱)

اصحاب کہف - قصہ ایشان - سالہا در غار خوابیدند - ہدایت بدل ایشان مے آید

(۱۵-۱۴-۱) مشورت کردہ در غار میروند و میخوابند (--۲) تکرار در باب

تعداد ایشان (--۳) در غار سہ صد و نہ سال میخوابند (--۴)

اصحاب ایکہ - این قوم بر جان خود ظلم کردند (۱۰-۹-۹)

اطاعت - اطاعت اللہ بہتر ہست (۳-۳-۲) خیلے اجر دارد (۴-۴-۲)

نا فرمانی سزا آرد (ایضاً) - اطاعت یعنی فرمانبرداری اللہ و رسول

مشروط است (۷-۵-۱۲) (۲۲-۳۳-۹)

اعراب - از جہاد عذر کردند و در کفر سخت اند (۱۰-۹-۱۲) بعضے از اہل مدینہ کہ منافق باشند عذاب بنبیند (۔ ۔ ۱۳) برائے اہل مدینہ واجب نبود کہ از نبی پس مانند (۱۱-۹-۱۵)

اعراف - سورۃ الاعراف (۸-۷) اعراف مابین بہشت و دوزخست (۸-۷-۵۰) اصحاب الاعراف چہ خواہند گفت (۔ ۔ ۵ و ۶)

اعلےٰ - سورۃ الاعلےٰ (۳۰-۸۷)

اعمال - و اعمال صالح - (عمل)

افترے - قرآن افترے نیست یعنی بدروغ ساختہ نشدہ است - کسے مثل آن نتواند ساخت (۱۲-۱۱-۲) کسانیکہ بر اللہ دروغ مے بندند چہ عذاب خواہند (ایضاً) افترے گناہ کبیرست (۱۵-۱۸-۲)

اقربا - (قربیان)

اللہ - غیب آسمان و زمین میداند (۱-۲-۶) ظاہر و باطن میداند و خلاف وعدہ نمیکند (۔ ۔ ۹) از اولاد پاک است (۔ ۔ ۱۴) وحدت و قدرت او (۲-۲-۲۰) (۲-۳-۲) مالک الملک قادر علی الاطلاق است (۔ ۔ ۳) وحدۂ اللہ بہ عیسےٰ (۔ ۔ ۶) اللہ غنی است ظالم نیست (۶-۳-۱۹) ارادۂ اللہ (۵-۶-۵) اللہ یکے است سہ نیست چنانچہ بعضے از نصارا میگویند (۶-۶-۲۳) (۶-۵-۱۰) اظہار قدرت او (۷-۶-۱) اللہ را حدست و گواہ بس است (۔ ۔ ۲) اللہ دانا و تواناست - طاقت و قدرت او (۔ ۔ ۷) بجلد حساب میگیرد - از ظلمات نجات میدہد -

(- - ۸) اظهار قدرت او و نشانهای او (- - ۹ و ۱۲) از زن و اولاد
پاکست (- - ۱۳) الله نفع بخشا یعنی افعال بد حکم نمیکند (۸ - ۷ - ۳) قدرت
او در خلقت آسمان و زمین و شمس و قمر وغیره (- - ۷) الله با موسیٰ کلام میکند
و تجلی دیدار خود با و بنماید (۹ - ۷ - ۲۷) اسمهای الله بسیار خوب هستند
(- - ۲۲) ذکر او باید کرد و او را در دل خود یاد باید کرد (- - ۲۴) الله میان
انسان و دل او حایل ست (۹ - ۸ - ۳) الله پاک را از ناپاک جدا مے سازد
(۱۰ - ۸ - ۴) الله بر مردمان ظلم نمیکند ولیکن مردمان خود بر خویشتن ظلم
میکنند (۱۱ - ۱۰ - ۵) هیچ چیز از الله پوشیده نیست و در قرآن موجود است
(- - ۷) الله بر مردمان فضل میکند (- - ۶) الله روز و شب بنا کرده
(۱۱ - ۱۰ - ۷) هیچ اولاد ندارد (ایضاً) الله بروز قیامت قاضی خواهد شد
(- - ۱۰) الله حسب مرضی خود بر مردمان خیر و مصیبت مے آرد - او
غفور الرحیم است و بهترین حکم کننده است (۱۱ - ۱۱ - ۱۱) الله ظاهر و باطن
میداند (۱۲ - ۱۱ - ۱) الله هر غیب را میداند (- - ۱۰) حساب بخشنده است
برای مردمان پیش او ظاهر و باطن یکسانست (۱۳ - ۱۳ - ۱۰) سوای الله
دیگر پروردگار نیست و او شریک و رفیق ندارد (- - ۲) الله سریع الحساب است
دیگر تمام وارد - آثار قدرت او (۱۳ - ۱۴ - ۵ و ۶) الله از کرده ظالمان
غافل نیست (- - ۷) الله مکر خوب میداند (ایضاً) او خود را غفور الرحیم
میخواند (۱۴ - ۱۵ - ۴) نعمت الله از شمار بیرون است (۱۴ - ۱۶ - ۲) الله
واحد است (- - ۳) (- - ۷) الله به بندگان خود چه نصیحت میکند

(– –۱۳) اللہ ہر کس را مدد میدہد (۱۵-۱۷-۲) مشرکان پسران و دختران را
با اللہ نسبت میکردند (۱۵-۱۷-۴) رد مشرکان - اللہ یکے است کسے دیگر
نیست سوای او (– –۵) ہر چیز تسبیح اللہ میخوانند (ایضاً) اللہ نہ پسر دارد
نہ شریک نہ دوست (– –۱۲) اللہ غفور و رحیم است (۱۵-۱۸-۸) اللہ بہا
خوب و بسیار دارد (۱۶-۲۰-۱) ہر کسے کہ توبہ میکند اللہ بخشندہ است (– –۴)
اللہ نگہبانی شب و روز میکند (۱۷-۲۱-۴) ہر چیز در آسمان و زمین اللہ را
سجدہ میکند (۱۷-۲۲-۲) اظہار قدرت او (– –۹) اللہ نور زمین و آسمان است
مثل آن (۱۸-۱۴-۵) ہر چیز در آسمان و زمین تسبیح و صلوٰۃ میکند (– –۱۱)
اللہ بر محمد بندہ خود فرقان نازل کردہ (۱۸-۲۵-۱) قدرت اللہ تعالیٰ
(۱۹-۲۵-۵) قدرت و صنعت او (۲۰-۲۷-۵) قدرت و فضل او تعالیٰ
(۲۰-۲۸-۷) (۲۱-۲۹-۶) اللہ و ملائکہ بر نبی درود مے فرستند
مؤمنان را ہمچنین باید کرد (۲۲-۳۳-۷) اللہ مردہ را زندہ میکند و ہر چیز شمار
مینویسد (۲۲-۳۶-۱) اللہ را وحدت و تعریف شاید (۲۳-۳۷-۱)
اللہ زن خواہ پسر ندارد این ہمہ طوفان است در باب او (۲۳-۳۷-۵) قدرت
و حکمت او (۲۳-۳۹-۱) (– –۲) (۲۴-۴۰-۲) (– –۷) کسے کہ از
میترسد چہ اجر خواہد یافت (۲۳-۳۹-۲) بیان و مثل قدرت او (۲۵-۴۲-۲)
رزق بہ بندگان میرساند (– –۳) آثار قدرت او (– –۴) اللہ با انسان
چہ طور کلام میکند یا بوحی یا پس پردہ یا بہ پیغام (– –۵) تعریف اللہ تعالیٰ
کہ در آسمان و زمین معبود است (۲۵-۴۳-۷) آیات قدرت او - کسیکہ

برآنها خیال نمیارد بجهنم خواهد رفت و عذاب خواهد دید (۲۵-۲۵-۱)
الله از رگ جان هم بانسان نزدیکتر است (۲۶-۲۵-۲) قدرت
بارتعالے (۲۷-۷-۵-۱) نوح با قوم خود قدرت الله را بیان میکند
(۲۹-۱-۷۱) الله واحد است نه از کسے زاییده شده و نه کسے را میزاید
(۳۰-۱۱۲-۱) (رب) (رحمان)

الحمد۔ بسوره فاتحه که سوره اول است (۱-۲-۱)

الست۔ الست بربکم قالوا بلی (۹-۷-۲۲)

الفت۔ الفت را نعمت باید شمرد (۴-۳-۱۱)

الواح۔ بر موسی الواح نازل میشوند (۹-۷-۱۷) در آنها هدایت و رحمت
نوشته شده (-- ۱۹)

الیاس۔ رسول بود۔ مردمان در ایام او بعل را می پرستیدند (۲۳-۳۷-۱۲۴)

ام القری۔ یعنی مکه۔ قران برای ساکنان آنجا و حوالی آن نازل شده
(۷-۶-۱۱) (مکه)

ام الکتاب۔ قرآن (۳-۳-۱) پیش الله است (۱۳-۱۳-۶) (قرآن)

امانت۔ در امانت خیانت نباید کرد (۵-۴-۸)

امن۔ برای کدام فریقیست (۷-۶-۹)

اموال۔ برای بعضی مردم اموال و اولاد فتنه است (۹-۸-۳) بدیگر بعضی
اموال کسے نزد الله آمدن نمیتواند مگر ایمان و عمل صالح (۲۲-۳۴-۵) (مال)

انبیا۔ میان انبیا هیچ تفاوت نیست (۱-۲-۱۶) همه انبیا یک امت بودند

(ایضًا) انبیا برائے فائدہ انسان ہستند (۲-۲-۲۶) ہمہ انبیا با ہم یکسانند (۳-۳-۹) انبیا در راہ خدا بسیار جنگ میکردند (۴-۳-۱۵) بعضے انبیا بر بعضے فضیلت دادہ شدند (۱۵-۱۷-۶) سورۃ الانبیا (۱۷-۲۱) - (نبی) (رسول)

انتقام - بدلہ بمقدار آن باید گرفت کہ کردہ شدہ نہ زیادہ (۱۵-۱۷-۱۴) اللہ از قوم شعیب انتقام میگیرد (۱۹-۲۶-۱۰) (قصاص)

انجیل از اللہ تعالیٰ نازل شدہ (۳-۳-۱) دران ہدایت و نور نازل شدہ (۶-۵-۷) کسانیکہ توریت و انجیل را قایم دارند خوب میکنند (۶-۵-۱۰) در انجیل و قرآن وعدۂ حق موجود ہست (۱۱-۹-۱۴)

انس - انس و جن ہم در دوزخ میروند (۹-۷-۲۲) انس و جن اگر جمع شوند چیزے مانند قرآن آوردن نہ توانند (۱۵-۱۷-۱۰) (انسان) (جن)

انسان - شیطان دشمن انسانست (۲-۲-۲۵) انسان یک امت بود (۲-۲-۲۶) انبیا برائے فائدہ انسان آمدند (۲-۲-۲۶) خلقت انسان از یک نفس (۴-۴-۱) خلقت انسان از خاک (۱۴-۱۵-۲) انسان ناشکر ہست (۱۵-۱۷-۷) بوقت سختی انسان در دریا فریاد میکند چون نجات یابد اعراض میکند (ایضًا) خلقت انسان چطور شدہ و از چہ چیزہا (۱۸-۲۳-۱) اللہ برائے انسان چہ نعمت ہا آفریدہ باران و باغات و درختان و جانوران وغیرہ (ایضًا) انسان بوقت مصیبت اللہ را میخواند و وقت نعمت او را فراموش میکند (۲۳-۳۹-۱۰)

(خلقت)

ان شاء الله - بوقت هر وعده انشاء الله باید گفت (۱۵-۱۸-۴)

انشقاق - سورة الانشقاق (۳۰-۸۴)

انشراح - سورة الانشراح (۳۰-۹۴)

انصار - مددکنندگان یاران عیسیٰ (۳-۳-۵) انصار فرقه از اصحاب محمد بودند (۱۰-۹-۱۰) انصار و مهاجرین بجنت خواهند رفت (۱۱-۹-۱۳) بر ایشان الله رحمت کند (-۱۴) الله دوباره با ایشان معافی داد (ایضاً) هر یک کس از انصار پنجاه روز سختی گذشته ایشان صادق بودند (ایضاً)

انعام - سورة الانعام (۷-۶) - انعام یعنی جانوران برای مردمان باعث عبرت شد (۱۴-۱۶-۹) - (جانور)

انفال - سورة الانفال (۹-۸) انفال یعنی مال غارت که بعد جنگ بدست آید برای الله و رسول است (۹-۸-۱) (غارت)

انفطار - سورة الانفطار (۳۰-۸۲)

انکار - تکبر و انکار از پیش الله عذاب می آرد (۶-۴-۲۴)

اولاد - الله از اولاد پاک است (۱-۲-۱۴) قتل اولاد بد است و نشان گمراهی است (۸-۶-۱۶) اولاد را از ترس مفلسی نباید کشت (-۱۹) برای بعضی مردمان اولاد و اموال و اولاد فتنه است (۹-۸-۳) الله هیچ اولاد ندارد (۱۱-۱۰-۷) از سبب مفلسی اولاد را کشتن گناه بزرگ است (۱۵-۱۷-۴) بعضی وقت اولاد و ازواج دشمن

ہستند (۲۸-۱۴-۲)۔

اولیا۔ یعنی دوستان خدا ہیچ خوف ندارند (۱۱-۱۰-۷)

اہلۃ (ماہ)

اہل کتاب۔ اہل کتاب را در یک سخن شامل ما بدیود (۳-۳-۷) بعضے خرابیہا در اہل کتاب (۔-۸) بعضی بدیہا ایشان ہم ہست (۵-۴-۱۸) زنان پاکدامن از اہل کتاب بر مسلمانان حلال اند (۶-۵-۱) تہمت بر اہل کتاب در باب مخفی کردن حصہ ہای کلام اللہ (۔-۳) اہل کتاب بقرآن خوش میشوند (۱۳-۱۳-۵)

اہل مدینہ۔ اعراب و اہل مدینہ را واجب بود کہ از نبی پس نمانند (۱۱-۹-۱۵)
بعضے اہل مدینہ کہ منافق ہستند عذاب خواہند دید (۱۱-۹-۱۳)

ایذا۔ مومنان ایذا رسانیدن گناہ است (۲۲-۳۳-۷)

ایفا۔ ہر کہ بر عہد اللہ وفا کند بہشت خواہد رفت وہر کہ آنرا شکند ملعون است (۱۳-۱۳-۳) (شخصہ)

ایکۃ۔ (اصحاب الایکۃ)

ایمان۔ ہر چہ چیزہا ایمان پیدا آورد (۵-۴-۲۰) ایمان و اعمال صالح چہ اجر دارد (۶-۵-۲۴) (۶-۵-۲) کسیکہ ایمان آرد و عمل صالح کند بہشت خواہد رفت (۱۲-۲۹-۶) (۲۱-۳۳-۳) (۱۲-۱۱-۱)
ایمان و عمل صالح خیلے اجر پیدا ہد (۲۵-۴۲-۳) (ایمانداران)

ایمانداران۔ ایمانداران و کنندگان عمل نیک اہل جنت خواہند شد (۱۲-۱۱-۲۳)

ب

بخل - بخل بد است و سزائے آن (۱۴-۳-۱۸) (۵-۴-۶) (۲۷-۵۷-۳)
کسے کہ بخل میکند بر نفس خود میکند (۲۶-۴۷-۴)

بدبخت - بروز قیامت بدبخت و شقی چہ عذاب در دوزخ خواہند دید (۱۲-۱۱-۹)

بدخوئی - سزائے بدخوئی در زنان (۵-۴-۶)

بدر - اشارہ بجنگ بدر (۳-۳-۲) در جنگ بدر اللہ تعالے لشکر ملائکہ برائے
مدد مسلمانان فرستادہ (۴-۳-۱۳) اشارہ بجنگ بدر (۴-۳-۱۷)
دراین جنگ اللہ برائے مسلمانان آب بارد (۹-۸-۲) دراین جنگ
محمدؐ مشت خاک بطرف دشمن انداخت و دشمن شکست خوردہ (ایضاً)
دراین جنگ محمدؐ و دیگر مسلمانان را تعداد کافران بسے اندک مینمود
(۱۰-۸-۵) در جنگ بدر شیطان از دست ابوجہل گریخت (--۶)

بدی - بدی کنندہ لازم (۵-۴-۱۸) سزائے بدی (۹-۷-۱۲) جزائے
بدی بدیست (۲۵-۴۲-۲)

برق - برق و رعد برائے ترسانیدن کافران ہست (۱-۲-۲) بنی اسرائیل را برق
گرفتہ بود (--۶) برق و رعد اللہ تعالیٰ برائے خوف پیدا کرد (۱۳-۲-۲)

بروج - در آسمان زینت دادہ شدہ اند (۱۴-۱۵-۱) سورۃ البروج (۳۰-۸۵)

بزرگی - بعضے بر بعضے بزرگی دادہ شدہ اند (۱۵-۱۷-۲)

بغی - ہر کس کہ بغی و سرکشی میکند بر نفس خود میکند (۱۱-۱۰-۳)

بقرہ - سورۃ البقرۃ (۱-۲) حکم اللہ بقوم موسے برائے ذبح کردن گاؤ موصوف
بصفتہائے مقرر (۱-۲-۸) (گاؤ)

بکه - (مکه)

بلد - سورة البلد (۳۰-۹۰)

بندگان - بندگان رحمان چه چیز آدمیانند و چه اجر خواهند یافت (۱۹-۲۵-۶)

بنی آدم - الله بنی آدم را عزت و بزرگی داده و سواری بر بحر و بر و روزی پاکیزه
هم - (۱۵-۱۷-۸) (آدم)

بنی اسرائیل - ذکر بنی اسرائیل (۱-۲-۵) حکم الله با ایشان (۔-۔-۶) از عذاب
آل فرعون بنی اسرائیل رهائی داده شدند میخواستند که الله را عیاناً
ببینند - سزای ایشان من و سلوی بر ایشان نازل شده (ایضاً)
اگر در سبت از حد تجاوز کنند بوزینه شوند (۔-۔-۸) از میثاق الله سرکشیدند
(۔-۔-۱۰) سزای ایشان (ایضاً) الله بسیار آیتها با ایشان داده (۲-
۲-۲۶) بعد وفات موسی جالوت بر بنی اسرائیل غارت آورده -
(۔-۲۲ و ۲۳) الله عهد و پیمان از ایشان گرفته (۳-۳-۹) هر طعام
بر بنی اسرائیل حلال بود (۴-۳-۱۰) الله با ایشان میثاق کرده
الا بعد مدتی ایشان گمراه شدند (۶-۵-۳) حکم با ایشان در ممانعت
قتل مردم (۔-۔-۵) الله مهربانیها بسیار با ایشان کرد (۱۱-۱۰-۹ و ۱۰)
سوره بنی اسرائیل (۱۵-۱۷) حکم الله با ایشان برای یافتن بلندی
و بزرگی دوباره (۱۵-۱۷-۱) وعده الله با ایشان بجانب طور -
من و سلوی بر ایشان نازل شده (۱۶-۲۰-۱۲) بنی اسرائیل
رسول خود را کشتند و خراب کردند (۶-۵-۱۰) داؤد و عیسی بر ایشان لعنت

ازبنی اسرائیل که کافر بودند لعنت کردند (ـ - ۱۱) موسیٰ با بنی اسرائیل
بسلامت بعبور دریا میرود (۹ - ۷ - ۱۴) الله موسیٰ را کتاب داد
و هادی بنی اسرائیل کرده (۱۵ - ۱۴ - ۱) بنی اسرائیل وارث تمام
ملک مصر شدند (۱۹ - ۲۶ - ۱۳) موسیٰ و هارون بنی اسرائیل را
بشام بردند (ـ - ۲) الله بنی اسرائیل را کتاب و حکم و نبوت داد
اما آخر ایشان سرکشی و نافرمانی کردند (۲۵ - ۱۴۵ - ۲) الله موسیٰ را
وارث بنی اسرائیل کرده (۲۶ - ۱۶۰ - ۶) (موسیٰ)

بنی عمرو - اشاره به بنا کردن مسجد نبوی در محله بنی عمرو بن عوف (۱۱ - ۹ - ۱۳)

بنی نضیر - اشاره به بنی نضیر که قومے از یهود بودند و بدخواهی محمدﷺ کردند
(۲۸ - ۵۹ - ۱)

بوزینه - بنی اسرائیل که در سبت از حد تجاوز کردند بوزینه شدند (۱ - ۲ - ۸)
یهود بشکل بوزینه بدل شدند (۹ - ۷ - ۲۱) کافران صورت بوزینه
و خنزیر گرفتند (۶ - ۵ - ۹) (اصحاب سبت) (بنی اسرائیل)

بهشت - جای خوش (۱ - ۲ - ۳) جای اول آدم (ـ - ۴) احوال بهشت و
دوزخ (۲۳ - ۳۸ - ۴) (جنت)

بے ایمانان - الله ایشانرا در کدام حالت گذاشته (۲۳ - ۳۶ - ۱)

بے بیان - احکام و آداب برای بے بیان نبی (۲۱ - ۳۳ - ۴)

بیت الحرام - کعبه بیت الحرام است (۶ - ۵ - ۱) (۷ - ۵ - ۱۳)

بیت الله - کعبه (ب - ۳ - ۱۰)

بیت المقدس۔ قبلہ اولی مسلمانان (۲-۲-۱۷)

بے دینان۔ صابئین۔ اگر بہ اللہ ایمان دارند از خوف ایمن باشند (۱-۵-۱۰)

تا آں اولاد بے دینان ثواب است (۱۰-۹-۷) (صابئین)

بیعت۔ کسانیکہ به رسول بیعت کردند گویا با اللہ بیعت کردند دست اللہ بر دست

ایشانست (۲۶-۸-۱۰) بر کدام شرطها بیعت زنان به رسول باید

کرد (۲۸-۶۰-۲)

بینہ۔ سورۃ البینۃ (۳۰-۹۸)

پ

پا پوش۔ موسیٰ وقت دیدن تجلی حق پاپوش برے آرد (۱۶-۲۰-۱)

پردہ۔ رخصت ہائے پردہ چہار مقرر شدند برائے اطفال بالغ خواہ نابالغ

(۱۸-۲۴-۵۸)

پرہیزگاری (تقوے)

پیدایش۔ پیدایش و خلقت انسان از یک نفس (۴-۶-۱۲) (انسان)

پیغمبر۔ آدمی است نہ ملک و ہیچ خزانہ ندارد (۷-۶-۵) پیغمبران

آدمیان بودند و طعام میخوردند (۱۷-۲۱-۱) (رسول) (نبی)

پیمایش۔ پیمانہ و وزن برابر باید بود۔ اوفوا الکیل والمیزان (۸-۱۱-۱۹)

در باب وزن و پیمانہ (۸-۷-۱۱)۔ (کیل)

ت

تابوت۔ صندوق کہ در ایام موسیٰ و ہارون برکت اللہ بنی اسرائیل

ـــه آمد (۲-۲-۳۲)

تبع - اشاره به تبع پادشاهی که کافر بود (۲۵-۴۴-۲)

تبوک - اشاره به جنگ تبوک و ذکر آن (۱۰-۹-۶)

تجارت - تجارت به ضامن حق واست (۵-۴-۵)

تحریر رقبه - آزاد کردن بنده وقتیکه مومن مومن را بخطا بکشد (۵-۴-۱۳)

تحریم - سورة التحریم (۲۸-۶۶)

ترازو - به ترازوی راست وزن باید کرد (۱۵-۱۷-۳۴) بروز قیامت

ترازوی عدل مقرر خواهد شد (۱۷-۲۱-۴) (میزان)

تسبیح - هر چیز تسبیح اللہ میکند (۱۵-۱۷-۵) بوقت صبح و شام و شب و

باطراف روز تسبیح باید کرد (۱۶-۲۰-۸)

تطفیف - سورة التطفیف (۳۰-۸۳)

تغابن - سورة التغابن (۲۸-۶۴)

تقدیر - چه چیز است - اشاره بدو قسم تقدیر مبدل و غیر مبدل (۱۳-۱۳-۶)

تقوی - تقوی خوب است و جزای آن (۳-۳-۲) جنت برای متقیان

(۴-۳-۱۴) تقوی چه ثواب دارد (۴-۳-۲۰) تقوی

بهتر است (۵-۴-۱۹) تقوی بدی را دور میسازد و نعمت می آرد

(۶-۵-۹) (پرهیزگاری)

تکاثر - سورة التکاثر (۳۰-۱۰۲)

تکبر - تکبر کردن پیش است عذاب آرد (۶-۴-۲۲)

تنور - جوش میزند و طوفان نوح مے برآید (۱۲-۱۱-۶)

توبه - بوسیله توبه خدا تعالے مے بخشد (۳-۳-۹) بعد شکستن سوگند توبه
قبول نیست (ایضاً) توبه از جہالت مقبول شود نه سوا آن (۴-۴-۳)
توبه کنندگان اجر مؤمنان گیرند (۶-۴-۲۱) توبه غفران مے آرد
(۶-۵-۶) بعد گناه توبه باید کرد سوزان در نباید (۷-۶-۵) توبه بعد از
بدی غفران آرد (—-۶) (۹-۷-۱۹) سورة التوبه (۱۰-۹) الله
توبه بندگان قبول میکند (۱۱-۹-۱۳) توبه از رب باید خواست که
فائده دارد (۱۲-۱۱-۱) کسیکه توبه میکند خدا او را مے بخشد (۱۸-۲۴-۱)
گفتگوے عاد و ہود با قوم خود در باب توبه (۱۲-۱۱-۵) الله توبه بندگان
قبول میکند (۲۵-۴۲-۳) توبه بهتر است برائے انسان (۲۸-۶۶-۲)

توریت - بر توریت ایمان آوردن واجبست (۱-۲-۵) توریت بموسے
داده شده (—-۱۱) توریت و انجیل از الله نازل شدند (۳-۳-۱۰)
دران ہدایت و نور نازل شده (۶-۵-۷) منافقان کا قرآن را نه
توریت کار بر بسته میکردند (ایضاً) کسانیکه توریت و انجیل را قایم دارند
خوب میکنند (۶-۵-۹ و ۱۰) الله عیسی را توریت و انجیل آموخته -
(۷-۵-۱۵) توریت بر موسے نازل شده و دران ہدایت بوده
(۷-۴-۱۱) (۸-۶-۹) در انجیل و قرآن وعده حق موجود است
(۱۱-۹-۱۴) در توریت و انجیل خبر داده شده که پیروی نبی محمد باید کرد
(۹-۷-۱۹) (انجیل)

توکّل ـ ندیست (۴-۳-۱۷) بر خدا توکّل کردن واجبست (۵-۴-۱۱)
(۱۳-۱۴-۲) اجر آن در جنّت داده خواهد (۲۱-۲۹-۶)
تہجد ـ یعنی از خواب بیدار شده قرآن خواندن اولیترست (۱۵-۱۷-۹)
تیمم ـ چیست و کے رواست (۵-۴-۷) آداب تیمم (۶-۵-۲)
(وضو)
تین ـ سورۃ التین (۳۰-۹۵)

ث

ثعلبہ ـ اشارہ باحوال ثعلبہ کہ یکے از منافقان بود (۱۰-۹-۱۰)
ثمود ـ قوم ثمود برخلاف حکم اللہ ناقہ را می کشتند (۸-۷-۱۰) ثمود را از کشتن
ناقہ منع میشود ـ ناقہ معجزہ از سنگ برمی آید و بچہ میدہد (۱۳-۱۱-۶)
ثمود ناقہ را مے کشتند و سزا مے یابند (ایضاً) رسول با ایشان فرستادہ
شدہ (۱۳-۱۴-۲) ثمود یعنی اصحاب الحجر و سزائے ایشان (۱۴-۱۵-۶)
اللہ ناقہ بطور دلیل بہ ثمود داد کہ آنرا کشتند (۱۵-۱۷-۶) عاد و ثمود
بعد نوح آمدند گفتگوے بان قوم (۱۸-۲۳-۳) ثمود ہلاک کردہ شدند
(۱۹-۲۵-۴) قصہ احوال ثمود و صالح و ناقہ او (۱۹-۲۶-۸) قصہ
ثمود و برادر شان صالح و گفتگوے او بقوم خود کہ آخر ہلاک میشود (۱۹-۲۷-۴)
اشارہ بقوم ثمود (۲۰-۲۹-۴) ثمود و عاد کہ تکبر کردند خراب شدند
(۲۴-۱۴-۲) ثمود ناقہ رسول خود کشتند و از ان برایشان عذاب رسید

(۳۰-۹۱-۷) تکرار قوم با رسولان خود (ایضاً) (عاد) (صالح) (ناقہ)

ثواب۔ ثواب دنیا و آخرت پیش اللہ است (۵-۲۰-۱۹) (عمل) (حسب ۱)

ج

جاثیہ۔ سورۃ الجاثیہ (۲۵-۴۵)

جالوت۔ بعد وفات موسیٰ جالوت بر بنی اسرائیل تاخت آوردہ و غارت کرد (۲-۳۲-۲ و ۳۳) جالوت از دست داؤد کشتہ میشود (۲-۳۴-۲) (داؤد)

جانور۔ جانوران۔ گوش جانوران بریدن یکے از رسم ہائے کافران بود (۵-۲۰-۱۸) در احرام شکار جانوران حرام است اگر کسے متعمداً کند او را کفارت باید داد (۷-۵-۱۳) کدام جانوران حرامند (۹-۶-۱۷) مردمان لاعقل از جانوران ہم کمتر و بدتر ہستند (۹-۸-۳) کافران از جانوران ہم بدتر اند (۱۰-۸-۷) جانوران برائے انسان آفریدہ شدند (۱۴-۱۶-۱) از پوستہائے جانوران جامہ ہا ساختہ میشوند (۱۴-۱۶-۱۱) جانوران برائے مردمان باعث عبرت ہستند (۱۴-۱۶-۹) جانوران برائے سواری و طعام بکار مے آیند (۲۴-۴۰-۹) (انعام)

جاھد۔ (جہاد)

جاہلا۔ جاہلانیکہ بر دین خندہ میکنند چہ عذاب بینند (۷-۴-۸) در مجلس جاہلانیکہ در دین عیب گیرند ہرگز نباید نشست (ایضاً)

جبرئیل۔ بر جبرئیل و میکائیل ایمان آوردن واجب است (۱-۲-۱۲) جبرئیل قرآن

وحی آورده (ایضاً) اشاره بگریختن شیطان از دست ابوجهل در جنگ بدر وقتی که او جبرئیل و میکائیل را دید (۱۰-۸-۶) (روح القدس)

جد بن قیس - اشاره به جد بن قیس که یکے از منافقان بود و از سفر جهاد بهانه کرده (۱۰-۹-۷)

جزا - جزای اعمال نیک چیست و بد چه (۸-۶-۲۰) (۱۱-۱۰-۱) (۱۱-۱۰-۳) الله هر کس جزائے عمل او میدهد (۱۳-۱۴-۷)

جزیه - جزیه چیست و برائے چه باید (۱۰-۹-۴)

جمعه - سورة الجمعه (۲۸-۶۲) بعد آذان برائے نماز جمعه شتاب باید رفت تا خطبه شنیده شود (۲۸-۶۲-۲)

جن - انسان را جن برائے بُت پرستی خود تابع کرده اند - (۸-۶-۱۵) برائے جن هم رسول فرستاده شده (--۱۶) بعضے جماعت جن داخل آتش شوند (۸-۷-۱۶) جن بد وزخ هم سپرده شوند (۹-۷-۲۱) قوم جن از نار سموم خلق شده اند (۱۴-۱۵-۱۵) اگر انس و جن جمع شوند مانند قرآن دیگرے آوردن نتوانند (۱۵-۱۷-۱۰) چندے از جن برائے شنیدن قرآن آمدند و مسلمان شدند (۲۶-۴۶-۴) جن از آتش پیدا شده اند و انسان از خاک (۲۷-۵۵-۱) سورة الجن (۲۹-۷۲) (انس)

جنات عدن - (جنت)

برائے مومنان جنات عدن وعده کرده شده (۱۰-۹-۹) آنجا چه آسایش موجود است (۲۲-۳۵-۴)

جنت - جنات: جائے خوش (۱-۳-۳) جائے اولین برائے آدم (۱-۴-۳) جنت برائے پرہیزگارانست (۴-۳-۱۴) برائے مومنان و صالحات است (۵-۴-۱۸) وصف جنت کہ بہ پرہیزگاران وعدہ کردہ شدہ است (۱۳-۱۳-۵) متقین بجنت خواہند رفت (۱۴-۱۵-۴) جمیع نیکان بجائے بہتر یعنی جنات عدن خواہند رفت (۱۴-۱۶-۴) بیان جنت (۱۵-۱۹-۴) کسانیکہ توبہ کنند وایمان آرند وعمل صالح کنند داخل جنت خواہند شد (۱۶-۱۹-۳) جنت بہ بندگان خدا وعدہ کردہ شدہ کہ میراث آدم است (۱۶-۲۰-۳) جنت برائے مومنان و نیکوکارانست (۱۷-۲۲-۲) مسلمانان داخل جنت خواہند شد (۲۵-۳-۷) صفت و تعریف جنت (۲۶-۷-۲) در جنت نہرہائے آب و شیر و شہد و شراب موجود و میوہا و غیر آن (ایضاً) پرہیزگاران داخل جنت شوند و عجب لذات حاصل کنند (۲۷-۵۲-۱) لذات جنت (۲۷-۵۶-۱) کشادگی جنت (۲۷-۵۷-۳) احوال جنت (۲۹-۷۶-۱) (فردوس) (بہشت)

جنگ - در ماہہائے حرام جنگ نباید کرد (۲-۲-۲۷) اشارہ بجنگ بدر (۳-۳-۲) اشارہ بجنگ احد (۴-۳-۱۵ و ۱۶) جنگ فی سبیل اللہ چہ حسبہ دارد (۵-۴-۱۰ و ۱۱) بخلاف اللہ و رسول جنگ کردن چہ عذابی آرد (۶-۵-۵ و ۶) باکسانیکہ ایمان ندارند و معتقد بروز قیامت و غیرہ نیستند جنگ کردن واجب است (۱۰-۹-۴) فی سبیل اللہ

جودی - جبل جودی که کشتی نوح بعد شش ماه بران قرار گرفت در ملک شام (۱۲-۱۱-۹)

جهاد - جہاد باید کرد (۲-۲-۲۷ و ۳۲) جہاد بزور نیست (۲-۲۳-۳۶) جہاد چہ اجر دارد (۵-۳-۱۰ و ۱۱) (۱-۳۰) کدام کس را جہاد معافست (ایضاً) حکم جہاد کے صادر شدہ (۹-۸-۱) جہاد باید کرد تا وقتیکہ کافران بے زور شوند (۱۰-۸-۵) جہاد چہ ثواب دارد (۱۰-۱-۱۰) بمال و جان جہاد کردن او بہتر است (۱۰ و ۹-۲ و ۷) جہاد کنندہ خیلے اجر بیند (۱۰-۹-۳) با کفار و منافقین جہاد کردن رواست (-۱۰) در راہ خدا بمال و جان جہاد کردن بہتر است و خیلے اجر دارد (۲۸-۶۱-۲) (جنگ) (فی سبیل اللہ)

جہد - ہر کسیکہ جہد محنت میکند برائے جان خود میکند (۲۰-۲۹-۱)

جہنم - جہنم از جن و انس پر کردہ خواہد شد (۱۲-۱۱-۱۰) جہنم برای ایشان است کہ پیروی شیطان کنند - آن ہفت دروازہ دارد (۱۴-۱۵-۳) در جہنم چہ عذاب میرسد (۱۸-۲۳-۲) جہنم برائے کافران تیار شدہ (۱۶-۱۹-۱۲) کافران در جہنم چہ سزا بینند (۲۲-۳۵-۶) کافران داخل جہنم شوند و عذاب بینند (۲۴-۵۲-۱) (دوزخ)

چ

چشم - دل و چشم گوش ہر یک سوال کردہ خواہد شد (۱۵-۱۷-۴)

چهل - بر بنی اسرائیل تا چهل سال زمین شام حرام شده و ایشان در جنگل بودند (۶-۵-۴)

ح

حاقه - سورۃ الحاقۃ (۲۹-۶۹)

حبش - اشاره برفتن هشتاد مسلمانان بحبش از ظلم کافران و آمدن بادشاه آنجا سے بدین اسلام (۶-۵-۱۱)

حج - ذکر حج (۲-۲-۱۹ و ۲۴ و ۲۵) تا حج پاک شریف است (۱-۲۵) مناسک حج (ایضاً) حج یعنی زیارت مکہ لازم (۴-۳-۱۰) بروز حج یعنی عید قربان اشتهار شده که مشرکان صلح نباید کرد (۱۰-۹-۱) سورۃ الحج (۱۷-۲۲) حج گذاردن و ذبح کردن جانوران حلال - (۱۷-۲۲-۴)

حجارة - (سنگ)

حجر - سورۃ الحجر (۱۴-۱۵) اصحاب الحجر (۱۴-۱۵-۶) (سنگ)

حجرات - سورۃ الحجرات (۲۶-۴۹)

حدید - سورۃ الحدید (۲۷-۵۷) (آہن)

حرام - چہ چیزہا برا سے خوردن حرام شدند (۲-۲-۲۱) تا ہا حرام یعنی حرمت داده شده (۱-۲۴ و ۲۷) مردار و خون و گوشت خنزیر و چند چیز دیگر برا سے خوردن حرام شدند (۶-۵-۱)

از جانوران کدام حرام شد (۸-۶-۱۷ و ۱۸) بر یہودان کدام حرام شدند (ایضاً) چه کارها حرام شدند (-۱۹) در ہمه سال چهار ماه حرام شدند که دران باکدیگر جنگ کردن گناه ہست و لاکن با مشرکان رواست (۱۰-۹-۵) چه چیزها حرام شدند - مردار و خون و خنزیر (۱۴-۱۶-۱۵) بر یہودان ہم چیزہاے حرام بیان کرده شدند (ایضاً) خود را کشتن حرام شده (۱۵-۱۷-۴) (بیت الحرام) (شهر الحرام) (مشعر الحرام) (مسجد الحرام)

حُرمت - به شهر الحرام و بیت الحرام و مسجد الحرام و ہدیه یعنی نیاز کعبه حرمت باید داد (۶-۵-۱)

حسد - حسد خوب نیست (۵-۴-۵) (-۸)

حسنات - یعنی نیکیها بدیها را مے برند (۱۲-۱۱-۱۰) (نیکی)

حشر - بعضے احوال روز حشر (۱۶-۱۹-۵) بروز حشر موت را بصورت میش آورده ذبح خواهند کرد ہمانوقت کافران نا اُمید خواهند شد - (-۱) احوال روز حشر - آن روز حالت گنهگاران چه خواهد شد (۱۶-۲۰-۵) ہمان روز یاجوج و ماجوج بیرون خواهند آمد (۱۷-۱۸-۷) سورة الحشر (۲۸-۵۹) احوال روز حشر (۲۹-۶۹-۲) (قیامت)

حطة - یعنی گناه برطرف شود (۱-۲-۶) بنی اسرائیل حطة را بسهو حنطة گفتند (ایضا)

حق - حق چه کسان بموجب خویشان و باید کرد (۵-۴-۶) حق و باطل بیان و تشبیه آن (۱۳-۱۳-۲)

حکم - با عدل حکم باید کرد (۵-۱۴-۸) الله بهترین حکم کننده است (۱۱-۱۱-۱۱)

حکمت - بسیار خوبست (۳-۲-۳۷) رسولان مردمان را حکمت آموختند (۳-۲-۱۱) الله برسول خود حکمت آموخته (۲۸-۶۲-۱) بحکمت دعوت دهد الله (۱۴-۲۴-۲)

حلال - پیوسته حلال باید خورد (۲-۲-۲۱) چه جانوران برای خوردن حلال شدند (۶-۵-۱) چه چیزها برای خوردن حلال شدند (ایضاً) طعام اهل کتاب حلالست (ایضاً) زنان پاکدامن از مسلمانان و دیگر اهل کتاب برای نکاح جائز (ایضاً) از حلال پرهیز کردن بد است (۶-۵-۱۲) در احرام شکار ماهی حلال است (۷-۵-۱۳) جانوری که به اسم الله کشته شده حلالست (۸-۶-۳ و ۱۶) الله رزق فرستاد و مردمان از آن حلال و حرام ساختند (۱۱-۱۰-۶) حلال و حرام (ایضاً) رزق حلال باید خورد و شکر نعمت الله باید کرد (۱۴-۱۶-۱۵)

حم - سوره حم (۱۶-۲۴-۱۳)

حمد - الحمد سورهٔ فاتحه که سوره اول است (۱-۱)

حمل - چون حوا را حمل شد ابلیس آدم و حوا را می ترسانید (۹-۷-۲۴)

حنیف - ابراهیم حنیف بود نه یهود و نه نصرانی (۳-۳-۷) کسانیکه کشت

ابراہیم داشتند (۱۱-۱۰-۱۱)

حُنَین - در جنگ حُنین اللہ مسلمانان مدد کردہ (۱۰-۹-۱۴)

حوا - (آدم)

حوارہو - تعلق بہ عیسیٰ داشتند (۳-۳-۵) گفتگوئے عیسیٰ با ایشان (۷-۵-۱۵)

حُوت - صاحب الحوت یعنی یونس (۲۹-۶۸-۲) (ماہی)

حیات - دُنیا و آخرت - حیات دنیا (۱-۲-۱۰) غرور ست (۴-۳-۱۹)

حیات دُنیا لہو و لعب است و حیات آخرت بہتر ست (۷-۶-۱۴)

حیات دُنیا آب باران ست (۱۱-۱۰-۳) کسانیکہ ارادہ حیات دنیا دارند در آخرت بدوزخ خواہند رفت (۱۲-۱۱-۳) حیات دنیا و آخرت ہیچ نیست (۱۳-۱۳-۳) کسانیکہ حیات دنیا را دوست دارند گمراہ ہستند (۱۳-۱۴-۱) حیات دنیا مانند آب ست کہ از آسمان بزمین میآید (۱۵-۱۸-۶) حیات دنیا لہو و لعب است و حیات آخرت زندگانی باقی ست (۲۱-۲۹-۷) حیات دنیا لہو و لعب است و متاع غرور (۱۹-۴۷-۱۴) (۲۷-۵۷-۳) (آخرت) (دنیا)

حیض - حیض پلیت - آدمی را ناپاک میکند (۲-۲-۲۸)

خ

خاتم النبیین حضرت محمدؐ آخرین نبیاست (۲۲-۳۳-۵)

خاک - در جنگ بدر آنحضرت مشتے از خاک برداشته بطرف لشکر دشمن انداخت
دشمن بگریخت (۹-۸-۳) انسان از خاک پیدا شده (۲۷-۵۵-۱۰)

خانه - در خانهٔ کسے سوائے اجازت نباید رفت (۱۸-۲۴-۲۷)

خبیث - تشریح خبیث و طیب برابر نیستند (۷-۵-۱۰۳)

خر - اشاره بقصهٔ عزیر - خر که بعد صد سال زنده شده (۳-۲-۳۵) آواز
خر از همه کریه تر است (۲۱-۳۱-۱۹)

خرچ - خرچ فی سبیل الله محدود (۲-۲-۲۱۹) چند خرچ باید کرد (۳-۲۶)
خرچ فی سبیل الله دو تا میشود (۳-۲-۳۶) خرچ در راه خدا ثواب دارد
نه نقصان (۵-۴-۶) خرچ کردن آنچه کسے بسیار دوست دارد
خوب است (۴-۳-۱۰) خرچ در این دنیا مانند باد است (۳-۱۱)
خرچ برائے خوردن حلال است فقط برائے کارہائے ممنوع حرام -
(۸-۷-۳۱)

خرقیل - اشاره برفتن یونس از یاران حزقیل بنینوا (۱۷-۲۱-۹۰)

خشم - خشم خوردن بهتر است (۴-۳-۱۳۴)

خضر - اشاره برفتن خضر بمجمع البحرین بهمراهی یوشع و بریان کردن ماهی
(۱۵-۱۸-۶۰) اشاره برفتن موسیٰ و یوشع برائے ملاقات خضر (ایضاً)
گفتگوئے او با موسیٰ (ایضاً) خضر موسیٰ را میگوید که بر هر واقعه که او بیند
صبر کند (ایضاً) خضر پسرے را قتل میکند و دیوار برقرار میدارد همه آنچه
فرق میان علم موسیٰ و علم خضر (۱۵-۱۸-۱۰۰) بیان حقیقت هر واقعه

کہ مذکور شد خضر بسوئے سکندر (ا ذوالقرنین)

خلق - از آب پیدا شده (۱۸-۲۴-۴) مخلوق از آب پیدا شده [illegible]

پیدا خواهد شد برائے آن سیر در زمین ها بگردید (۲۰-۲۲-۶)

خلقت - انسان از یک نفس مخلوق است (۴-۱-۱) آسمان و زمین در شش

روز پیدا شده (۸-۷-۳) خلقت همه از یک نفس و جانشین (۹-

۷-۲) خلقت آسمان زمین در شش روز شده (۱۰-۱-۱) (۱۲-

۱۱-۱) خلقت انسان از چه چیز است (۱۴-۲۲-۱) خلقت انسان

از خاک شده (۱۱-۱۵-۳) خلقت آسمان و زمین در شش روز شده

(۱۹-۲۵-۵) (۲۱-۱۳-۱) خلقت آدم از خاک (ایضاً) انسان

از خاک و نطفه پیدا شده (۲۲-۳۵-۲) خلقت انسان از خاک

و نطفه و خون وغیره بتدریج (۲۶-۲-۵) خلقت انسان بچه طور

شده (۲۹-۵-۳)

خلیل - [illegible] (۱۸) (ابراہیم)

[illegible] خوردن گناه است (۲-۲۴-۲) خمر و میسر [illegible] (۵-۵-۱۲)

[illegible] مال غنیمت [illegible] (۹-۱-۸)

[illegible] خوردن [illegible] حرام است (۲-۲۱-۲) (۵-۵-۱)

[illegible] (۱۵-۸-۵)

[illegible] (۱۲-۲۳-۱)

[illegible] خواستند که یک خوان طعام از آسمان بر ایشان [illegible]

(ع-۵-۱۵) (یاثمرہ)

خوف - هر که خوف خدا کند به بهشت خواهد رفت (۱۳-۱۴-۳۰)

خیانت - خیانت بد است و لایق نبی نیست (ع-۳-۱۷) خیانت کردن گناه است (۵-۴-۱۶) در امانت خیانت نباید کرد (۹-۸-۳۰)

خیر - خیر و شر همه از الله است (۵-ع-۱۱) خیر از الله است و شر از نفس انسان (ایضاً) خیر و ضرر هر دو الله رسانیدن میتواند (ع-۶-۲)

خیرات - خیرات با ایذا بد است (۳-۲-۱۲۶) در خیرات نیت واجب است (ایضاً) خیرات مشابه باران است (ایضاً) خیرات از چیزهای حلال باید بود نه حرام - از چیزهای پاک باید بود نه خبیث (۳-۲-۳۷) خیرات ظاهر خواه خفیه خوب است (ایضاً) (۳-۱۴-۵) (صدقه)

د

دار الآخرت - دار الآخرت بهتر است (۹-۷-۲۱) دار الآخرت برای پرهیزگاران خوب است (۱۳-۱۴-۱۲) دار الآخرت برای آن کسان است که درین دنیا بلندی نخواهند و فساد نکنند (۲۰-۲۸-۵) (آخرت)

دار السلام - الله مومنان را به دار السلام دعوت میکند (۱۱-۷-۳۰)

داؤد - داؤد جالوت را کشت (۲-۲-۳۴) بعد از وی تابوت نازل شده (۲۲-۲۴-۳۰) ... داؤد بر بعضی از بنی اسرائیل که کافر بودند

دریا - دریاے شیرین و تلخ - از آن گوشت و جواہر پیدا میشود (۱۲-۲۲-
۳۵-۲) دریاے قلزم کہ فرعون با لشکرش دران غرق شد (۹-۷-۱۴۰)

دُزد - مرد یا زن کہ دزدی کند جزایش را باید داد (۶-۵-۴۰)

دست - دست بریدن سزاے دزدی (۶-۵-۴) دست اولیا نشانی است (۱۸
بغلیست چنانچہ پیشگوئی شد (-۹) سفیدی دست (ید بیضا)
معجزہ موسے (۹-۷-۱۳) دست اللہ بر دست بیعت کنندگان
(۲۶-۴۸-۱) (ید)

دُعا - از درگاہ الٰہی دعا خواستن بر بندگان واجب (۲۳-۳-۲۰۰) (۴-
۳-۲۰) از اللہ تضرعاً و خفیۃً دعا باید خواست (۸-۷-۷) انسان
بعضے دعا ہیچ امیدکہ برائے او بد است (۱۵-۱۷-۲)

دفن - زاغے بقابیل پسر آدم دفن کردن لاش سے آموزد (۶-۵-۵)

دل - چشم و گوش و دل ہر یک سوال کردہ خواہد شد (۱۵-۱۷-۴)

دُنیا - حیات دنیا و آخرت (۱-۳-۱۰) دنیا وقت عمل است (۲۲-۲-
۴۳) متاع حیات دنیا (۳-۳-۲) حیات دنیا فریب است (۲۰-
۳-۱۹) کسانیکہ بر حیات دنیا راضی ہستند در آتش جاے خواہند
یافت (۱۱-۱۰-۱) کسیکہ ارادہ دنیا میکند باو ہر چیز دادہ میشود لیکن دنیا
آخر او جہنم میرود (۱۹-۱۷-۲) کسیکہ ارادہ دنیا میکند نابینا است
در آخرت ہم نابینا خواہد شد (۱۵-۱۷-۸) دنیا و آخرت کشت زارہا
ہستند کہ بمردمان دادہ شدہ اند (۲۵-۴۲-۳) (حیات) (آخرت)

دوازده - دوازده قوم موسے (۱-۲-۷) دوازده چشمہ از سنگ پیدا شوند (ایضاً) اللہ دوازده سردار از بنی اسرائیل پیدا کرده (۶-۵-۳)
دوازده چشمہ برائے دوازده قبیلہ یہود (۹-۷-۲۰) دوازده اسباط وقبیلہ از یہودان (ایضاً)

دُوَدْ - بروز قیامت دود پیدا خواہد شد کہ مردمان را بیہوش و دیوانہ خواہد کرد (۲۵-۱۴-۱)

دوزخ - احوال دوزخ وکدام کس داخل آن شود (۱۶-۱۹-۵) دوزخ و بہشت چہ عذاب و لذت دران موجود است (۲۵-۱۴-۳) (جہنم)

دھو - سورۃ الدھر (۲۹-۶-۷)

دِھریے - دہری ہیچ علم ندارد وکار بر گمان میکند (۲۵-۴۵-۳)

دِین - دین وملت ابراہیم بہتر دقایه (۱-۲-۱۲) شبہ در دین از کسے نباید شنید (۴-۳-۱۰) از مجلس جاہلان کہ بر دین عیب گیرند باید گریخت (۷-۶-۸) در دین فرق نباید کرد - دین محمدؐ ملت ابراہیم حنیف است (۸-۹-۲۰) دین الحق یعنی دین اسلام از ہمہ بہتر است (۱۰-۹-۵) در سخنان دین استہزاء وسخری کردن گناه است (۷-۸) بعضے در دین محمدؐ شک مے آوردند (۱۱-۱۰-۹۱)
دین القیم یعنے دین درست کدام ہست وصفت آن - (۲۱-۳۰-۴) (اسلام)

دَین - (قرض)

ذ

ذاریات۔ سورہ الذاریات (۲۶-۵۱)

ذکر۔ اللہ را یاد باید کرد (۲-۲-۱۸) ذکر در مناسک حج (۱-۵-۲۵) عاقلان
نشستہ و ایستادہ ذکر اللہ میکنند (۴-۳-۲۰) بعد نماز نشستہ یا ایستادہ
ذکر باید کرد (۵-۴-۱۵) ذکر نعمت اللہ باید کرد (۶-۵-۲) اللہ را
در دل جان خود یاد باید کرد (۹-۷-۲۴) بذکر اللہ طمانیت قلوب
میشود (۱۳-۱۳-۴) اللہ تعالیٰ خود ذکر بر نبی نازل میکند (۱۴-۱۵-۱۱)
ذکر کنندگان اہل مغفرت ہستند (۲۹-۲۴-۲) ذکر اسم رب از ہمہ
اولیٰ ترست (۲۹-۲۱-۲)

ذوالقربیٰ (قربان)

ذوالقرنین نام بادشاہے قصہ او (۱۶-۱۸-۱۱) در میان دو دیوار آمی آید
کہ یاجوج و ماجوج آنجا میباشند (آہن و مس وغیرہ سد
مے بندد (ایضاً)

ذوالکفل۔ یکے از انبیا صابر بودہ (۱۷-۲۱-۶)
یعنی یونس و ذکر او (۱۷-۲۱-۶) (یونس)

ر



راسخان۔ مومنان و راسخان چہ اجر بینند (۶-۴-۲۲)

راشدا۔ کدام مردمان را شد باید گفت (۲۶-۴۹-۱)

راعِنا - یعنی بطرفِ ما متوجہ باش - این لفظ ممنوع شدہ و بجاے آن برائے
اُنظُرنا حکم شدہ (۱-۲-۱۳) یہودان این لفظ را بہ بدی استعمال میکردند
(۵-۴-۷)

راھبان - رُہبان و عالمان کہ مالِ مردم بظلم میخورند عذاب خواہند دید (۱۰-۹-۵)

ربّ - ربّ العالمین کیست (۱-۱-۱) (۱۹-۲۶-۲) (۱۴-۴-۴۱-۲۰)
(اللہ) (کلمات ربّ)

ربا - یہودان از گرفتن ربا یعنی سود منع شدہ (۶-۴-۲۲) ربا نباید گرفت
کہ حرام است (۳-۲-۳۸) (۴-۳-۱۴) ربا فی الحقیقت مال
مردمان را نمی افزاید (۲۱-۳۰-۴) (سُود)

رجس - اللہ بر بے عقلان پلیدی مے آرد (۱۱-۱۰-۱۰) خمر و میسر یعنی شراب
و قمار بازی رجس ہستند (۷-۵-۱۲)

رحمان - عرب نام اللہ رحمان نمیدانستند (۱۵-۱۷-۱۲) اولاد برائے رحمان لائق
نیست (۱۶-۱۹-۶) بعضے کافران میگفتند کہ رحمان پسر گرفتہ است
(۱۷-۲۱-۳) بندگان رحمان کیستند (۱۹-۲۵-۷) سورۃ الرحمان
(۲۷-۵۵) (اللہ)

رزق - اللہ رزق فرستادہ و مردمان از آن حلال و حرام ساختند (۱۱-۱۰-۶)
رزق ہر بندہ بر اللہ است و در کتاب مرقوم است (۱۲-۱-۱) کشایش
و تنگی رزق در دست اللہ است (۱۳-۱۳-۳) بعضے از بعضے در رزق
زیادہ تر اند (۱۴-۱۶-۱۰) رزق در دست اللہ است و کسب خویش

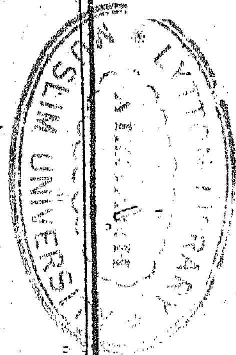
اوست (۵-۱۵-۱۷-۳) اللہ رزق میرساند و آن بہتر است (۱۶-۲۰-۸)
رزق از پیش اللہ باید جست (۲۰-۲۹-۲) اللہ بہ ہر انسان و حیوان
رزق میرساند (۲۱-۲۹-۶) کشادگی و تنگی رزق حسب مرضی اللہ است
(۲۲-۳۴-۵) (۲۴-۳۹-۵)

رستخیز - بعد موت مردگان خواہند برخاست (۱۲-۱۱-۱) (حشر) (قیامت)

رسمہا - بعضے رسمہائے کافران (۵-۶-۱۸) رسمہائے کافران کہ برائے
نیاز بتان میکردند (۷-۵-۱۴)

رسول - رسولان - کسیکہ عدوئے رسولان است کافر است (۱-۲-۱۲) رسول مردمانرا
کتاب و حکمت می آموزد (۲-۲-۱۸) بر ہمہ رسولان ایمان باید کرد (۳-۲-۴۰)
رسول گویا احسان اللہ است بر مؤمنان (۴-۳-۱۶) رسول برائے آنست
کہ مردمانرا باطاعت اللہ راغب کند (۵-۶-۹) کسیکہ فرمانبرداری
رسول کند چہ اجر بیند (ایضاً) رسول برائے مردمان بشیر و نذیر است
(۶-۵-۳) بر ہمہ رسولان اعتبار باید کرد (۶-۴-۲۱) رسولان برائے مردمان
بشیر و نذیر اند (۶-۴-۲۳) (۷-۶-۵) رسول برائے رسانیدن پیغام
اللہ فرستادہ شد (۶-۵-۱۰) چون رسول بہ بنی اسرائیل فرستادہ شد
او را کشتند و خراب کردند (ایضاً) رسول پیغامبر است (۷-۵-۱۳)
بسیارے از رسولان ایذا دادہ شدند و کاذب پنداشتہ شدند (۷-۶-۱۴)
سوائے او ولی و شفیع نیست (۱-۶) اللہ بر ہمہ رسولان ہدایت و کتاب
و حکمت و نبوت دادہ (۱-۱۰) رسولان برائے ظاہر کردن آیات

اللہ می آیند (۸-۷-۱۴) رسول کریم امی بود یعنی چیزے نخوانده بود
(۹-۷-۱۹) پیروی رسول کردن بہتر است در توریت و انجیل از او خبر داده
شده (ایضاً) رسول برائے امت مشفق و مہربان است (۱۱-۹-۱۶)
رسول برائے ہر امت است و انصاف میکند (۱۱-۱۰-۵) رسولان که پیشتر
فرستاده شده بودند ہمه ازواج و اولاد داشتند (۱۳-۱۲-۶) قبل ازین
رسولان برائے گناہگاران فرستاده شدند (۲۱-۳۰-۵) رسولان چه کار
مقرر شده (ایضاً) رسول فقط برائے رسانیدن پیغام است (۱۲-۱۴-۶)
رسول بزبان قوم فرستاده میشود (۰-۱) اللہ برائے ہر امت رسولے فرستاده
(۱۴-۱۶-۵) قبل ازین ہم بچند امت ہا رسول فرستاده شدند (۰-۰) رسول
برائے دادن بشارت و خوف فرستاده شده (۱۵-۱۸-۸) اللہ از ملائک
انسان برائے خود پیغامبرے گزیند (۱۷-۲۲-۱۰) سوال کافران درباب
رسول و قرآن (۱۸-۱۵-۱) جواب باری تعالی که ہمه رسل آدمیان بودند
و طعام میخوردند (۰-۲) رسول فقط برائے رسانیدن پیغام است (۲۰-۲۹-۲)
پیروی رسول بر مومنان واجب است (۲۱-۳۳-۶) محمد رسول خدا است (۲۲-۳۴-۵)
بنده خدا بوده اول مسلمانان (۲۳-۳۹-۲) رسول از آن فرستاده شده که
او را مدد و عزت دہند و اللہ را یاد کنند (۲۶-۴۸-۱) رسول اللہ شاہد
و مبشر و نذیر است (۲۶-۴۸-۱) اللہ درمیان امیان رسولے پیدا کرده و او را
کتاب و حکمت داده (۲۸-۶۲-۱) (نبی) (انبیاء)



رشک - رشک بر کسے کردن خوب نیست (۵-۴-۵)

رعد - برق و رعد برائے ترسانیدن کافرانست (۱-۲-۲) سورۂ الرعد
(۱۳-۱۳-۱) رعد تسبیح حمد او میخوانند (۱۳-۱۳-۱۳-۲) (برق)

رمضان ماہ مبارک (۲-۲-۲۳) قرآن در ماہ رمضان نازل شدہ (ایضاً) قرآن
بشب قدر در ماہ رمضان نازل شدہ (۳۰-۹۷-۱)

رنگ - نصارا رنگ زرد برائے نشان مُلین بکار مے بردند (۱-۲-۱۶۵)

روح - چہ چیز است - از امر رب است (۱۵-۱۷-۱۰)

روح القدس - عیسیٰ بروح القدس مدد دادہ شدہ (۱-۳-۱۱) (۳-۲-۳۳)
(۷-۵-۱۵) روح القدس قرآن از بالائے آوردہ برائے ہدایت و مژدہ
مومنانست (۱۴-۱۶-۱۴) (جبرئیل)

روز حشر - یا روز قیامت - بہ از روز رویہا سفید و سیاہ خواہند شد (۴-۳-۱۱)
اعمال ہر کس نوشتہ میشوند و بروز قیامت در ترازو وزن خواہند شد
(۸-۷-۱) احوال روز قیامت (۱۵-۱۸-۶) (۱۷-۲۱-۷) پیر و بچہ
بروز قیامت شامل نخواہند شد (۱۸-۲۳-۶) افعال مردمان روز قیامت
در ترازو وزن خواہند شد (ایضاً) ہر قوم بروز قیامت حسب کردہ خود
جزا خواہد یافت (۲۵-۵-۲۶) مدت روز قیامت پنجاہ ہزار سال
خواہد بود (۲۹-۷۰-۱) بعضے احوال آن روز (ایضاً) (قیامت) (حشر)

روزہ - (صیام)

روم - سورہ روم (۲۱-۳۰) جنگ روم و فارس یا عرب (۲۱-۳۰-۱)

روئے - بروز حشر رویہا سفید و سیاہ خواہند شد (۴-۳-۱۱) (روز)

ز

زاغ - دفن کردن لاش اول زاغ به قابیل پسر آدم آموخته (۶-۵-۵)

زانی - هر مرد و زن که زانی شود او را یکصد جلد بطور سزا بازد (۱۸-۲۴-۱) (زنا)

زانیه - بر زانی حلال و بر قوم دیگر حرام است (۱۸-۲۴-۱)

زبور - بر داود نازل شده (۶-۴-۲۳) (۱۵-۱۷-۶) (داود)

زخرف - سورهٔ الزخرف (۲۵-۴۳)

زراعت - قدرت اللہ در پیدا کردن زراعتها و غیر آن (۲۱-۳۲-۳)

زقوم - درخت لعنت کرده شده که قوت کافران خواهد شد (۱۵-۱۷-۶)

زکریا - پیغمبر بوده (۳-۳-۴) زکریا و دیگر انبیا برائے هدایت فرستاده شدند (۷-۶-۱۰) زکریا از اللہ دعا خواسته و او را در پیری پسرے عطا شده (۱۶-۱۹-۱) اولاد و هدایت بر او عطا شده یحیی با و داده شده کارهائے خیر میکرد (۱۷-۲۱-۶)

زکوٰة - زکوٰة باید داد (۱-۲-۵ و ۱۰ و ۱۳) (۲-۲-۲۲) (۳-۲-۳۸) سزائے آن کس که زکوٰة نمیدهد (۴-۳-۱۸) زکوٰة یعنی حق از پیدائش باغات وغیره باید داد (۸-۶-۱۷) منکران زکوٰة را کافر باید شمرد و ایشان را باید کشت (۱۰-۹-۱) مؤمنان زکوٰة میدهند (-۹) زکوٰة چه اجر مے آرد (۶-۴-۲۲) زکوٰة مال را مضاعف میکند (۲۱-۳۰-۴) (صلوٰة)

زلزال - سورة الزلزال (۳۰-۹۹) زلزله زمین در قیامت (۳۰-۹۹-۱)

زُمر - سورهٔ الزمر (۲۳-۲۹)

زمین - هرچه در زمین و آسمانست از الله است (۵-۴-۱۸-۱۶) زمین
مقدس که موسیٰ بقوم خود برای رفتن آنجائی گفت (۶-۵-۴)
بر زمین رزق جانوران مردمان پیدا شده (۱۲-۱۵-۲) آدم از جنت
بر زمین نقل کرده (۸-۷-۲) (آسمان)

زن - زنان - زنان پاکدامن از مسلمانان و دیگر اہل کتاب برای نکاح
جائز (۶-۵-۱) زنان پاکدامن برای مردان پاکدامن هستند و زنان
بدکار برای مردان بدکار (۱۸-۲۴-۳) زنان مومنات را دستور است
که حفاظت شرمگاه خود کنند و زینت خود ظاهر نسازند (۱۸-۲۴-۴)
زنان را باید که نه زینت خود ظاهر کنند و نه بوقت رفتن پای بر زمین
کوبند (ایضاً) زن خود را مادر گفتن خوب نیست (۲۱-۳۳-۱) کفارت
برای کسی که زن خود را مادر گوید (۲۸-۵۸-۱) زنان کافر که
مسلمان شوند بر مسلمانان حلال اند (۲۸-۶۰-۲) بر کدام شرطها بیعت
زنان قبول باید کرد (ایضاً) (نساء)

زنا - برای ثبوت زنا بر زنان چهار گواه ضرور اند (۴-۴-۳) زانیه و
دو مرد یعنی لواطت چه سزا آرد (ایضاً) زنا فاحش است نزد آن
نباید رفت (۱۵-۱۷-۴) (زانی)

زیاده گوئی - در دین زیاده گوئی نباید کرد (۶-۴-۲۳)

س

سایہ۔ ہر چیز را سایہ است کہ سجدہ میکنند (۱۴-۱۶-۶)

سامری۔ قوم موسے را گمراہ میکند (۱۶-۲۰-۱۴) (موسیٰ)

سبا۔ نام قومیکہ بلقیس ازان بودہ (۱۹-۲۷-۲) سورۃ السبا (۲۲ ع ۳۴)
بلقیس حاکم آن ملک بود و شہر خوب بود۔ باغ عجیب داشت اجیدتہ قہر
اللہ بران قوم و شہر رسید (۲۲-۳۴-۲) (سلیمان) (بلقیس) (ہدہد)

سبت۔ بنی اسرائیل کہ در سبت تجاوز کردند بشکل بوزینہ بدل شدند۔ (۱-۲-۱۰)
اصحاب سبت کہ در شکل بدل شدند (۵-۱۴-۷) بروز سبت شکار
کردن منع بود (۹-۷-۲۱) تعظیم سبت یعنی ہفتہ از اصل در ملت
ابراہیم بودہ در اسلام ہم شد (۱۵-۱۷-۱۶)

سبیل۔ فی سبیل اللہ (خرچ) (جنگ)

ستا۔ ستارہ (نجوم) برائے رہنمائی مردم است (۷-۶-۱۴) یازدہ ستارہ
در خواب یوسف سجدہ میکنند (۱۲-۱۲-۱)

سجدہ۔ در قرآن بر چہاردہ جاہا سجدہ فرض سنت واجب است کہ نشان
آنہا بر حاشیہ قرآن میکنند۔ ہر چہ در زمین و آسمانست باللہ سجدہ میکنند
(۱۳-۱۳-۲) (۱۴-۱۶-۶) سورۃ السجدہ (الم ۳۲) یازدہ ستارہ
در خواب یوسف سجدہ میکنند (۱۲-۱۲-۱)

سحر۔ شیاطین بمردمان سحر مے آموختند در ملک سلیمان (۱-۲-۱۲) ہاروت

ہاروت سحر مے آموختند (ایضاً)

سراب - اعمال کافران مانند سراب و ظلمات‌اند (۱۸-۲۴-۵)

سریع الحساب - الله سریع الحساب است (۱۳-۱۴-۲) (الله)

سفر - در سفر نماز کوتاه کردن رواست (۵-۴-۱۵)

سقر - سقر چیست و آنجا چه حال بگذرد (۲۹-۷۴-۱) (دوزخ)

سُکر - در حالت سکر نماز روا نیست (۵-۴-۷)

سکندر - (ذوالقرنین)

سگ - قوم کافران تشبیه بسگ دارند (۹-۷-۲۲) سگ اصحاب کہف (۱۵-۱۸-۳) (اصحاب کہف)

سلام - جواب سلام گفتن ثواب دارد (۵-۴-۱۱) سوا کردن اذان و سلام در خانہ کسے دخل نباید گرد (۱۸-۲۴-۴) الله و ملائکہ بر نبی صلوات و سلام میگویند (۲۲-۳۳-۷) (دارالسلام)

سلوی - من و سلوے بر بنی اسرائیل نازل میشد (۱-۲-۶) (۹-۷-۲۰) (۱۶-۲۰-۴) (من)

سلیمان - در ملک سلیمان شیاطین مردمان سحر مے آموختند (۱-۲-۱۲) یکے از رسولان خدا بوده (۶-۴-۲۳) سلیمان بر ہوا سیر میکند - شیاطین برائے او در دریا غوطہ میزنند و کارہائے مشکل میکنند (۱۷-۲۱-۶) الله علم باو داده و منطق الطیر آموخته (ایضاً) سلیمان بوادی النمل میاید و گفتگوے او با موران (ایضاً) سلیمان صبح و شام در ہوا سیر میکند

و جن خدمت او میکنند — عین القطر باو داده شده (۲۲-۳۴-۳)
چطور موت سلیمان در رسید، خبر مرگ او بجنیان نمیرسد (ایضاً) سلیمان
پسر داؤد بود و بهترین بندهٔ خدا بوده (۲۳-۳۸-۳) انگشتری بدست
صخر جن میاید — باز از شکم ماهی بدست سلیمان میرسد — باد و جنیان
در حکم او بودند (ایضاً) واسطه سلیمان با بلقیس ملکه سبا (بلقیس) (سبا)
(ہدہد)

سما — (آسمان)

سنگ — بعضے از یہود دلہا مانند سنگ سخت داشتند (۱-۲-۹) در بعضے نہرہا
سنگ آیند (ایضاً) دوازده چشمه از سنگ پیدا مے شوند در ایام موسی
(۱-۲-۷) (حجر)

سود — ربا یعنی سود که آنرا بیاج خوانند حرام است و ممنوع (۳-۲-۳۹)
(۴-۳-۱۳) مال را زیاده میکنید (۲۱-۳۰-۴) یهودان را از
گرفتن سود منع بوده (۶-۴-۲۲) (ربا)

سورة — سورتهاے قرآن جمله یکصد و چهارده هستند و اسمهاے آنها در اول
این کتاب داده شده اند — کسے را مجال نیست که مانند سورهٔ قرآن
بسازد (۱۱-۱۰-۶) سورهٔ فاتحه یا هفت آیهٔ آن و طریقهٔ خوب است
(۱۴-۱۵-۶)

سوت — گذشتن شتر از سوراخ سوزن — اصطلاح عرب برای چیزے ناممکن (۷-۴-۱۵)

سوگند — قسم

سه - سه کس از انصار که تا پنجاه روز پریشان سختی بوده (۱۱-۹-۱۱۸)

سیر - برای تماشا بر زمین سیر باید کرد (۲۱-۳۰-۴۲) برای آموختن احوال

هستی سیر باید کرد (۲۰-۲۹-۲۰) سلیمان بر هوا سیر میکرد (۲۲-۳۴-۱۲)

سیم - سیم و زر متاعیست برای این دنیا نه برای آخرت (۲۵-۴۳-۳۵)



شاعر - شاعر هدایت نمیکند - گمراهان پیروی شاعران میکنند (۱۹-۲۶-۲۲۴)

کافران محمد را شاعر مجنون میخواندند (۲۳-۳۷-۳۶)

شام - زمین مقدس قوم موسی آنجا میرفتند (۶-۵-۲۱) اشاره به برکت

این زمین (۹-۷-۱۳۷)

شاهد - چهار شاهد ضروراند برای ثبوت تهمتی که بر زن پاکدامن آمده باشد

(۱۸-۲۴-۴) رسول کریم شاهد و مبشر و نذیر است (۲۶-۴۸-۸) الله

شاهد است (۷-۶-۱۹) برای فیصله دو شاهد باید کرد (۷-۵-۱۰۶)

(گواه - گواهی)

شتر - گذشتن شتر از سوراخ سوزن - اصطلاح عرب (۸-۷-۴۰)

شر - خیر و شر همه از الله است (۵-۴-۷۸) شر از نفس هر کس می‌آید

(ایضاً) (بدی) (خیر)

شراب - الله از انگور شراب میگیرند (۱۴-۱۶-۶۷) شراب طهورا

(۲۹-۷۶-۲۱) (حشر)

شرک ۔ شرک بد است ۔ اللہ مشرکان را ہرگز نمی بخشد (۵ ۔ ۴ ۔ ۷) کسیکہ بخدا شرک میدہد گمراہ است (۰ ۔ ۹) شریک دادن بہ اللہ کفر است و سزا آرد (۶ ۔ ۵ ۔ ۱۰) حسب قول لقمان شرک ظلم عظیم است (۲۱ ۔ ۳۱ ۔ ۲۰) وغیرہ (اشرک

شرمگاہ ۔ حفاظت شرمگاہ بر مؤمنان واجب (۱۸ ۔ ۲۴ ۔ ۱۴)

شعراء ۔ سورۃ الشعراء (۱۹ ۔ ۲۶) (شاعر)

شعیب ۔ برادر لوط ۔ او را اللہ بہ مدین فرستادہ گفتگوے او با قوم خود درباب وزن و پیمایش (۸ ۔ ۷ ۔ ۱۱) (۱۲ ۔ ۱۱ ۔ ۸) شعیب قوم خود را برائے استغفار ترغیب میدہد ۔ نجات شعیب و سزا الظالمان میرسد (ایضاً) اللہ از قوم شعیب انتقام میگیرد (۱۴ ۔ ۱۵ ۔ ۵) قصہ شعیب (۱۹ ۔ ۲۶ ۔ ۱۰)

شفاعت ۔ شفاعت خوب و بد را نصیبے آید (۵ ۔ ۴ ۔ ۱۱) شفاعت بندگان برائے اللہ است (۲۴ ۔ ۳۹ ۔ ۵)

شکار ۔ (صید)

شکر ۔ شکر اللہ از زبان بندگان (۱ ۔ ۱ ۔ ۱) شکر اللہ باید کرد (۲ ۔ ۲ ۔ ۱۸) شکر کنندگان را اللہ جزا میدہد (۴ ۔ ۳ ۔ ۱۵) شکر کنندہ را اللہ عذاب نمیدہد (۶ ۔ ۴ ۔ ۲۱) شکر کردن والدین (۲۱ ۔ ۳۱ ۔ ۲)

شمس ۔ شمس و قمر خلقت خدا ہستند (۷ ۔ ۶ ۔ ۱۲) شمس و قمر و منازل آنہا برائے شمار سالہا و حساب کردن ہستند (۱۱ ۔ ۱۰ ۔ ۱) سورۃ الشمس (۳۰ ۔ ۹۱) ابراہیم از آنہا قیاس رب خود میکند (۷ ۔ ۶ ۔ ۹)

شوریٰ ۔ سورۃ الشوریٰ (۲۵ ۔ ۴۲)

شهاد - درجه مسلمانان است (۱۲-۳-۱۴۳) (شهید)

شهاب - برآسے مردمان دران شقاهست (۱۵-۱۶-۹)

شهر - شهر الحرام یعنی ماهہاے حرمت داده شده (۲-۲۲-۱۹۴) جنگ
قتال دران ماہا ممنوعست (۔۔۔ ۲۷) شہر الحرام را بحرمت نباید
شمرد (۶-۵-۱)

شہید - کسیکه در جنگ مرده نیست زنده است (۲-۳-۱۷) به شہید چه پاداش
میرسد (ایضا) شہادت چه فائده دارد (۵-۱۴-۹)

شیر - شیر از شکم جانوران پیدا میشود (۱۴-۱۶-۹)

شطن - شیاطین - شیاطین سحر مردمان می‌آموختند (۱-۳-۱۲) شیطان
دشمن انسانست (۲-۲-۲۵) شیطان وعده فقر میدهد و فحشاء
حکم میکند (۳-۲-۳۷) کسی او را دوست گرفت خراب خواهد شد
(۵-۴-۱۸) شیطان آدم را بکارهاے بد ترغیب میدهد (۷-
۵-۱۱) شیطان با آدم فریب میدهد (۸-۷-۲۰) اخوان شیاطین
انسان را در وسوسه میاندازند (۹-۷-۲۴) در جنگ بدر شیطان از
دست ابوجهل بگریخت چون او جبرئیل و میکائیل را دید (۱۰-۸-۲۰)
شیطان اقرار کفر خود خواهد کرد (۱۳-۱۳-۳) بوقت خواندن
قرآن از شیطان بخدا پناه باید گرفت (۱۴-۱۶-۱۳) شیطان را بر
مؤمنان غلبه نیست اما بر دوستان خود هست (ایضا) شیطان
دشمن انسانست و میان ایشان وسوسه میاندازد (۱۵-۱۷-۶)

شیطان با آدم سجده نکند و دشمن او شود (۷-...) شیاطین کافران
فرستاده شدند (۱۹-۱۹-۷) پیروی شیطان نباید کرد (۱۸-۳۲-۲)
شیطان دشمن انسان است (۲۲-۵-۳۵-۱) شیطان وسوسه در دلهای
مردم می‌اندازد (۳۰-۱۱۴-۱) (ابلیس)

شمویل - اشاره به شمویل پیغمبر (۲-۲-۳۲)

ص

صابئین یعنی بیدینان که ایمان دارند و عمل صالح کنند ثواب یابند (۱-۲-۸)

صاد - سوره ص (۲۳-۳۸)

صادقا - الله صادق است برای صدق اجر میدهد (۲۱-۳۳-۲)

صاعقه (برق) (رعد)

صافات - سوره الصافات (۲۳-۳۷)

صالح - صالحات - صالحین - جزای عمل صالح (۱-۳-۳) چه کس را صالح
باید گفت (۱۲-۳-۱۲) (۵-۱۳-۹) عمل صالح چه ثمر دارد -
(۵-۳-۱۸) عمل صالح برای مرد و زن خوب است (ایضاً) (عمل)

صالح - یکی از انبیا بوده قصه او - بر او چه شده بود گفتگوی او با قوم خود (ثمود)
(۸-۷-۱۰) (۸-۲۲-۱۹) (۱۹-۲۷-۱۶) (۱۲-۱۱-۶) (ناقه) -

صبر - بهشت (۲۲-۲-۱۹) (۳-۲-۲۰) الله با صابران است (۱۰-۸-۲)
تا که الله حکم کند صبر باید کرد (۱۱-۱۱-۱۱) صبر کنندگان مغفرت و اجر یابند

(۱۲-۱۱-۲۰) کسیکه صبر کند و نماز بجا آرد به بهشت خواهد رفت (۳۰-۱۳-۱۲)
بصبر کنندگان جزا داده خواهد شد (۱۶-۱۴-۳۰) صبر را اجر آخرت باید
(۱۶-۱۴-۶) صبر از همه بهتر است (۱۵-۱۷-۱۹) اجر صبر در بهشت
(۲۱-۲۹-۶) صبر عزم الامور است (۲۵-۲-۴۳)

صدقه۔ صدقات۔ صدقه چه اجر دارد (۵-۲۶-۱۷) صدقه بفقیران
باید داد (۳-۲-۳۳) صدقه برای فقرا و مساکین و عاملان و غربا
و قرضداران و مجاهدان و مسافران فرض است (۱۰-۹-۸) (خیرات)

صدیق۔ صدیقین۔ چه کسان از صدیقین می گویند (۵-۴-۹)

صدیق۔ در غار خلیفه ابابکر صدیق رفیق محمد بود (۱۰-۹-۶)

صف۔ سورة الصف (۲۸-۶۱)

صفا۔ جبل صفا و مروه نشانهای الله هستند (۲-۳-۱۹)

صلح۔ صلح کنانیدن درمیان مردمان چه اجر دارد (۵-۴-۶) صلح بهتر است
(۵-۴-۹) صلح کردن مابین مرد و زن (ایضاً) دو جماعت مسلمانان
را واجب است که با هم صلح کنند که همه مسلمانان برادرند (۲۶-۹-۴-۱)
با مشرکان صلح نباید کرد (۱۰-۹-۱)

صلوة۔ یعنی نماز قایم باید داشت (۱-۲-۱) (۱-۲-۵ و ۱۰ و ۱۱) (۳-۲-۲)
(۲-۳-۸-۳) وقت خوف پیاده یا بر اسپ هم نماز روا است (۲-۳-۲۱)
در حالت سکر نماز روا نیست (۵-۳-۷) و دیگر چه چیزها مانع نماز اند
(ایضاً) بکدام وقت نماز کوتاه کردن روا است (۵-۴-۱۵)

در دشمنان هم سلاح پوشیده نماز باید گذارد (ایضاً) صلوٰة و زکوٰة
چه اجر دارند (۲-۴-۱۶۲) برائے نماز چه طور وضو و غسل باید کرد (۶-
۵-۲) شیطان از نماز منع میکند (۷-۵-۱۲) کسیکه نماز گذارد و
توبه کند برادر شما است (۱۰-۹-۲) روز و شب نماز ادا باید کرد (۱۶-
۱۱-۱۰) خیرات و صلوٰة ظاهر و باطن باید کرد (۱۳-۱۴-۵) کسی که
صبر کرد و نماز بجا آورد به بهشت خواهد رفت (۱۳-۱۳-۳) بر صلوٰة حکم
و صبر باید کرد (۱۶-۲۰-۸) صلوٰة و زکوٰة اجر نیک آرد (۱۷-۲۲-۶)
صلوٰة و زکوٰة قائم باید داشت تا رحم کرده شود (۱۸-۲۴-۷) نماز هر
بدی را دور میکند (۲۱-۲۹-۵) وائے بر حال ایشان که از وقت نماز
بےخبر هستند (۳۰-۱۰۷-۱) (نماز)

صور - روز قیامت اسرافیل صور بدمد - آن وقت چه حالت خواهد رسید
(۲۰-۲۷-۷) دوباره صور خواهد دمید (۲۴-۳۹-۷) (قیامت)

صوم - (صیام)

صیام - یعنی روزه بر مسلمانان فرض است (۲-۲۳-۲۳) مریض و مسافر را روزه
معاف است (ایضاً) در کفاره کشتن مومن و شکستن قسم روزه باید داشت
(۵-۱۴-۱۳) (۷-۵-۲) (روزه)

صید - یعنی شکار که بدست و به تیر کشته شود حلال است بوقت احرام
(۷-۵-۱۳) کدام قسم شکار حلال است (۶-۵-۱) شکار ماهی در احرام
حلال (۷-۵-۱۳)

ض

ضحی - سورہ الضحی (۳۰-۹۳) ۰

ضرب المثل - خدا تعالی از زدن مثل شرم ندارد (۱-۲-۳) اللہ بر دومان جہت اینہا مثل میزند (۱۳-۱۴-۱۶) (مثل)

ضرر - خیر و ضرر ہر دو اللہ میتواند رسانید (۷-۲-۴) ضرر و نفع در اختیار اللہ است نہ در اختیار انسان (۱۱-۱۰-۵)

ضعیف - کسی کہ ضعیف و مریض است برا و ہیچ حرج نیست (۱۰-۹-۱۲)

ط

طاغوت - یعنی شیطان کسیکہ ہمراہ او شود خراب خواہد شد (۳-۳-۳۲)

طالوت - احوال طالوت و موسی (۲-۲-۳۲ و ۳۳)

طعام - ہر طعام بر بنی اسرائیل حلال بود (۴-۳-۱۰) در کدام خانہ ہا طعام خوردن رواست - باہم خوردن یا متفرقہ (۱۸-۲۴-۸) طعام مسکینان واجب (۳۰-۱۰۷-۱) (حلال) (حرام)

طلاق - مدت طلاق برائے زنان تا سہ حیض است (۲-۲-۲۸ و ۲۹) بعد طلاق زن را ایذا نباید داد (۲-۲-۲۹) بعد طلاق ہم نکاح رواست (ایضاً) روزہاے عدت در طلاق (۲-۲-۲۹ و ۳۰) حمل داشتن زن بوقت طلاق (۔۔ ۳۰) بعد طلاق نکاح کے جایز (۔۔ ۳۱)

سورة الطلاق (۲۸-۳-۶۵) بر چه شرطها طلاق بپیماوید (۱-۱) (عدت)

(نکاح)

طواف - کجا میشود (۲-۳۳-۱۹)

طور - موسی بجبل طور میرود (۱-۲-۸-۱۱) طور برای وعده بنی اسرائیل بود

ایشان کفر کردند و عده شکستند (۱-۶-۲۲) وعده الله با بنی اسرائیل

بجانب طور - بر ایشان من و سلوی نازل میشود (۱۶-۲۰-۲۰) موسی بطرف

طور آتش می بیند (۲۰-۲۸-۳۰) سورة الطور (۲۷-۵۲) (موسی)

طوفان - نجات کشتی نوح از طوفان و غرق شدن کافران (۸-۰۰-۰۰) طوفان

موج میزند (۱۲-۱۱-۳) تا چهل روز آسمان بارید و سپس کشتی بر جبل

جودی می ایستد - نوح از الله سوال در حق پسر خود میکند و آن رد میشود

(۱۲-۱۱-۴) وعده الله با نوح که باز آفتی بر امت نخواهد آمد (ایضا)

طوفان از تنور پیدا میشود و کافران غرق میشوند (۱۸-۲۳-۲۰) الله از

طوفان کشتی نوح را نجات میدهد (۱۰-۲۹-۲۰) (نوح)

طه - سورة طه (۱۶-۲۰)

طوق - در گردن بی ایمانان طوقها انداخته خواهند شد (۲۲-۳۴-۱)

طیبات - چیزهای پاکیزه و حلال باید خورد (۲-۲-۱۶) (حلال)

ظ

ظالما - الله ظالمان را نمی بخشد (۳-۳-۱۱) الله ظالمان را دوست ندارد

(۲۴-۴۲-۴۰) ظالمان بوقت موت چه عذاب بینند (۷-۶-۱۱) لعنت
الله بر ظالمان هست (۱۲-۱۱-۲-۹۴) الله ظالمان را گمراه میکند (۱۳-۱۴-۱۴)
الله ظالمان را خوب میشناسد (۷-۶) آخر ظالمان چیست (۱۵-۱۸-۴)
الله قوم ظالمان را هدایت نمیکند (۲۸-۶۲-۱)

ظلم - کسانیکه ظلم خواهند کرد عذاب الیم خواهند چشید (۱۱-۱۰-۵۰) الله بر مردمان
ظلم نمیکند ولیکن ایشان خود بر خویشتن ظلم میکنند (۱۱-۱۰-۵) میان ظلم
و انصاف فیصله خواهد شد و این فیصله پیغمبر میکند (۱۱-۱۰-۵ و ۶)

ظن - ظن بحق کفایت نمیکند (۱۱-۱۰-۶) ظن را قرآن چه میگوید (۲۳-۲۶-۳۶)
اکثر ظن بد است و گناه هست (۲۶-۴۹-۱۲) (گمان)

ع

عاد - برادر هود - رسول خدا گفتگوی او با قوم خود (۸-۷-۹) رحمت الله با
قوم عاد (ایضاً) عاد و هود برادر او - نصیحت او با قوم خود در باب توبه
(۱۲-۱۱-۵) هود را الله نجات میدهد (ایضاً) عاد نافرمانی الله
کردند کافر شدند (ایضاً) اشاره به عاد و ثمود (۱۳-۱۳-۲) عاد و ثمود
هلاک شدند (۱۹-۲۵-۴) (۲۰-۲۹-۴) عاد و ثمود بعد نوح آمدند
(۱۸-۴۴-۴) عاد و ثمود تکبر کردند و حسرت زده شدند (۲۴-۴۱-۲)
(ثمود) (هود)

عادیات - سوره العادیات (۳۰-۱۰۰)

عالمان - چند از عالمان یعنی احبار و راهبان که مال مردم ظلماً میخورند در آخر
عذاب خواهند یافت (۱۰-۹-۵)

عایشه - اشاره بطوفان دروغی که کافران بعایشه کرده بودند (۱۸-۲۴-۱)

عبادت - برای عبادت الله زمین گشاده است (۲۱-۲۹-۶)

عباد الله - المخلصین چه فائده خواهند دید (۲۳-۳۷-۲)

عبس - سوره العبس (۳۰-۸۰)

عجل - (گوساله)

عدت - روزهای عدت در طلاق (۲-۲-۲۹ و ۳۰) عدت زن بعد مرگ
شوهر (ایضاً) ایام عدت بوقت طلاق باید شمرد (۲۸-۶۵-۱)
عدت حیض (ایضاً) (طلاق)

عدل - در حکم عدل باید کرد (۵-۴-۸) عدل خوبست و قریب تقوی است
(۶-۵-۲) الله بعدل و احسان حکم میکند (۱۴-۱۶-۱۳)

عدن - (جنت)

عذاب - از عذاب رب حذر باید کرد (۱۵-۱۷-۶) (جهنم)

عرفات - از عرفات بمکه رفتن مراسم حج (۲-۲-۲۵) (حج)

عروسی - (نکاح)

عزیر - اشاره بقصه عزیر پیغمبر (۳-۲-۳۵) یهود عزیر را ابن الله
یعنی پسر خدا میگفتند (۱۰-۹-۵)

عزیز - عزیز مصر که زنش بر یوسف عاشق شده (یوسف)

عصا - معجزه موسی بعصا (۱-۳-۷) عصا صورت اژدها میگیرد
(۹-۷-۱۳) (موسی) (معجزه)

عصر - سورة العصر (۳۰-۱۰۳)

عفو - عفو کردن بهتر است (۴-۳-۱۴۹) (۶-۱۴-۲۱) (۲۵-۲-۴۲-۴۰)

علق - سورة العلق (۳۰-۹۶)

عمالقه - اشاره بسلط کردن جالوت عمالقه را (۲-۱۵-۱۰۱)

عمر - عمر آدم زیاده یا کم نمیشود (۲۲-۳۵-۲) (اجل)

عمران - از پیغمبر است (۳-۳-۳۴) زن عمران (ایضاً) سورة آل
عمران (۱-۳)

عمره - وقت حج عمره چطور میشود (۲-۲-۱۹ و ۲۴)

عمل - اعمال عمل صالح و خبر آن (۱-۳-۳) الله عمل کسی ضایع نمیکند
(۴-۳-۲۰) اعمال صالح اجر میآرد (۲-۴-۲۴) (۶-۵-۲)
اعمال هر یک نوشته میشوند و بروز قیامت وزن کرده خواهند شد
(۸-۷-۱) اعمال صالح چه جزا و اجر دارند (-۵) الله عمل مرد
میبیند (۱۱-۹-۱۲) عمل نیک جزای نیک دارد (۱۱-۱۰-۱)
هر کس که اعمل خوب بکار آید (-۵) عمل صالح مغفرت و اجر بسیار دارد
(۱۲-۱۱-۲) هر مرد و زن که عمل صالح دارد اجر و حیات آخرت باو
عطا خواهد شد (۱۴-۱۶-۱۳) عمل صالح جزای خوب دارد (۱۶-۱۸-
۱۱) عمل صالح بوسیله راه و ... جزای نیک میدهد (۳۰-۱۹-۱۰)

۲- جزاے عمل صالح درجنت است (۲۱-۹-۹) (۲۱-۲۳-۲) عمل بیکنندہ لازم نیست (۲۶-۳۰-۵) کسیکہ عمل صالح کند چہ اجر یابد (۲۵-۲۳-۳) احسن بودہ عمل صالح از صالحات (۳۰-۲۹-۱)

(صالح) (باقیات الصالحات) (ایمان)

عاقبت - عاقبت ستمگر کسی بگردن او است خواہند گرید در قیامت از انجمن (۱۵-۱۶-۳)

عنکبوت - سورہ العنکبوت (۲۰-۲۹) تشابہ بت پرستان بعنکبوت (۲۰-۲۹-۴۰)

عہد - شکستن عہد و امر اللہ نقصان میرساند (۱-۳-۳) بر عہد وفا کرد واجب است (۱-۵) اللہ از بنی اسرائیل عہد گرفتہ (۱۳-۳-۹) بر عہد اللہ وفا باید کرد (۱۱-۹-۱۴) ایفاے عہد لازم است (۱۱-۱۴-۱۳) عہد اللہ شکستن خوب نیست (ایضاً) وفا کردن بر عہد واجب است (۱۵-۱۷-۳۴) (وعدہ) (میثاق) (ایفاء)

غنیمت - بر غنیمت قربان اشتہا شدہ کہ مشرکان صلح نباید کرد (۱۰-۹-۱)

عیسی - عیسی ابن مریم بروح القدس مدد دادہ شدہ (۱-۲-۱۱) عیسی پیغمبر بود (۱-۱۶) معجزہ دادہ شدہ و مدد روح القدس یافتہ (۳-۱۰-۲۳) عیسی مسیح و دیگر احوال او (۳-۳-۵) معجزہ او (ایضاً) وعدہ اللہ بعیسی (۱-۶) مثل عیسی مثل آدم (ایضاً) عیسی پسر خدا نیست (ایضاً) مسیح عیسی ابن مریم را یہود نہ کشتہ بودند بلکہ تشبیہ او را - خود

بالا رفته و قریب به روز قیامت در این جهان خواهد آمد (۴ - ۲۲ - ۲۲)

مسیح رسول و کلام و روح الله است (۴ - ۲۳ - ۳) عیسی ابن مریم به بنی

اسرائیل که کافر بودند لعنت کرده (۶ - ۵ - ۱۱) کسانیکه عیسی را خدا

میگویند کافر شدند (۶ - ۵ - ۳) عیسی با تورات و تصدیق آن با انجیل فرستاده

شده (۶ - ۶) وعده الله به عیسی که توفی و رفع خواهد کرد (۳ - ۶ - ۱)

روح القدس وی را مدد داده - در گهواره سخن گفته و کتاب و حکمت و تورات و انجیل

آموخته شده (ایضاً) عیسی و مادرش را الله آیت قرار داده (۱۸ - ۳ - ۳)

باز آمدن عیسی نشان قیامت است (۲۵ - ۱۴ - ۶) عیسی خبر داده که

نبی بنام احمد پیدا خواهد آمد (۲۸ - ۲۱ - ۱) عیسی وحی کرده شد

(۶ - ۱۴ - ۲۳) (مسیح) (مریم) (روح القدس)

غ

غار - ابوبکر صدیق با محمد رفیق غار بوده (۱۰ - ۹ - ۲)

غارت - مال غارت برای الله و رسول است (۹ - ۱۰ - ۱) (انفال) (غنیمت)

غازی کسیکه غازیست از مردگان نیست شده است (۴ - ۳ - ۱۹) غازی

در راه خدا جنگ میکنند (۵ - ۲۴) به غازی خیلی ثواب میرسد

(۶ - ۳ - ۲۰) (۲ - ۲ - ۱) (جهاد) (فی سبیل الله)

غافل - چه کسی را غافل میگویند (۹ - ۷ - ۲۲)

غزا - (غازی)

غفران - اللہ ہمہ گناہ مومنان بخشش خواہد کرد (۶۲-۳۹-۶)

غلام - حق غلامان ادا باید کرد (۵-۴-۶)

غنیمت خمسہ یعنی حصہ پنجم از مال غنیمت برائے رسول و خویشان و یتیمان و غیرہ است (۱۰-۱-۵) کدام مرد مال غنیمت باید گرفت (۲۶-۴۸-۳) (غارت) (انفال)

غیبت - غیبت کسے نباید کرد و عیب کسے نباید گرفت (۲۶-۴۹-۲۱)

ف

فاتحہ - سورہ فاتحہ (۱-۱) ہفت آیۂ این سورہ برائے وظیفہ خوب است (۱۴-۱۵-۶)

فاسقان - بسیارے از مردمان فاسق اند (۶-۵-۷) خرج مال فاسقان قبول نیست و اعتقاد ندارد (۱۰-۹-۷) بر فاسقان نماز جایز نیست و بر قبر ایشان رفتن واجب نہ (۷-۱۱) اللہ بر فاسقان راضی نیست (۱۱-۹-۱۲) فاسقان را سزائے آتش خواہند داد (۲۱-۳۲-۲)

فاطر - سورہ الفاطر (۲۲-۳۵)

فتح - فتح در دست اللہ است (۹-۸-۱) (۷-۲) سورہ الفتح (۲۶-۴۸) (نصرت)

فجر - سورہ الفجر (۳۰-۸۹)

فحشاء - اللہ بفحشاء و افعال بد حکم نمی کند (۸-۷-۳)

فدیه - یعنی بهای خون کسی بکدام وقت باید داد (۵-۴-۳)

فردوس - جنات فردوس برای مومنانست (۱۶-۱۸-۱۳۰) (جنت)

فرعون - سزای آل فرعون (۱-۳-۶) فرعون و آل او کافر بودند (۵-۳-۳)
بنی اسرائیل از ظلم او رهائی یافتند (۶-۵-۳) موسی برای فرعون
و سرداران او فرستاده شده احوال او (۹-۷-۱۳) گفتگوی فرعون
با موسی (۱-۳ و ۱۴) فرعون با همه لشکر در دریای قلزم غرق شود
(۹-۷-۱۲) آل فرعون کافر بودند خیلی عذابها دیدند و غرق شدند
(۱۰-۸-۷) چون فرعون در بحر غرق شود بر ایشان ایمان بیاورد (۱۱-۱۰-
۹) الآن فرعون برای عبرت بنی اسرائیل بیرون آورده (ایضاً) فرعون
و وزیرش هامان و سرداران قوم گنهگاران غرق شدند (۲۰-۲۱-۱)
۳ فرعون ذو الاوتاد (۲۳-۳۸-۱) موسی و هارون بفرعون فرستاده
شدند (۱۹-۱۴-۲) ذکر فرعون و موسی (۱۴-۲۰-۴) موسی بفرعون
و هامان و قارون فرستاده شد (۲۴-۲۰-۳) موسی بفرعون و سرداران او
او فرستاده (۱۲-۱۱-۹) موسی بفرعون فرستاده شده و هارون وزیر او
کرده شد (۱۶-۲۰-۴-۳) صندوق موسی بفرعون رسید (ایضاً) گفتگوی
موسی با فرعون (ایضاً) احوال موسی و فرستاده شدن او بفرعون
(۲۵-۲۳-۱۴-۵) (موسی) (هارون)

فرقان - سورة الفرقان (۱۸-۲۵-۳) (قرآن)

فتنا - فتنا خونیست (۲۰-۲۹-۱)

فضل - الله بر مردمان فضل میکند (۱۱-۱۰-۶)

فقیر - فقرا مستحق خیرات هستند (۳-۲-۳۷) (مساکین)

فلق - سورة الفلق (۳۰-۱۱۳)

فی سبیل الله - کسیکه فی سبیل الله قتل شد مرده نیست (۲-۲-۱۹ و ۲۲۶) خرچ فی سبیل الله محدود (۲-۲-۳۴) اجر و جهاد فی سبیل الله (-- ۳۷) جنگ کردن فی سبیل الله (-- ۳۲) خرچ که فی سبیل الله کرده میشود دو تا میشود (۳-۳-۳۵) جنگ فی سبیل الله چه اجر دارد (۵-۴-۱۰) جهاد کردن فی سبیل الله با مال چه اجر دارد (۱۰-۹-۳) (جهاد) (غزا) (خرچ)



قابیل - پسر آدم - قربانی برادرش هابیل قبول افتاده از آن قابیل حسد برده او را کشت (۶-۵-۵)

قارعه - سورة القارعه (۳۰-۱۰۱)

قارون - قارون از قوم موسی بود و باغی شده خزانه وافر با و داده شده (۲۰-۱۱-۸) موسی به فرعون و هامان و قارون فرستاده شده (۲۴-۲۰-۴) (فرعون)

ق - سورة ق (۲۶-۵۰)

قبله - معامله میان یهود و نصارا در باب قبله (۲-۲-۱۴) (۲-۲-۱۷)

بیت المقدس قبله اول مسلمانان بود (ایضاً)

قتل کسانیکه فی سبیل الله قتل میشوند مردگان نیستند (۲-۲-۱۹) قتل عمد ممنوع است (۵-۶-۵) قتل فی سبیل الله بهتر است (۲-۴-۲۱۶) در بعضی ماه ها قتل و قتال ممنوع شده (۲-۲-۲۴) قتل یک نفر گویا قتل همه مردمان شده - این گناه اول شده (۶-۶-۵) قتل اولاد بد است (۸-۶-۱۶) قتل خود حرام است (۵-۱۹) از قتل اسراف نباید کرد (۱۵-۱۷-۳۴) خود را کشتن حرام است و قتل اولادهم (ایضاً) کسانیکه فی سبیل الله قتل میشوند بجنت میروند (۲۶-۴۷-۱)

قدر سوره القدر (۳۰-۹۷) شرف شب قدر که قرآن در آن نازل شده (۳۰-۹۷-۱) (۲۵-۴۴-۱) (لیلة القدر) (قرآن)

قدرت قدرت الله (۲-۲-۲۰) (۳-۳-۲۶) (۷-۵-۱۵) (۷-۶-۱۲) قدرت الله در باب خلقت آسمان و زمین و انجم (۸-۷-۵۴) پیدا کردن آسمان بی ستون و مسخر گردانیدن شمس و قمر (۱۳-۱۳-۲) بوجود تقویم خود قدرت الله مینماید و الله او را آیات میپندارد (۱۲-۱۱-۵) بیان قدرت او تعالی بر زمین و آسمان و غیره (۱۴-۱۵-۲۰) تعجب ظهور قدرت الله بر آفرینش انسان (۱۴-۱۶-۱ و ۲) آب از آسمان همی بارد و زمین مرده را زنده میسازد (۹-۰) الله شیر از جانوران و شراب از انگور پیدا میکند (۱۴-۱۶-۹ و ۱۰) قدرت الله و نشانهای او

قدرت الله در پیدا (۲۱-۳۱-۱۰۳) (ـــ ۵-۹۵) (۲۱-۳۰-۲-۳۶)
کردن زراعت وغیره نباتات (۲۱-۳۳-۳۳) (۲۲-۳۵-۳۴)
زنده کردن زمین مرده وپیدا کردن میوه جات وآفریدن آفتاب ومهتاب
(۲۰-۳۶-۳۳) آثار قدرت الله (۲۰-۳۳-۱۰) (۲۹-۴۴-۵) صحـ
(۲۸-۲-۶۴-۱) (۲۹-۴۶-۱) (۳۵-۳۰-۷۸-۱) (۳۶-۳۰-۸۰) (ایضاً)
قرآن - کتاب پاک (۱-۳-۱۰) کسی نتواند مثل آن گفتن (۱-۳-۲) بعضے
قرآن می‌شنوند ویاد گیرند (ـــ ۹) بعضے بدست خود نویسند و
میگویند که از خدا آمده بغرائے ایشان (ایضاً) جبرئیل قرآن وحی آورده
(ـــ ۱۳) خواندن قرآن بهتر (ـــ ۱۴) قرآن بر رسول نازل شده
(۳-۳-۱) تاویل قرآن خدا میداند (ایضاً) قرآن برائے حکم [illegible]
مردمان نازل شده (۵-۴-۱۴) قرآن بر محمد برائے تصدیق احکام
الله نازل شده (۶-۵-۷) اگر قرآن بر کاغذ نازل شدے البته
مردمان آنرا سحر میدانستند (۷-۶-۱) قرآن بر محمد وحی شد (ـــ ۲)
قرآن کتاب مبارکست وبرائے آدمیان مکه وحوالیان آمده (ـــ ۱۱)
قرآن بعدل وراستی نازل شده (۸-۶-۱۴) کتاب مبارکست که برائے
هدایت مردمان نازل شده (ـــ ۲۰) قرآن بر محمد نازل کرده شده
پیروی آن باید کرد (۸-۷-۱) قرآن برائے مومنان کتاب هدایت
ورحمت است وتاویل آن روزے ظاهر خواهد شد (۸-۷-۶) بوقت
خواندن قرآن چه آداب واجبند (۹-۷-۲۴) در قرآن عدهٔ حق موجود

(۱۱-۹-۳۰) آسمانها نزدیکست بشکافند بسبب قرآن جدا شد یاد کردن
ایمان ورزیدن (۱۱-۹-۱۴) اتباع آیات قرآن در هر چیز بیشتر (۱۱-۱۰-۲)
قرآن تصدیق و تفصیل کتابها است مثل آن ساختن نتوانند (۱۱-۳)
هر چیز در قرآن موجود است (-۷) هر چیز در آسمان و زمین هرگز خواهد
در قرآن بیان کرده شده (ایضاً) قرآن بدروغ ساخته نشده و مثل
آن نتوانند ساخت (۱۲-۱۱-۲) قرآن بخدا ساختند الا گناه ... گیرند
(-۳) قرآن در عربی نازل شده تا فهمیده شود و ... بهترین قصه
(۱۳-۱۳-۱) بحکم قرآن کوه ... گردید و ... زمین ... شده و ... مرده
... (۱۴-۱۳-۱۴) قرآن ... ظلمات بنور ... (۱۴-۱۳-
۲) نازل کتاب قرآن ... (ایضاً) قرآن ... آیات
(۱۴-۱۵-۶) قرآن برای بیان هدایت و رحمت نازل شد (۱۴-۱۹-۱۲)
بوقت خواندن قرآن اعوذ بالله باید گفت (-۱۳) قرآن روح القدس
نازل کرده برای هدایت و ... (۱۴-۱۹-۱۴) کافران
اعتراض آورند که ... قرآن میاموزد اما زبان او
عجمی است و زبان قرآن عربی است (ایضاً) ... ایمان نیارند
عذاب ... کافرست (-۱۵) قرآن هدایت میکند ...
(۱۵-۱۷-۱) در قرآن بیانها کرده شده تا مردمان نصیحت گیرند (-۵)
بوقت خواندن قرآن میان مومنان و کافران ... حجاب پیدا میکند (ایضاً)
کافران در قرآن چه در تامل بودند (۱۵-۱۷-۸) خواندن قرآن بوقت

فجر مشهود است (۱۷ - ۹) در قرآن شفا و رحمت برای مومنان نازل شده
(ایضاً) اگر انس و جن جمع شوند با مثل قرآن آوردن نتوانستند (۱۵ - ۱۷ - ۱۰)
در قرآن هر مثل موجود است (ایضاً) قرآن پاره پاره آمده تا اندک اندک
خوانده شود (۱۵ - ۱۷ - ۱۲) در قرآن از هر مثل آورده شده (۱۵ - ۱۸ - ۹)
قرآن در زبان عربی برای بشارت نازل شده و نصیحت است برای
ترسندگان (۱۶ - ۲۰ - ۶) قرآن در عربی فرستاده شده و در آن خوفها
بیان کرده (ز - - ۶) قرآن همه احوال بنی اسرائیل بیان میکند و هدایت
و رحمت بر مومنان است (ایضاً) در قرآن مثلهای چند برای نصیحت
انسان آمده (۲۳ - ۲۹ - ۳) قرآن بر محمد نازل شده برای مردمان
(۲۳ - ۲۹ - ۴) چرا قرآن در عربی شده در عجمی نیامده (۲۴ - ۱۴ - ۵)
قرآن در عربی بر محمد وحی شده برای ام القری (۲۵ - ۲ - ۱) قرآن
بشب قدر مبارک نازل شده مضمون آن کتاب (۲۵ - ۱۴ - ۱)
قرآن شعر نیست - حدیثی مثل آن کسی نتواند گفت (۲۷ - ۵۲ - ۲)
قرآن برای ذکر آسان شده (۲۷ - ۵۴ - ۲) قرآن پاکیزه است
و آنرا در حالت ناپاکی دست نباید زد (۲۷ - ۵۶ - ۳) قرآن بسبب قدر
نازل شده (۳۰ - ۹۷ - ۱) (کلام الله) (کتاب)

قربانی - رسم قربانی (۲ - ۲ - ۲۲)
قرض - قرضی که در راه خدا داده میشود دو تا میشود (۲ - ۲ - ۳۲) برای
گواهی قرض تحریر باید نوشت (۳ - ۲ - ۳۹) کسی که قرض بدهد

میدهد و تا بیشود (۲۷-۵۷-۲) قرض الله (۲۸-۶۵-۲)

قرن - یکے بعد دیگر قرن پیدا شد و ھلاک شد (۷-۶-۱۰)

قربیٰ - احسان بقریبان (۱۴-۱۶-۱۰) حق قریبان را باید کرد (۵-۲۶-۶) (۱۵-۷-۳۳) (ذوالقربیٰ)

قریش - سورة القریش (۳۰-۱۰۶) اشارہ بہ نضر بن کنانہ کہ قریش اولاد او بوده (۳۰-۱۰۶-۱)

قسم - سوگند بدست نه بدهان (۲-۳-۲۸) قسم از زنها خوردن تا چهار ماه (ایضاً) قسم بدروغ گفتن بدست (۳-۳-۸) بعد شکستن قسم توبه قبول نیست (۱--۹) کسانیکه بیدا قسم بہا بگیرند چه سزا یابند (--۸) برائے قسم لغو نیتے قصد کسے ماخوذ نخواهد شد برائے قصد شکستن قسم چه کفارت واجب است (۷-۵-۱۲) قسم نباید شکست (۱۴-۱۹-۱۳) بر قسم منافقان اعتبار نباید کرد (۲۸-۶۳-۱)

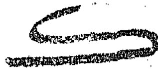
قصاص - حکم در باب گرفتن قصاص (۲-۲-۱۴-۲۲۳) قاعدهٔ قصاص برائے یہود و مسلمانان (۶-۵-۷) انتقام زیاده نباید گرفت (۱۵-۱۷-۶) (انتقام)

قصص - سورة القصص (۲۰-۲۸)

قلم - سورة القلم (۲۹-۶۸)

قمار - قماربازی نجس است (۷-۵-۱۲) (میسر)

قمر — سورة القمر (۲۷—۵۴) اشاره به دو پاره شدن ماه که نشان
قیامت است و معجزهٔ رسول کریم (۲۷—۵۴—۱) شمس و قمر و
منازل آنها برای شمار و حساب کردن سالها هستند (۱۱—۱۰)
قیامت — احوال روز قیامت — از آن روز باید ترسید (۱—۲—۶) (ب—۱۴۰)
(۳—۳—۳) همان روز دوستیها پایان پذیرفته شوند (۱۴—۳—۱۱) به روز
قیامت ایمان باید آورد (۵—۳—۶) همه خلایق همان روز جمع خواه
شد (—۱۱) به آن روز ایمان و یقین باید آورد (—۲۰) آن روز همه
جمع خواهند شد (—۶—۲) نشانهای آن روز همان روز توبه قبول
نخواهد شد (۸—۶—۲۰) از وقت قیامت خدا آگاه است
(۹—۷—۲۳) علامات آن روز همه مردمان گرد آیند (۱۲—۱۱—۹)
به روز قیامت برای کافران چه واردات بوقوع رسد (۱۳—۱۲—۱۳)
به روز قیامت عملنامه هر کس در گردن او بسته خواهد شد (۱۵—۱۷—۲)
آثار قیامت و [illegible] (۱۵—۱۷—۵) پیش از آن روز
هر قریه هلاک کرده خواهد شد (—۶) همان روز هر کس کتاب عمل خود
داده خواهد شد که او خواهد خواند (—۸) به روز قیامت پسر
پدر حق نخواهد بود (۱۸—۳—۵) همان روز ترازو عدل مقرر
خواهد شد (۱۷—۱۲—۲۳) نشانهای روز قیامت (۱۷—
۲۲—۱) همان روز مردگان خواهند برخاست (ایضا) همان روز زبان
و دست و پا گواهی خواهند داد (ایضا) به روز قیامت چه حال خواهد



کافر- کافران- حالت وسزاے کافران (۱-۲-۲ و ۲۶) لعنت بر کافران جایز (۱-۲-۱۱) سزاے کافران (۳-۳-۲) (-۲) کافران مومنان را دوست ندارند (ایضاً) عذاب کافران (۳-۳-۴) حالت بد کافران (۳-۳-۱۲) با کافران دوستی نباید کرد (ایضاً) سزاے کافران (-۱۸) کافران مدت دراز داده شده اند تا گناه زیاده تر کرده باشند (ایضاً) براے کافران چه عذاب است (۵-۴-۸) کافران دشمن مسلمانان هستند (-۱۵) در کافران چطور نماز باید خواند (ایضاً) بعضے رسوم کافران (۵-۴-۱۸) کافران از دوست نباید گرفت (-۲۰) کافران بر مسلمانان راه نیابند (ایضاً) کافران میان رسولان الله فرق میکنند از ان عذاب خواهند دید (ایضاً) کافران گمراه هستند بجهنم خواهند رفت (۶-۲-۲۲) توبه کافران مقبول نیست- ایشان بسیار عذاب خواهند دید (۶-۵-۴) بعضے از کافران که در ظاهر مسلمان هستند نه از دل (ایضاً) دوستی کافران نشاید (۶-۵-۹) کافران صورت بوزینه و خنزیر گرفتند (ایضاً) کافران گویا مردگان بودند که بعد از ایمان زنده شدند (۸-۶-۱۵) اعتراض کافران (ایضاً) شبه کافران در بابِ کار بد (۸-۶-۱۸) کافران راه خدا مسدود میکنند (۸-۷-۵) کافران داخل جهنم میشوند (۱۰-۸-۴) واگر توبه کنند بخشیده میشوند (-۵) بوقت قبض روح ملائکه چه عذاب بکافران دهند (-۷) کافران از جانوران هم بدتر اند (ایضاً) کافران داخل جهنم خواهند شد (۱۰-۹-۷)

باکافران جنگ باید کرد و با ایشان سختی باید نمود (۱۱-۹-۱۶) کافران عذاب دنیا و آخرت خواهند دید (۱۳-۱۳-۵) صفت کافران و مثل ایشان (۱۳-۱۴-۳) کافران بجہنم خواہند رفت (۱۶-۱۲-۳۰) کافران بروز قیامت چہ عذاب خواہند دید (۱۰-۱۲) غضب اللہ و عذاب عظیم بر ایشانست کہ بعد ایمان کفر کنند و بر شبہ کافران عتبار کنند (۱۰-۱۴) کافران در قیامت چہ سزا خواہند دید (۱۵-۱۷-۱۱) جہنم برائے کافران آمادہ شدہ ہست (۱۶-۱۸-۱۱) اشارہ بقصہ کافر و آہنگر مسلمان (۱۶-۱۹-۵) کافران تا قیامت در شک میمانند (۱۷-۲۲-۷) در زمان نوح کافران در طوفان غرق میشوند (۱۸-۲۳-۲) عذاب کافران در جہنم ہست و اگر اجل مقرر نبود بایشان عذاب زود تر میآمد (۲۱-۲۹-۶) اللہ بر کافران لعنت میکند (۲۲-۳۳-۸) بروز قیامت کافران در افسوس چہ خواہند گفت (ایضاً) کافران در جہنم چہ سزا خواہند دید (۲۲-۳۵-۴) وصفہائے کافران (۲۹-۶۸-۱) (کفر)

کافرون - سورۂ الکافرون (۳۰-۱۹)

کاہن - اشارہ بکاہن - قومے بودند کہ با شیطان دوستی داشتند (۱۹-۲۴-۱۱)

کبیرہ - کبائر - (گناہ)

کتاب - بر ہمہ کتابہائے رسولان ایمان باید آورد (۵-۴-۲۰) کسانیکہ بر کتابہا شک میآرند غلط میکنند (۱۱-۱۰-۱۰) اول برائے اہر قریہ وقت کتابی

فرستاده شده بعد از آن عذابی بر ایشان رسید (۱۴-۱۵-۱) الله تعالے بر
اُمتہا کتاب فرستاده که از آن ہدایت و رحمت پیدا میشود (۱۴-۱۶-۸)
رزق ہر رونده بر الله است و در کتاب موجود است (۱۲-۱۱-۱) (قرآن)
کرام الکاتبین - این ملایکه برائے نگہبانی مردمان گذاشته شده اند (۲۱-۳۱-۱۴)
(۳۰-۸۲-۱)

کرسی - آیة الکرسی (۳-۲-۳۴) کرسی الله بر آسمان و زمین گسترده
شده (ایضاً)

کشتی - در دریا کشتی ہم بحکمت الله میرود (۲۱-۳۱-۱۴) نوح کشتی میسازد
(۱۲-۱۱-۴) روبروی موسی خضر کشتی را غرق میکند (۱۵-۱۸-۱۰)
(نوح) (موسی)

کعبه - جاے ثواب شده و ابراهیم آنرا پاک میکند (۱-۲-۱۵) کعبه قبله
مقرر شده (۲-۲-۱۷) کعبه بیت الحرام شده (۶-۵-۱) (۷-۵-۱۳)
کعبه با ابراهیم برائے عبادت داده شده (۱۷-۲۲-۴) کعبه بیت الله است
(۳-۳-۱۰) (بیت الله) (بیت الحرام)

کفارت - کفارت شکستن سوگند واجبست (۷-۵-۱۲)

کفر - جائیکه سخن کفر کنند نباید نشست (۵-۴-۲۰) برائے کفر سزا مقرر است
(۶-۵-۲) رسمہائے کفر که برائے نیاز بتان میکردند (۷-۵-۱۴)
کفر عذاب شدید میآرد (۱۱-۱۰-۷) کفر و عمل صالح برکنندگان است
(۲۱-۳۰-۵) (کافران)

کفش ـ (پاپوش)

کلام ـ بر کلام الله یعنی بر کتابهاے رسولان ایمان بیاورد (۵-۲۰-۱۳۶)
کلام الله تبدیل ندارد (۱۱-۱۰-۱۳۷) کلمهٔ طیبه یعنی کلام خوب مانند درخت
خوب ست (۱۳-۲۴-۲) کلام بد مانند درخت بد است (ایضاً) (کلمات)

کلالہ ـ یعنی کسی که در وارثان وے پدر و پسر نباشد ـ در چنین حالت میراث
چطور تقسیم باید کرد (۶-۴-۲۴)

کلمات ـ کسے نمیتواند که کلمات رب بنویسد اگر همه دریاها سیاهی شود (۱۶-۱۸-۱۲)
اگر درختها قلم شوند و بحرها سیاهی تاهم کلمات رب تمام نشوند (۲۱-۳۱-۳)

کنیزک ـ نکاح با کنیزک کسے واجب (۵-۴-۲) براے بدکاری کنیزک
چه سزا است (ایضاً)

کوثر ـ سورهٔ الکوثر (۳۰-۱۰۸) نهر کوثر در بهشت جاریست (۳۰-۱۰۸-۱)

کهف ـ سورهٔ الکهف (۱۵-۱۸) (اصحاب کهف)

کیل ـ کیل یعنی پیمانه و میزان با انصاف باید پیمود (۸-۷-۱۹) (۹-۱۱-۶)
برادران یوسف پیمانه غله بیاورند (۹-۷-۱۱) (میزان) (یوسف)

گ

گاو ـ در باب گاو حکم بقوم موسے شده (۱-۲-۸) صفتهاے آن
(ایضاً) (بقره)

گریختن ـ در جنگ از کافران گریختن کی واجب کی نا واجب (۹-۸-۲)

گمان۔ اکثر گمان بد است و گناہ است (۲۶-۹-۲) گمان کافران چیست (۲۳-۳۸-۳) (ظن)

گمراہ۔ گمراہان۔ راہ گمراہان خدا بار اندہاد (۱-۱-۱) گمراہان در قیامت چہ سزا خواہند دید (۵-۱۷-۱۱) کسی کہ از راہ اللہ گمراہ است عذاب خواہد دید (۲۳-۳۸-۲) (گمراہی)

گمراہی۔ جاہلان بعوض ہدایت گمراہی میخرند (۱-۲-۲) ہدایت از گمراہی ظاہر شدہ (۳-۲-۳۴) گمراہی در دست اللہ است (۵-۱۴-۱۲) (۲۲-۲۵-۲) گمراہی و ہدایت حسب مرضی اللہ است (۱۴-۱۹-۱۳) گنہگاران در گمراہی میباشند (۲۷-۱۶-۵-۳) ہدایت و گمراہی ہر کس بر نفس اوست (۱۱-۱۱-۱۱) (ہدایت) (گمراہ)

گناہ۔ گناہ کبیرہ (۵-۱۴-۵) گناہ بر نفس کنندہ است (۵-۱۴-۱۲) گناہ بر شخص بیگناہی کردن گناہ است (ایضاً) گناہ دیگران کسے بر خود نمیتواند آورد (۲۰-۲۹-۱) کسیکہ از گناہ کبیرہ گوشہ کند مغفرت یابد (۲۵-۲-۳-۴)

گنہگار۔ حال گنہگاران بروز قیامت چہ شود (۲۷-۵-۱۴-۳) اشارہ بتفاوت ما بین گنہگار و بے استبار (۱۰-۹-۱۰)

گواہ۔ گواہی۔ گواہی بحق باید داد اگرچہ آن بخلاف والدین خواہ اقربا خواہ نفس خویش باشد (۵-۱۴-۲۰) گواہی با انصاف باید داد (۶-۵-۲) برائے نگہبانی ورثہ گواہ مقرر باید کرد (۷-۵-۱۳)

اللہ گواہ بس است (۷-۶-۲) برائے ثبوت تہمت بر زن پاکدامن
چہار گواہ ضرور اند (۱۸-۲۴-۱) (شاہد)
گوسالہ۔ بنی اسرائیل مدتے عبادت گوسالہ میکردند (۱-۲-۶ و ۱۱) (۹-
۷-۱۹) (۱۶-۲۰-۴) یہود گوسالہ را میپرستیدند (۶-۴-۲۲)
(موسیٰ) (بنی اسرائیل)
گوش چشم و گوش و دل سوال کردہ خواہند شد (۱۵-۱۷-۴)

ل

لاش۔ زاغ بہ پسر آدم قابیل دفن کردن لاش اول میآموزد (۶-۵-۵)
لایعقل۔ مردمان لایعقل بدتر از جانوران ہستند (۹-۸-۳)
لباس۔ مرد خواہ زن را باید کہ لباس شائستہ بپوشد (۸-۱۰-۳)
لعنت۔ اللہ بر کافران لعنت کردہ (۱-۲-۱۱) لعنت اللہ چہ بد است
(۵-۴-۸) اللہ بر ظالمان لعنت کردہ (۱۲-۱۱-۴) لعنت بر شیطان
(۱۴-۵-۳) درخت لعنت کردہ شدہ (۱۵-۱۷-۶)
لقمان۔ سورہ لقمان (۲۱-۱۳) غلام حبشی داؤد بود حکمت با عطا شدہ
(۲۱-۱۳-۲) لقمان بہ پسر خود نصیحت میکند (ایضاً)
لواطت۔ زنا با مردان در قوم لوط (۸-۷-۱۰) سزائے باران سنگ
برائے لواطت (ایضاً) (لوط)
لوح محفوظ۔ ہر چیز در کتاب کہ اشارہ بلوح محفوظ است نوشتہ شد (۷-۶-۴ و ۷)

لوط - رسول خدا بوده - گفتگوئے او با قوم خود (۸-۷-۱۰) فرشتگان در
شکل بچگان نزد لوط می آیند (۱۲-۱۱-۷) ~~فرشتگان در شکل بچگان~~
~~نزد لوط می آیند (۱۲-۱۱-۷)~~ فرشتگان احوال ظاهر میکنند و بر قوم
باران سنگہا میبارند (ایضاً) آلِ لوط نجات مے یابند سوائے زنش -
باران سنگ میبارد (۱۳-۵-۱۷۳) لوط را حکم و علم و نجات داده شد
(۱۷-۲۱-۵) اسحاق و یعقوب ہبہ بلوط عطا شده (ایضاً) قصه
لوط و قوم او (۱۹-۲۶-۹) گفتگوئے لوط با قوم خود که با مردان شهوت
مے ورزیدند سوائے زنش همه را نجات داده شده (۱۹-۲۷-۴)
لوط بر ابراهیم ایمان آورده و او را الله اسحاق و یعقوب داد (۲۰-۲۹-۳)
نبوت و کتاب در اولاد لوط آمد - عذاب بر قومش (۰-۰۰) قوم لوط
نجات یافت مگر عجوزه زنش (۲۳-۳۷-۱۴) آل لوط خراب
شده (۲۸-۵۴-۲)

لهب - سوره لهب (۳۰-۱۱۱)

لیل - سوره اللیل (۳۰-۹۲) لیلة القدر شرف آنشب (۳۰-۹۷)

م

ماروت - (ہاروت)

ماعون - سورة الماعون (۳۰-۱۰۷)

مال - مال مردمان بظلم نباید خورد (۴-۲۳-۲) بر آسیفه مردمان مال و اولاد

فتنہ است (۹-۱۱-۳) مال و اولاد زینت حیات دنیا است (۱۵-
۱۸-۶) فی مال مردمان فقرا و مساکین حقدارند (۲۷-۱۵-۱۰) مال فی
سبیل اللہ دادن چہ اجر دارد (۳-۲-۶۲) (۵-۳-۱۱) کسی کہ در
جہاد با مال مدد و ہر چہ اجر گیرد (۱۰-۹-۳) (اموال) فی سبیل اللہ

ماہ - ماہ چرا بر یک حالت نمی مانند (۲-۳-۲۲) ماہ ہائے کہ حرام شدہ اند
(ایضاً) در ہر سال چہار ماہ حرام است کہ دران جنگ نباید کرد (۱۰-۹-۵)
(شہر الحرام) (ماہ)

ماہی - قصہ ماہیان در زمان داود (۹-۷-۲۱) موسیٰ برفاقت یوشع
برائے ملاقات خضر بمجمع البحرین میرود و ماہی با خود میگیرد (۱۵-۱۱-۹)

مائدہ - سورہ مائدہ (۷-۵) حواریان خواستند تا اللہ یک مائدہ بر ایشان
نازل شود (۷-۵-۱۵) آن مائدہ بروز یکشنبہ آمد و از ان عید قرار دادہ
شدہ (ایضاً) آن مائدہ تا چہل روز میآمد ہشتاد نفر بشکل خوک شدند
و این عذاب شان (ایضاً) (خوان)

مبذرین - اسراف کنندگان اخوان شیاطین ہستند (۱۵-۱۷-۳) (اسراف)

متقین - تقوی کنندگان پرہیزگاران بجنت خواہند رفت (۱۴-۵-۱۲)
(تقوی)

مثل - مثل غلام مملوک (۱۴-۱۲-۱۰) مثل دو مرد کہ یکے از ایشان گنگ است
(ایضاً) مثل دو مرد کہ باغ داشتند الیکے ہر چیز در راہ خدا خرج نمود
و دیگر نہ (۱۵-۱۸-۸) مثل حیات دنیا (۶-۷-۶) (ضرب المثل)

مجادله - سوره المجادله (۲۸-۵۸-۱۰)

مجاهد - (جهاد) (فی سبیل الله)

مجرما - مجرمانیکه بر آیات الله دروغ می‌بندند بجنت نخواهند رفت و عذاب
خواهند دید (۸-۷-۵)

مجمع البحرین - موسیٰ همراهی یوشع بمجمع البحرین برای ملاقات خضر میرود (۱۵-۱۸-۹)
(موسیٰ) (خضر)

مجوس - میان یهود و نصارا و مجوس الله تعالی فیصله خواهد کرد (۱۷-۲۲-۲)

محتاج - اگر چیزی بمحتاج داده نمیشود قول نیک بایشان باید گفت (۱۵-۱۷-۱۴)
(مساکین) (خیرات)

محمد - رسول الله بود و پیغام الله آورده (۲۶-۳۳-۱۵) بعد وفات محمد هم
دین او نباید گذاشت (ایضاً) محمد و دیگر انبیا وحی کرده شده اند (۶-۱۴-۲۳)
محمد اولین مسلمانان است (۷-۶-۲) (۸-۶-۲۰) دین محمد ملت
ابراهیم است (ایضاً) محمد بوقت جنگ بدر تعداد کافر کمتر می‌بیند (۱۰-
۸-۲) اصحاب محمد فرقه بودند مهاجر و انصار (۱۰-۹-۱۰۰) محمد را از
الله منع شده تا در حق عزیزان خویش دعای مغفرت نخواهد که ایشان کافر
بودند (۱۱-۹-۱۴) محمد برای ظاهر کردن آنچه با و وحی شده بود آیات
فرستاده شد (۱۳-۱۳-۳۰) الله بطرف محمد وحی کرده که ملت ابراهیم را
پیروی کند (۱۴-۱۶-۱۲) محمد مانند دیگران آدمی است لیکن وحی کرده شده
(۱۶-۱۸-۱۴) محمد وحی کرده شده و رحمت برای عالمیان (۱۷-۲۱-۷)

محمدؐ اُمّی بود و از ہیچکسے درس نگرفتہ و نخوانده (۲۱-۲۹-۵) بر محمدؐ وحی می آید (ایضاً) محمدؐ آدمی است اما رسول اللہ است و خاتم النّبیین (۲۲-۳۳-۵) کافران محمدؐ را شاعر مجنون میخوانند (۲۳-۳۷-۲) محمدؐ مانند ہمہ مردم آدمیست مگر با وحی شده کہ اللہ واحد ہست (۲۴-۴۱-۱) بہ محمدؐ وحی شد تا ہدایت بمردمان کند (۲۵-۴۲-۵) سورہ محمدؐ (۲۶-۴۷) محمدؐ رسول اللہ است و برائے ہدایت فرستاده شد (۲۶-۴۸-۴) (رسول) (وحی)

مُحسنین - جزائے نیکوکنندگان چیست (۴-۵-۱۱) اجر محسنین ہرگز ضایع نمیشود (۱۱-۹-۱۵) (حسنات) (عمل) (نیکان - نیکی)

محیض - (حیض)

مُدَثِّر - سوره المدثر (۲۹-۴-۷)

مدد - اللہ ہر کس مدد میدہد (۱۵-۱۷-۲) عیسیٰ بروح القدس مدد داده شده (۱-۲-۱۱) (۳-۲-۲۳) (۷-۵-۱۵) کسے کہ در راه خدا اموال مدد دهد چہ اجر یابد (۱۰-۹-۳)

مَدیَن - شعیب برادر لوط را اللہ بمدین فرستاده (۱۸-۷-۱۱) (۱۲-۱۱-۸) اصحاب مدین بر حال خود ظلم کردند (۱۰-۹-۹) (شعیب)

مدینہ - اعراب از اہل مدینہ کہ بعضے از ایشان منافق بودند (۱۰-۹-۱۲) (اعراب)

مرد - مرد از زن درجہ بزرگتر دارد (۵-۴-۶) زنا با مرد یعنی لواطت جنایے سزا آرد (۸-۷-۱۰)

مُرتد - مرد از جوز دن حرام است (۲-۲-۲۱) (۶-۵-۱) (حرام)

مردم - مردمان همه یک جماعت هستند (۱۱-۱۰-۲)

مرده - الله تعالی از بنی اسرائیل یک مرده را زنده کرده که خبر قاتل بداد (۱-۲-۹)
الله از مرده زنده پیدا میکند و از زنده مرده میکند (۲۲-۳۴-۱)

مرسل - (رسول)

مرسلات - سوره المرسلات (۲۹-۷۷)

مرغ - چهار مرغ که ابراهیم کشته بحکم الله زنده میشوند (۳-۲-۳۵) الله زبان مرغان بسلیمان آموخت (۱۹-۲۷-۲) مرغان بقدرت الله در هوا میپرند (۱۴-۱۶-۱۱)

مرگ - از برای آخرت بهتر است (۱-۳-۱۱) از مرگ ترسیدن عیب است (۲-۳-۳۲) مرگ فی سبیل الله (۴-۳-۱۷) مرگ باذن الله مقرر است (۴-۳-۱۵) بتقدیر رب مرگ بهر کس میرسد (--۱۷) هر نفس ذائقه مرگ خواهد چشید (--۱۹) (۲۱-۲۹-۶) پیش از مرگ ایمان باید آورد (۶-۴-۲۲) (موت) (اجل)

مروه - جبل مروه و صفا نشانهای الله هستند (۲-۲-۱۹)

مریض - مریض یعنی بیمار از نماز معافی دارد (۵-۴-۱۵) بر ضعیف و مریض هیچ جرم نیست (۱۰-۹-۱۲)

مریم - تولد مریم (۳-۳-۳) مریم از زنان عالم بهتر و پاکتر بوده (--۵) بشارت مسیح بمریم میرسد (ایضاً) یهود بر مریم بهتان میکنند (۶-۴-۲۲) سوره مریم (۱۶-۱۹) روح القدس بمریم میآید بصورت جوان حسین

۱۴-۱۹-۲) گفتگوے مریم با آن فرشته - مریم بجنگل میرود و زیر درخت نخل
مے نشیند - و درد زه او را میشود (ایضاً) زیر آن درخت چشمه آب
پیدا میشود و نخل رطب میآرد (ایضاً) قوم مریم سے آیند - بچه در مهد
بایشان حرف میزند (ایضاً) آن بچه عیسیٰ بن مریم است (ایضاً) -

مُزَّمِّل - سوره المزمّل (۲۹-۳-۷)

مسلمانان - تعمیر مساجد بر مشرکان لازم نیست (۱۰-۹-۳) (مسجد)

مسافر - حق مسافر و ابن السبیل ادا باید کرد (۵-۲-۴) (۱۵-۱۷-۳)

خیرات و صدقه براے مسافران هم هست (۱۰-۹-۸) (مسکین)

مساکین - مراحمت احوال مساکین باید کرد (۱-۲-۱۰) عوض روزه طعام مساکین
باید داد (۲-۲-۲۳) حق مسکینان ادا باید کرد (۵-۲-۶) (۱۵-۱۷-۳)
در خیرات و صدقه مسکینان هم حقدار اند (۱۰-۹-۸) (فقیران)

مستی - (سکر)

مسجد - روے بطرف مسجد راست باید کرد (۸-۷-۳) در مسجد بوقت نماز
لباس فاخره و پاکیزه باید پوشید و زینت گرفتن وجب (ایضاً) ایماندار ان
مساجد الله آباد میکنند (۱۰-۹-۳) کافران براے رسانیدن ضرر
بمسلمانان مسجد بنا میکردند - اشاره مسجد قبا (۱۱-۹-۱۳) مسجد یکه
بنیادش بر تقوے باشد بهتر است (ایضاً)

مسجد الحرام - کجا است (۲-۱-۱۸) روے بطرف مسجد الحرام باید کرد (۲-۱۷-
و ۱۸) در جوار مسجد الحرام جنگ کردن ممنوع است (۲-۲-۲۲)

[illegible] روزه (ایضاً)

(۶-۵-۱) مشرکان از رفتن مسجد الحرام منع باید کرد (۱۰-۹-۴)

مُبذّرین - اسراف کنندگان از اخوان شیاطین هستند (۱۵-۱۷-۳) (اسراف)

مُتحرّی - برکدام قوم مسخری نباید کرد (۲۶-۴۹-۲)

مِسکین (مساکین)

مُسلمانان - اگر مؤمنے در ملک کافر مسلمان شدن نتوانند او را باید که از آنجا ہجرت کند (۵-۴-۱۴) کافران بر مسلمانان ہرگز راه نیابند (۵-۴-۲۰) اُمّتِ ابراھیم نام مسلمان دارند (۱۷-۲۲-۱۰) مسلمانان داخل جنّت خواهند شد و آنجا لذّت ها گیرند (۵-۲۵-۳-۱۴-۷)

(اسلام)

مسیح (عیسی)

مُشرِک - مشرکان مشرکانیکه در باب الله و قرآن دروغها گویند سزا خواهند یافت (۷-۶-۳) الله و رسول او از مشرکان بیزار است (۱۰-۹-۱) اگر مشرکان پناه خواهند ایشانرا امان باید داد تا که کلام الله بشنوند (ایضًا) برائے مشرکان عهد پیش الله نیست (۰-۰-۲) تعمیر مساجد بر مشرکان لازم نه (۰-۰-۳) مشرک نجس است او را از رفتن مسجد الحرام منع است (۱۰-۹-۴) برائے مشرکان مغفرت از خدا نباید خواست اگرچه ایشان خویش و عزیز باشند (۱۱-۹-۱۴) مشرکان بروز حشر چه سزا یابند (۱۱-۱۰-۳) مشرک پیروی الله نکنند و گمان پیروی (۱۱-۱۰-۷) با مشرکان صلح نباید کرد (۱۰-۹-۱) (شرک) زن مشرکه برائے

مشرک ہست نہ مؤمن حرام ہست (ایضاً)

مشعر الحرام - نزدیک آن ذکر یاد کرد (۲-۲-۲۵)

مشورت - مشورت و مصلحت بہتر است (۴-۳-۱۷) مشورت در ہمہ کار بہتر (۲۵-۴۲-۴)

مصیبت - بوقت مصیبت انسان خدا را میخواند باز او را فراموش میکند (۱۱-۱۰-۲) مصیبت از کردۂ خود مے آید (۲۵-۴۲-۴) مصیبت بحکم خدا میرسد (۲۸-۶۴-۲)

معارج - سورہ المعارج (۲۹-۷۰)

معجزہ - معجزہ عصائے موسیٰ (۱-۲-۷) یہودان از محمدؐ معجزہ میخواہند و جواب محمدؐ (۱۵-۱۷-۱۰ و ۱۱) نہ معجزہ کہ بموسیٰ دادہ شدہ (--۱۲) معجزہ عصا و ید بیضا (۹-۷-۱۴) (آیات)

معراج - رفتن رسول از مسجد الحرام بمسجد الاقصیٰ (۱۵-۱۷-۱) این رؤیا برائے آزمایش مردمانست (--۶)

مفلحون - چہ مردمان رستگار اند (۱۸-۲۳-۱۱)

مکر - مکر اللہ از ہمہ نیک تر ہست (۹-۸-۴) اللہ سریع الحساب ہست و مکر تمام دارد (۱۳-۱۴-۶)

مکہ - جائے امان (۲-۲-۲۴) مکہ بیت اللہ اول شدہ (۴-۳-۱۰) مکہ مقام ابراہیم شدہ (ایضاً) اشارہ بفتح کردن محمدؐ مکہ را بقسم صبح (۱۲-۱۱-۷) قرآن برائے آدمیان مکہ و حوالی آن کتاب مبارک ہست

(۷-۶-۱۱) قریش مسلمانانرا از آمدن بمکه منع میکردند (۱۰-۸-۵)

مکیال - (کیل) (پیمایش)

ملائک - بر ملائکه اعتبار باید آورد (۳-۲-۴) بعد مرگ ملائکه چه میپرسند (۵-۴-۱۴) همه ملائکه آدم را سجده میکنند مگر ابلیس (۸-۷-۲) کافران بوقت قبض روح ملائکه چه عذاب میدهند (۱۰-۸-۷) الله فرشتگانرا به هر بنده که میخواهد میفرستد (۱۴-۱۶-۱) الله همه ملائکه را حکم کرده تا بآدم سجده بکنند و همه ملائکه سوای ابلیس فرمان الله بردند و آدم را سجده کردند (۱۵-۱۷-۷) الله و ملائکه بر نبی صلوة میخوانند (۲۲-۳۳-۷) بروز حشر یا بوقت مرگ ملائکه نازل میشوند (۲۴-۱۴-۴) ملائکه بندگان خدا هستند آنها کافران ایشانرا از زنان میپنداشتند (۲۵-۴۳-۲) ملائکه اعمال هر کس مینویسند (---۷) بعضے از کافران ملائکه را اینها بهاے زنان میخوانند (۲۷-۵۳-۲) (آدم) (ابلیس)

ملت - (دین)

ملک - سوره الملک (۲۹-۶۷) ملک آسمان و زمین برای الله است (الله)

ملک الموت - موکل براے قبض کردن روح (۲۱-۳۲-۱)

ممتحنه - سوره الممتحنه (۲۸-۶۰)

من - من و سلوے بر بنی اسرائیل نازل شده (۱-۲-۶) (۹-۷-۲۰) (۱۶-۲۰-۴) (سلوے)

منازعات - بوقت منازعت بر فیصلهٔ الله و رسول و اصحاب باید رفت (۵-۴-۸)

منافق - منافقان - چه کس را منافق گفته میشود (۲-۲-۲۵) تفاوت میان موافق و مومن (۴-۳-۱۸) منافق در ظاهر محبت نماید ولیکن مسلمان نیست (۵-۴-۱۲) منافق را دوست نباید گرفت بل او را باید کشت (ایضاً) اقسام منافق (ایضاً) منافق که بر حکم رسول راضی نیست بجهنم میرود (۵-۴-۱۸ و ۲۱) منافقان عذاب الیم بینند (-- ۲۰) منافقان الله را فریب میدهند - نماز ایشان درست نه (-- ۲۱) منافقان و کافران که میان رسولان و فرق میکنند عذاب خواهند دید (۶-۴-۲۱) بعضی از منافقان و کافران که از دل مسلمان نبودند (۶-۵-۶) منافقان از توبیت کارها برسته میگردند (-- ۷) احوال منافقان (۱۰-۹-۷ و ۸) منافقان فاسق هستند و در جهنم خواهند بود (-- ۹) منافقان داخل جهنم بشوند و عذاب ببینند. (۲۶-۸-۱۴-۱) سورهٔ المنافقون (۲۸-۶۳) بر منافقان و بر سوگند ایشان اعتبار نباید کرد (۲۸-۶۳-۱) منافقان دشمنند ایشانرا باید کشت (ایضاً)

منطق الطیر - سلیمان زبان مرغان آموخته شده (۱۹-۲۷-۳)

منکر - بروز حشر حالت منکر چه خواهد بود (۵-۴-۶) منکر رسول بجهنم برود (۵-۴-۱۷)

موت - موت برای آخرت بهتر است (۱-۲-۱۱) از موت ترسیدن عجیب است

(۲-۲-۳۲) موت از اللہ مقرر است (۴-۳-۱۴) موت تعلق بر
تقدیر دارد (۔ ۔ ۱۷) ہر نفس ذائقہ موت خواہد چشید (۔ ۔ ۱۹) ہر جا کہ
کسے باشد موتش میرسد (۵-۴-۱۱) ہر نفس موت خواہد چشید
(۲۱-۲۶-۲) گریختن از موت سودے ندارد (۲۱-۲۳-۲) مرگ (اجل)
مودت فی القربیٰ۔ بدلہ ایست کہ برائے پیغمبر از طرف مومنان واجب است (۲۵-۴-۳)

موز۔ (نل)

موسیٰ۔ وعدۂ چہل شب باو (۱-۲-۶) معجزہ عصا کہ آب از سنگ پیدا کردہ
(۔ ۔ ۷) تعداد فرقہ ہائے موسیٰ (ایضاً) توریت بموسیٰ دادہ شدہ (ایضاً)
موسیٰ یکے از پیغمبران بودہ (۔ ۔ ۱۶) یہود از موسیٰ سوال معجزہ وغیرہ
میکنند (۶-۴-۲۲) اللہ بموسیٰ کلام کردہ (۔ ۔ ۲۳) وعظ موسیٰ بقوم
خود (۶-۵-۱۴) توریت بر موسیٰ نازل شدہ (۷-۲-۱۱) (۸-۲-۱۹)
موسیٰ برائے فرعون و سرداران او فرستادہ شدہ (۹-۷-۱۳) گفتگوئے
او با فرعون معجزہ عصا کہ بصورت اژدہا میگردد و ید بیضا (ایضاً)
فرعون جملہ ساحران را طلبید (۹-۷-۱۴) تفاوت میان سحر
ساحران و معجزہ موسیٰ (ایضاً) ساحران ایمان میآرند۔ رسم کشتن
پسران و گذاشتن دختران بحکم فرعون (۹-۷-۱۵) سزائے آل
فرعون بقحط و بلاہائے دیگر مثل غوکہا و جراد و قمل (۔ ۔ ۱۶) غرق شدن
فرعون با لشکر در دریائے قلزم (ایضاً) موسیٰ با بنی اسرائیل سلامت
از دریا عبور میکنند (۹-۷-۱۶) وعدہ اللہ با موسیٰ در چہل شب تمام شد

توریت بر موسی نازل شده (۔۔۱۷) موسی برادر خود ہارون را خلیفہ خود
میکند (ایضاً) کلام کردن اللہ با موسی و تجلی دیدار با نمودن ۔ نازل شدن
الواح (ایضاً) قوم موسے بچہ گاو را میپرستند (۹ – ۷ – ۱۸) موسی ہفتاد نفر
براے دیدار اللہ میگزینید ۔ صاعقہ بر ایشان می افتد و ایشان می میرند (۔ ۱۹)
قصہ موسے و ہارون و فرعون و گفتگوے ایشان باہم (۱۱ – ۱۰ – ۸) بمقابلہ موسی
با ساحران و وحی بموسی و برادرش می آید (۔۔۹) موسی بفرعون مصر و اراکینش
فرستادہ شد (۱۲ – ۱۱ – ۹) کتاب بموسی دادہ شد (۔۔ ۹ و ۱۰) موسی براے
ہدایت قوم فرستادہ شدہ (۱۳ – ۱۴ – ۱) گفتگوے موسی با قوم خود در باب آل
فرعون و کشتن پسران (ایضاً) اللہ بموسی کتاب داد تا ہادی بنی اسرائیل شود
(۱۵ – ۱۷ – ۱) نہ آیت یعنی نشان بموسی دادہ شد ۔ فرعون تہمت جادوگری برو
مے بندد (۔۔۱۲) موسی ہمراہی یوشع براے ملاقات خضر بمجمع البحرین میرود
و ماہی بریان میکشند (۱۵ – ۱۸ – ۹) گفتگوے موسی با خضر ۔ خضر او را میگوید کہ
از ہر واقعہ کہ بیند از و نپرسد (ایضاً) خضر کشتی را غرق میکند (۱۵ – ۱۸ – ۱۹)
خضر پسرے را قتل میکند و دیوار از جا مے افگند (ایضاً) خضر حقیقت ہر واقعہ
مذکور میکند (ایضاً) موسی رسول اللہ بود و نبی مخلص (۱۶ – ۱۹ – ۴) موسی بجانب
طور خواندہ شد ۔ برادرش ہارون نبی آمد و دادہ شد (ایضاً) موسی آتش مے بیند
(۱۶ – ۲۰ – ۱) موسی بوادی مقدس طوے میرسد و کلام رب مے شنود (ایضاً) و را اول
وحی حکم نماز نازل شدہ ۔ معجزہ عصا و ید بیضا (ایضاً) موسی بفرعون فرستادہ شد
و برادرش ہارون وزیر او کردہ شد ۔ بمادر موسی در خواب وحی آمدہ و او موسی را

بند کرده صندوق در دریا انداخته که آخر بفرعون رسید (۱۶-۲۰-۳) موسیٰ
باز بمادر خود رسید و پرورش یافته و از غم نجات یافته (ایضاً) گفتگوے ایشان
با فرعون (ایضاً) موسیٰ بیان قدرت الله میکند (ایضاً) پیش همه مردمان موسیٰ
معجزه میکند (۱۶-۲۰-۳) همه ساحران درگمان میمانند ـ وعظ موسیٰ بفرعون
درباب جزاے اعمال نیک (ایضاً) موسیٰ در دریا راه خشک یافته و فرعون
که پس رفته غرق شد (۱۶-۲۰-۴) سامری قوم موسیٰ را گمراه میسازد ـ
موسیٰ بعد چهل روز باز میآید و قوم خود را نصیحت میکند ـ سامری از مردمان
زیورها گرفته گوساله میسازد و میگوید که این الله است (ایضاً) موسیٰ و هارون را
معجزه داده شد ـ ایشان از رب خود می ترسیدند (۱۷-۲۱-۴) موسیٰ
و برادرش هارون بطرف فرعون و سرداران او آمدند ـ باو کتاب داده
شد (۱۸-۲۳-۳) کتاب باو فرستاده شد ـ و برادرش هارون هم باو داده شد
(۱۹-۲۵-۴) موسیٰ بقوم فرعون فرستاده شد که ظالم بودند ـ به هارون برادرش
هم وحی شده ـ هر دو بفرعون میروند و درباب بیرون بنی اسرائیل بشام گفتگو
میکنند (۱۹-۲۶-۲) موسیٰ پیش فرعون معجزه ها میکند ـ معجزهٔ عصا و ید بیضا
(ـــ ۲) همه ساحران جمع میشوند و بموسیٰ مقابله میکنند ـ موسیٰ بر ایشان
غالب میشود و ایشان همه سجده میکنند (ـــ ۳) موسیٰ با قوم خود از دریا
میرود و فرعون که پس میرود غرق میشود (ـــ ۴) قصه موسیٰ که آتش می بیند
(۱۹-۲۷-۱) موسیٰ آواز غیب می شنود ـ معجزهٔ عصا و ید بیضا میکند (ایضاً)
بمادر موسیٰ وحی میشود که موسیٰ را در دریا اندازد (۲۰-۲۸-۱) آل فرعون آن

صندوق میکشند (ایضاً) مادر موسیٰ را برائے شیر دادن مطلبند
(ایضاً) موسیٰ شخصے را ہلاک میکند (۱ - ۲) موسیٰ از شہر
به مدین میگریزد (ایضاً) موسیٰ بر چاه مدین میبیند ایشان را
آب میدهد - موسیٰ را به پدر خود میبرند و او نوکر میکند (۱ - ۳)
یکے از زنان را بموسیٰ در نکاح میدهند (ایضاً) بعد ہشتے موسیٰ
بطرف کوه آتش می بیند (۱ - ۴) آنجا فریاد میشنود که من
خدایم - موسیٰ عصائے اندازد که مار میشود (ایضاً) معجزه ید بیضا
فہم میکنند (ایضاً) موسیٰ برائے ہارون دعا میخواہد (ایضاً)
لشکر فرعون را بدریا مے برد (ایضاً) اللہ موسیٰ را نبی خود میکند
و کتاب باو میفرستد (۱ - ۵) در ایام او قارون و فرعون و
ہامان عذابہا دیدند (۲۰ - ۲۹ - ۴) برائے ہدایت بنی اسرائیل کتاب
باو داده شده (۲۱ - ۳۲ - ۳) بعضے از مفسدان بر موسیٰ تہمت گشتن
ہارون میدهند (۲۲ - ۳۳ - ۹) احسان اللہ بر موسیٰ و ہارون
(۲۳ - ۳۷ - ۴) موسیٰ بفرعون و ہامان و قارون فرستاده شده
و گفتگوے ایشان (۲۴ - ۴۰ - ۳) بموسیٰ ہدایت و کتاب داده
شده و وارث بنی اسرائیل کرده شده (۱ - ۶) موسیٰ کتاب
داده شده (۲۵ - ۴۱ - ۶) موسیٰ بفرعون فرستاده شده و قصه او (۲۵ - ۴۳ - ۵)
احوال موسیٰ و فرعون (۲۵ - ۴۳ - ۱ و ۲) موسیٰ بفرعون فرستاده شد
(۲۷ - ۵۱ - ۲) احوال او (۳۰ - ۷۹ - ۱)

مؤمن - مومنان - غلام مؤمن بہتر از مشرک آزاد بہتر است (۲-۲-۲۷)
کافر دوست مؤمن نباشد (۳-۳-۳۰) مؤمن را چہ اجر بپاداش عمل
میشود (۔-۶) تفاوت میان مؤمن و منافق (۶-۳-۱۸) مؤمن
چہ ثواب خواہد یافت (۔-۲۰) (۵-۴-۸) مؤمن را نباید کہ
مومنے را بکشد و الا سزا یابد (۔-۱۳) مؤمنان چہ اجر بہ بینند
(۔-۱۸) اگر یہود و نصارا و صابیان بر اللہ ایمان آرند و اعمال
نیک دارند از خوف آزاد ہستند (۶-۵-۱۰) سورۃ المؤمن
(۲۴-۴۰) چہ کسانے مؤمن خوانند (۹-۸-۱) مؤمنان را اجر
بسیار حاصل خواہد شد (۶-۴-۲۱) مؤمنان را اللہ ہدایت میکند
(۱۷-۲۲-۷) مؤمنان داخل بہشت خواہند شد (۲۶-۸-۱)
مؤمنان را باید کہ پدر و مادر خود را کہ کافر باشند دوست نگیرند (۱۰-۹-۲۳)
مؤمنان نماز میخوانند و زکوۃ میدہند (۔-۹) جنات عدن برائے
وعدہ کردہ شدہ (ایضاً) مؤمنان و راسخان چہ اجر دارند
(۶-۴-۲۲) مؤمنان مہاجران و مجاہدان درجہ عظیم دارند
(۱۰-۹-۳) جنات فردوس برائے مؤمنانست (۱۶-۱۹-۱۲) مؤمنان
چہ کارہائے نیک میکنند - وارثہ فردوس باشیان خواہد رسید (۱۸-۲۳-۱۰)
اللہ بمؤمنان بعوض مال جنت میدہد (۱۱-۹-۱۴)

ب
مؤمنون - سورۃ المؤمنون (۱۸-۲۳)

مہاجر - مہاجران - کسانیکہ در راہ خدا ہجرت میکنند چہ ثواب دارند (۵-۴-۱۴)

مہاجر و مجاہد چہ اجر یابد (۱۰-۹-۱۰) مہاجران فرقہ بودند از اصحاب محمدؐ (ایضاً) مہاجران و انصار بجنت خواہند رفت (۱۱-۹-۱۳) بمہاجران و انصار اللہ دوبارہ معافی داد (۱۱-۹-۱۴)

مہاجران کہ از سبب ظلم کافران وطن خود گذاشتہ اند در دنیا و آخرت اجر خواہند یافت (۱۴-۱۶-۶)

مہر- کابین (۲-۲-۳۱) مہر بزنان لازم (۴-۴-۲۰)

میثاق- (عہد) (وعدہ)

میزان- میزان برابر باید نہاد (۲۷-۶-۱۹) (۹-۷-۱۱) شعیب قوم خود را از کم کردن وزن در میزان منع میساخت (۱۲-۱۱-۸) (کیال) (وزن)

میراث- (ورثہ)

میسر- یعنے قمار بازی گناہ بزرگ است (۲-۲-۲۷) میسر حرام است (۷-۵-۱۲)

میکائیل- بر جبرئیل و میکائیل ایمان واجب (۱-۲-۱۲) شیطان جبرئیل و میکائیل را دیدہ در جنگ بدر از ابوجہل بگریخت (۱۰-۸-۶)



ناتوان- مستضعفین اگر مسلمان ہستند و در ملک کافرے مانند معاف ہستند (۵-۴-۱۴)

نازعات- سورۃ النازعات (۳۰-۷۹)

ناس - سورة الناس (۳۰-۱۱۴).

ناقه - از کشتن ناقه ثمود را منع شده (۱۲-۱۱-۶) ناقه معجزه از سنگ برآمده
و بچه سیده (ایضاً) قوم ثمود ناقه را میکشتند و سزا مے یابند (ایضاً)
قوم صالح بخلاف حکمش ناقه را میکشتند (۸-۷-۱۰) الله ناقه را ظاهر
و کیل به ثمود داده که آنرا کشتند (۱۵-۱۷-۶) ناقه و قصه صالح
(۱۹-۲۶-۸) ناقه صالح کشته شد (۲۷-۵۴-۲)

نباء - سورة النبأ (۳۰-۷۸).

نبات - الله تعالے از باران اقسام نبات پیدا کرده (۷-۶-۱۲) همه نباتات
در زمین موجود هستند و این قدرت الله است (۱۹-۲۶-۱) (الله)
(قدرت)

نبی - نبیان نبی کیست و چه معنی دارد (۵-۴-۹) برائے همه نبیان اعدا
هستند (۸-۶-۱۴) نبیان براے معشر جن هم فرستاده شدند
(۸-۶-۱۵) کسانیکه نبی را ایذا میرسانند عذاب خواهند دید
(۱۰-۹-۸) نبی نه خزانه دارد و نه غیب میداند و نه فرشته است
(۱۲-۱۱-۳) بعضے انبیا بر بعضے فضیلت داده شده (۱۵-۱۷-۶)
کافران در باب نبی چه میگفتند (۱۸-۲۳-۴) ازواج مادران امت
هستند (۲۱-۳۳-۱) نبی شاهد و مبشر و نذیر و سراج منیر است
(۲۲-۳۳-۶) کدام ازواج نبی را حلال اند (۵-۰-۶) در خانه نبی بے
دعوت طعام نباید رفت و نه بعد از وفات نبی بزوجه او عقد نکاح باید بست

(-- ۷) الله و ملائکه بر نبی صلوات و درود میفرستند مؤمنان را هم چنین
کردن واجبست (ایضاً) نبی برای مردمان بشیر و نذیر است (۲۲-
۳۳-۴۶) نبی برای هدایت مردمان آمده از کسی اجر نمیخواهد (۱۱-۲۹) انبیا
انبیا بخلایق فرستاده شدند که مردمان با ایشان مسخری کردند و در آخر
هلاک شدند (۲۵-۴۳-۱) (انبیا) (رسول)

نجات - الله مردمان نجات میدهد (۷-۲-۸) الله بکشتی نوح و راکبان
آن نجات بخشید (۵-۶-۸) (۱۱-۱۰-۸) الله پیغمبران و مؤمنان
نجات خواهد داد (۱۱-۱۰-۱۰) الله شعیب را نجات داد (۱۲-۱-۸)

نجوم - ستاره ها برای رهنمائی مردم آفریده شده اند (۷-۲-۱۲) (ستاره)

نحل - سوره النحل (۱۶-۱۴) الله بنحل یعنی شهد مگس وحی فرستاده تا
از میوه ها رنگا رنگ شهد بسازد (۱۶-۱۴-۹)

نجم - سوره النجم (۲۷-۳-۵۳)

نساء - زنان یتیمان برای حمایت در نکاح باید آورد (۵-۴-۱۹) زن مانند
لباس است برای مرد (۲-۲-۲۳) در شب رمضان صحبت زنان خود
حلال است (ایضاً) زنان برای مردان مانند کشت زار اند (۲-۲-۲۸)
سوره النساء (۴-۴) نکاح با زنان (۴-۱) برای ثبوت زناء زنان
چهار گواه ضرور اند (۴-۴-۳) کدام زنان حلال اند (۴-۴) بزور وارث
زنان بودن روا نیست (۴-۳) بکدام زنان نکاح واجب (۴-۴) مرد
از زن درجه بزرگی دارد (۲-۶) اگر زن بدخوئی کند چه سزا باید

داد (ایضاً) (زن)

نسخ - بعضے از آیات قرآن باعث طعنہ یہودیان نسخ شدہ (۱-۱۲-۱۳)

نشہ - (سُکر)

نشانیہا - (آیات) (قدرت) (اللہ)

نصارا - نصارا کہ ایمان دارند در امن باشند (۱-۲-۸) منازعہ میان یہود و نصارا در باب قبلہ (۱-۱۴) نصارا از ننگ زر در برائے دین بکار مے برند (۱-۱۵) ابراہیم و دیگر نبیان نہ یہود بودند و نہ نصارا (۱-۱۶) اعتقاد نصارا بر پدر و پسر روح القدس (۲-۴-۲۳) قوطہائے ملحدہ ایشان در باب مسیح (۲-۵-۱۰) النصارا و یہود مے گفتند کہ اولاد اللہ ہستیم (۲-۵-۳) مسلمانان از دوستی با نصارا نشاید (۱-۸) اگر نصارا بر اللہ ایمان دارند از خوف آزاد ہستند (۱-۱۰) مسیح را ابن اللہ میخواندند (۱۰-۹-۵)

نصایح - اللہ بر ایشان چہ نصیحتہا کردہ (۹-۷-۱۹)

نصر - سورہ النصر (۳۰-۱۱۰)

نصرت - نصرت و فیروزی در دست اللہ ہست (۹-۸-۱۰) (۱-۲۰) (فتح)

نصیب - برائے ہر مرد و زن نصیب مقرر (۵-۴-۵) نصیب برائے ہر کس مقرر است (۱۴-۱۶-۷)

نعمت - در نعمت اللہ انکار نباید کرد (۱۴-۱۶-۱۵) نعمت اللہ از شمار بیرون است (۱۴-۱۶-۲)

نفس - قتل نفس حرام است (۹-۶-۱۹) اللہ ہیچ نفس تکلیف نمیدہد (ایضاً) نفع وضرر نفس خود را اختیار کسے نیست (۹-۷-۲۳) خلقت عالم از یک نفس وجان (۹-۷-۲۴)

نفقه (حرج)

نکاح - نکاح با زن در عدت جایز نیست (۲-۲-۳۰) نکاح با یک زن تا نیست ولاکن سہ یا چہار ہم روا ہستند (۴-۴-۱) نکاح با کدام زن واجبست (۴-۱) نکاح با کدام کس از خویشان حلال و با کدام حرام (ایضاً) • نکاح با زنان بیوہ وغلام ہم رواست (۱۸-۲۴-۴) نکاح با زن بعد طلاق ہم جایز میشود (۲۲-۳۳-۶) (زن) (نساء)

نماز - نماز را قایم باید داشت (۷-۶-۹) مردمانِ نمازی از نیکانند (۹-۷-۲۱) مومنان نماز میخوانند و زکوٰۃ میدہند (۱۰-۹-۹) بوقت غروب آفتاب و تاریکی شب نماز باید کرد (۱۵-۱۷-۹) نماز باواز بلند باید خواند و نہ تمام آہستہ (۱-۱۲) پیش از طلوع آفتاب و پیش از غروب او و شب وقتہاے تسبیح و نماز ند (۲۶-۵۰-۳) (صلوات)

نمل - سورۃ النمل (۱۹-۲۷) سلیمان بوادی النمل میرسد (۱۹-۲۷-۲) گفتگوے سلیمان با مور (ایضاً) (مور) (سلیمان)

نوح - یکے از پیغمبران بودہ (۳-۳-۴) نوح رسول خدا بودہ گفتگوے او با قوم خود (۸-۷-۶)

نجات کشتی نوح از طوفان و غرق شدن کافران (ایضاً) قوم نوح و عاد و ثمود و قوم ابراهیم و اصحاب مدین همه از ایشان بر جان خود ظلم کردند (۱۰-۹-۹) بر نوح و دیگر نبیان وحی شده (۶-۴-۲۳) قصه نوح گفتگوی او با قوم خود۔ نوح یکے از مسلمین بود۔ الله او را معه دوستان نجات داده (۱۱-۱۰-۸) نوح بقوم خود فرستاده شده (۱۲-۱۱-۳) بحث قوم با نوح (ایضاً) گفتگوی نوح با قوم خود (ایضاً) نوح وحی کرده شده (۱۲-۱۱-۴) نوح کشتی میسازد۔ قوم بران سخری مے کنند۔ تنور جوش میزند۔ جفت از هر قسم جانور داخل کشتی میشود۔ طوفان موج میزند (ایضاً) نوح پسر را مے طلبید (ایضاً) پسرش نمی آید و غرق میشود۔ تا چهل روز آب مے بارد۔ و بعد شش ماه کشتی بر جبل جودی مے نشیند۔ نوح از الله سوال در حق پسر خود میکند و سوال رد میشود (۱۲-۱۱-۴) وعده الله با نوح که باز آفتے بر انش نازل نخواهد شد (ایضاً) نوح از رسولان الله بوده (۱۳-۱۴-۲) بحث قوم با رسولان (ایضاً) نوح یکے از انبیا بوده (۱۶-۱۹-۴) نوح از سختی آزاد کرده شده و دشمنان او غرق کرده شدند (۱۷-۲۱-۶) نوح بقوم فرستاده شد۔ گفتگوی و بحث او با قوم خود (۱۸-۲۲-۳) نوح بحکم الله کشتی میسازد۔ طوفان از تنور مے آید و کافران غرق میشوند (ایضاً) قوم او که بر نبی دروغ مے گفتند غرق شدند (۱۹-۲۵-۴) قصه نوح و برادرش انورا و قوم او را در کشتی نجات داده میشود (۱۹-۲۶-۶) نوح رسول خدا بوده و پنجاه سال کم از یک هزار سال عمر داشت (۲۰-۲۹-۳) بوقت طوفان

کشتی او را نجات داده شد (۲۳-۳۷-۳۰) نوح با قوم خود قدرت
الله را بیان میکند (۲۹-۷۱-۱۳) ذکر نوح (۲۷-۲۶-۵۴-۲) سوره
نوح (۲۹-۷۱) نصیحت نوح بقوم خویش (۲۹-۷۱-۱)

نور - سوره النور (۱۸-۲۴) در انجیل ہدایت و نور نازل شده (۶-۵
) الله نور آسمان و زمین است مثل آن (۱۸-۲۴-۵)

نوشته - ہر کس نوشته میرسد (۱۰-۹-۷)

نیاز - از پیدایش زراعتها و جانوران بنام الله باید داد (۸-۶-۱۶)
نیاز کعبه باید داد (۶-۵-۱) (ہدیہ) (زکوٰۃ)

نیک و بد - ہر نیکی و بد بر نفس کننده میآید (۲۵-۴۵-۲) نیک و بد پیش الله
یکسان و برابر نیست (ایضاً) (نیکی) (عمل) (باقیات الصالحات)

نیکبخت - کسیکه نیکبخت و سعید است در بہشت آرام خواہد یافت (۱۲-۱۱-۹)

نیکان - نیکان و ایمانداران چه اجر خواہند یافت (۸-۷-۵) جائے
بہتر یعنی جنات عدن برائے ایشان است (۱۴-۱۶-۴) نیکان
چه اجر بینید (۱۵-۱۸-۱۴) بعضے خصلتہائے نیکان (۲۹-
۷۰-۱) نیکان چه لذتہا بینند (۲۹-۷۶-۱)

نیکی نیکیہا - جزائے نیکیہا و سزائے بدیہا چیست (۹-۷-۱۲)
(۱۱-۱۰-۳) نیکیها بدیها را میبرند (۱۲-۱۱-۱۰) ہر کسیکه ایفائے
وعده الله میکند و خوف خدا دارد و صبر و صلوٰة میکند بہشت خواہد
رفت (۱۳-۱۳-۳) ہر کس که بر خلاف این نیکیها میکند برائ

لعنت است (ایضاً) نیکی برائے نفس کننده است و بدی هم برائے او (١٥-١٧-١) (عمل) (باقیات الصالحات) (صالح)

و

واقعه: سورۃ الواقعه (٢٧-٥٦)

وادی النمل: گفتگوئے سلیمان با موران در وادی النمل (١٩-٢٧-٢)

وادی مقدس طویٰ: موسیٰ بآن وادی میرود و کلام رب بگوشش میرسد (١٦-٢٠-١)

والد: احسان بوالدین واجب (١-٢-١٠) حق والدین ادا باید کرد (٥-٤-٦) احسان بایشان باید کرد (٨-٩-١٩) بوالدین مهربانی باید کرد و قول تعظیم بایشان باید گفت و در حق ایشان دعاے رحمت باید کرد (١٥-١٧-٣) حق والدین در دنیا از همه بالاتر است لاکن از دین حق الله کمتر است (٢٠-٢٩-١) شکر الله و والدین باید کرد (٢١-٣١-٢) بوالدین احسان باید کرد که ایشان برائے اولاد تکلیف میکشند (٢٦-٤٦-٢) از والدین بری نباید شد (ایضاً)

وحدت: وحدت الله (٢-٢-٢٠) (٢٣-٣-٢) وغیره (الله)

وحی: جبرئیل قرآن را بوحی آورده (١-٢-١٢) بر محمد و نوح و دیگر نبیان وحی نازل شده (٦-٤-٢٣) قرآن بر محمد وحی شده (٧-٢-٢٠)

پیغمبر فقط آدمی است نه ملک ونه خزانه دارد ولاکن بر او وحی نازل شده

(—۵) وحی بیک مرد برای مردمان تعجب شده (۱۱-۱۰-۱)

هرچه الله وحی میکند بران پیروی باید کرد (۱۱-۱۱-۱۱) بهرحال بر

وحی معتقد باید بود (۱۲-۱۱-۲) بمحمد حکمت وحی شده (۱۵-۱۷-۴)

وحی بطرف رسول الله شده والله ورا از بندگان خود برگزیده (۲۲-

۳۵-۴) به محمد و دیگر رسولان وحی میشد (۲۴-۲۹-۷) (۲۶-۲۹-

۱) وحی بر نبی نازل میشود (۲۷-۵۳-۱)

ورثه - وصیت در باب آن واجب (۲-۲-۲۲) ورثه از والدین و اقربا

بهر دو زن (۴-۴-۱) حصه ورثه برای اولاد و والدین وغیره

(—۳) ورثه بر قرابت منحصر (۵-۴-۵) (میراث)

وزن - بترازوی راست وزن باید کرد (۸-۷-۱۱) روز قیامت

اعمال هر یک وزن کرده خواهند شد (۸-۷-۱) برابری وزن

ضروریست (۱۵-۱۷-۴) (میزان)

وصیت - وصایا - وصیت بوقت مرگ واجب (۲-۲-۲۲) بعد مرگ

وصیت برنها کردن (۲-۲-۳۱) برای نگهبانی ورثه گواه مقرر

باید کرد وغیره (۷-۵-۱۴)

وضو - آداب وضو (۶-۵-۲)

وعده - وعده الله حق است (۱۱-۱۰-۶) بوقت گفتن وعده ان شاء الله

باید گفت (۱۵-۱۰-۴) (عهد)

وفا - وفا بعہد ہنر (۳-۳-۱۰) (ایفاء)

وقت - وقتہاے عبادت (۱۴-۳۰-۲) (نماز) (صلوات)

ھ

ہابیل - پسر آدم - قربانی ہابیل قبول افتاده از ان برادرش قابیل حسد برد و اورا کشت (۶-۵-۵) (قابیل)

ہجرا - ہاجران کسانیکه در راه خدا ہجرت کنند (۲-۲-۲۷) ہاجر خیلے ثواب دارد (۱۴-۳-۲۰) ہاجران فی سبیل اللہ را اللہ رزق خوب میرساند (۱۷-۲۲-۸) ہاجران و مؤمنان درجہ عظیم دارند (۱۰-۹-۳) (مہاجر)

ہارو - ہاروت و ماروت فرشتگان بابل بودند و سحر بمردمان میآموختند (۱-۲-۱۲) (ماروت) (بابل)

ہارون - یکے از رسولان بوده (۶-۱۶-۲۳) موسے برادر خود ہارون را خلیفہ خود میکند (۹-۷-۱۷) موسے و ہارون معجزه داده شده بودند (۱۷-۲۱-۴) ہارون بموسیٰ براے مدد داده شده (۱۶-۱۹-۴) (۱۶-۲۰-۲) بہ ہارون ہم وحی شده - او ہمراہی موسے بفرعون میرود و بنی اسرائیل را بشام مے برند (۱۹-۲۶-۲) بر موسیٰ تہمت کشتن ہارون مے نہند (۲۲-۲۳-۹) (موسی) (فرعون)

ہامان - وزیر فرعون بود و بچگان نرینہ میکشت (۲۰-۲۸-۱) موسیٰ بفرعون و

و ہامان و قارون فرستادہ شدہ (۲۴-۲۰-۳۳) (فرعون)

ہدٰی - ہدایت اللہ ہدایت حقیقی ہست نہ دیگر (۱-۲-۱۴۰) اگر اللہ ہدایت کسے میکند سینہ او با سلام میکشاید (۸-۶-۱۵) ہدایت اللہ مفید ہست (۱-۲-۱۴) کدام مردمان بر ہدایت ہستند (۱-۲-۱) ہدایت در دست خدا است (۵-۴-۱۲) اللہ آن کس را ہدایت میکند کہ پیروی رضائے او میکند (۶-۵-۳) ہدایت آنست کہ اللہ میکند (۷-۹-۹) اللہ بطرف حق ہدایت میکند (۱۱-۱۰-۴) ہدایت و گمراہی ہر کس بر نفس اوست (۱۱-۱۱-۱۱) ہدایت در دست خدا است ہر کہ بخواہد میدہد (۱۴-۱۶-۵) ہدایت و گمراہی حسب مرضی اللہ ہست (۱۴-۱۶-۱۳) بغیر خدا کسے ہدایت نمیکند مگر کسیکہ او خواہد (۲۰-۲۸-۶) ہدایت و گمراہی در دست اللہ است (۲۲-۳۵-۲) (گمراہی)

ہُدہُد - سلیمان ہدہد را نمی بیند و انتظار او میکند (۱۹-۲۷-۲) ہدہد خبر بلقیس مے آرد (ایضاً) گفتگوے ہدہد با بلقیس - جواب سلیمان میآرد (۱۹-۲۷-۳) (سلیمان) (بلقیس) (سبا)

ہدیہ - رسم قربانی (۲-۲-۲۴) نیاز کعبہ باید داد و آنرا بے حرمت نباید کرد (۶-۵-۱) (قربانی) (نیاز)

ہرزہ گوئی - زیادہ گوئی در دین نباید کرد (۶-۴-۲۳)

ہفت - ہفت آیہ سورۂ فاتحہ وظیفہ خوبست (۱-۱-۱) جملہ ہفت زمین

(۱-۲-۳) هفت آسمان در دو روز آفریده شدند (۲-۴۱-۲۴)

بادشاه مصر در خواب هفت گاو فربه و هفت گاو لاغر و هفت خوشه خشک و تر دید و یوسف تعبیر آن خواب کرد (۶-۱۲-۱۳)

جهنم هفت دروازه دارد (۳-۱۵-۱۴)

همزه - سوره الهمزه (۱۰۴-۳۰)

همسایگان - حق همسایگان ادا باید کرد (۶-۴-۵)

هود - هود برادر عاد بوده و رسول خدا گفتگوی او با قوم خود - رحمت الله با قوم او (۹-۷-۸) سوره هود (۱۱-۱۲) قصه هود برادر عاد (۱۹-۲۶-۷) هود نصیحت بقوم خود میکند در باب توبه (۵-۱۱-۱۲) هود عاد را در احقاف ترسانید در آخر گنهگاران سزا دیدند (۳-۴۶-۲۶)

ی

یاجوج - بیان یاجوج و ماجوج (۱۱-۱۸-۱۶) هر دو بروز حشر بیرون خواهند آمد (۷-۲۱-۱۷) ذوالقرنین در میان دو دیوار میاید یاجوج و ماجوج آنجا میباشند (۱۱-۱۸-۱۶) (ذوالقرنین = سکندر) (ماجوج)

یادکردن - (ذکر)

یتیمان - خدمت احوال ایشان بهتر (۱۰-۲-۱) اصلاح با ایشان بهتر (۲-۲-۲۷) مال ایشان بامانت بدهید (۱-۴-۴) نکاح با ایشان (ایضاً) مال ایشان بزور کسانیکه مال ایشان بظلم میخورند (ایضاً)

حق یتیمان را ادا باید کرد (۵-۴-۶) طمع مال ایشان نباید کرد و نزدیک
آن نباید رفت (۸-۹-۱۹) (۱۵-۱۷-۴)

یحییٰ۔ پیغمبرے بوده۔ به زکریا بشارت او داده شده (۳-۴-۳) الله باو
در پیری پسر رسید به حکم الله سه شب با کسے حرف نزند (۱۶-۱۹-۱)
یحییٰ پاک دامن و پرهیزگار بوده (ایضاً) کار هائے خیر میکرد۔
(۱۶-۲۱-۶) زکریا)

ید الله۔ دست الله به بیعت کشاده است یعنی دست قضا و مهر
(۶-۵-۹) دست الله بر دست هائے بیعت کنندگان است (۲۶-۱۸-۱)

ید بیضا۔ معجزه موسیٰ (۹-۷-۱۳)

یٰسٓ۔ سوره یٰسٓ (۳۶-۲۲)

یسع۔ نام یکے از پیغمبران (۷-۶-۱۰)

یعقوب۔ ابراهیم به یعقوب نصیحت میکند (۱-۲-۱۶) یعقوب یکے از رسولان
بوده وحی کرده شده (۶-۴-۲۳) ابراهیم را بشارت اسحاق و
یعقوب از الله می آید (۱۲-۱۱-۷) نعمت الله به آل یعقوب (۱۲-۱۲-۱)
الله ابراهیم اسحاق و یعقوب میبیند (۱۶-۱۹-۳) اسحاق و یعقوب
به لوط داده شده (۱۷-۲۱-۵) (یوسف)

یوسف۔ سوره یوسف (۱۲-۱۲-۱) خواب یوسف در باب یازده ستاره وغیره
(ایضاً) تعبیر پدرش (ایضاً) حسد برادران برائے قتل یوسف
(۱۲-۱۲-۲) از پدر رخصت میگیرند و یوسف را به جنگل میبرند یوسف را

در چاه میاندازند۔ قافله آنجا میرسد و دلوی می‌اندازند و یوسف را
بیرون میآرند (ایضاً) او را در مصر فروشند (۱۲-۱۲-۳) عزیز مصر
او را میخرد و فرزند خود میکند۔ الله یوسف علم تعبیر و عقل میآموزد۔ زن
عزیز بر او عاشق میشود و بر او جبر میکند۔ یوسف مکر زن گرفتار میشود
(ایضاً) زنان مصر دستهای خود می‌برند از حیرت (۱۲-۱۲-۴)
یوسف در زندان قید میشود (ایضاً) دو جوان دیگر در آن زندان
رفیق یوسف هستند۔ خوابی می‌بینند و او تعبیر میکند (۱۲-۱۲-۵)
یوسف بر رفیق وعظ میکند (ایضاً) ملک در خواب هفت گاو فربه و هفت
گاو لاغر و هفت خوشه خشک و هفت تر می‌بیند (۱۲-۱۲-۶) یوسف
تعبیر آن خواب میکند (ایضاً) زن عزیز حقیقت را بیان میکند (۱۲-۱۲-۷)
برادران یوسف میآیند و او را می‌شناسند (-۸) و باز میگردند (ایضاً)
برادر یوسف را باز میآرند (ایضاً) یوسف ایشان را تهمت دزدی میدهد
(۱۲-۱۲-۹) یوسف برادر خود را غلام کرده میگیرد (ایضاً) به یعقوب خبر
میرسد و او افسوس میکند (۱۲-۱۲-۱۰) یوسف خود را ظاهر میسازد (ایضاً)
قمیص یوسف به یعقوب میبرند چشم او روشن میشود و همه بمصر می‌آیند
(۱۲-۱۲-۱۱) تعبیر خواب یوسف میشود که همه برادران سجده با او میکنند
(ایضاً) یعقوب به بنی اسرائیل فرستاده شده (۲۴-۱۰-۱۴)
یوشع۔ قصه یوشع و خضر و موسی (۱۵-۱۹-۹) موسی همراهی یوشع برای
ملاقات خضر بمجمع البحرین میرود و ماهی بریان میکند (ایضاً)

یونس - نام یکے از پیغمبران (۷-۶-۱۰) سورۂ یونس (۱۱-۱۰) قوم او عذاب
دیده در دنیا بالیقین آوردند و امان یافتند - کسے دیگر ہمچنین امان نیافت
(۱۱-۱۰-۱۰) یونس یعنی ذی النون در تاریکی شب بدریائے آب زد و
نجات یافت (۲۱-۱۷-۶) یونس از پیامبران حسن تبلیغ بود و برائے
ہدایت مشرکان به نینوائے رفت - در راه او را در آب میان انداز
ماہی او را فرو گیرد و باز بکناره مے اندازد (ایضاً) یونس یکے از
رسولان بود - در شکم ماہی رفته باز بیرون آمد (۳۷-۲۳-۵) صاحب
الحوت - اشاره به یونس (۲۹-۶۸-۲) پیش الله برگزیده است
(ایضاً) یکے از انبیا بوده (۶-۴-۲۳)

یہود - یہود که ایمان دارند در امن باشند (۱-۲-۸) یہود و نصارا
خود را از دیگران بہتر میدانستند (۱-۴-۱۴) یہود کفر میکردند
(۱-۲-۱۱) یہود در کتاب خود تغییر و تبدیل کردند (۲-۲-۲۱)
ایشان برائے یافتن تعریف مردمان کارہائے بد میکردند (۴-
۳-۹۹) یہود بر کتاب خود عمل میکردند (۳-۳-۳) بعضے از خرابی
ایشان (۵-۴-۷) بسحر و طاغوت اعتبار داشتند (۱-۸)
از موسے سوال معجزه میکنند و گوساله را میپرستند - ایشان کفر کردند
و وعده شکستند (۶-۴-۲۲) یہود بر مریم بہتان کردند (ایضاً)
اگر یہود بر الله ایمان دارند و اعمال نیک کنند از خوف آزاد
ہستند (۶-۵-۱۰) یہود و نصارا که منافق ہستند برائے

دوستی مسلمانان لائق نیستند (۸-۵-۶۱) بر یہود کدام جانوران
حرام شد (۸۱-۶-۱۸) دوازدہ اسباط یہود (۹-۷-۲۰) مَن و سلویٰ
بر ایشان نازل شدہ (ایضاً) بشکل بوزینہ بدل شدند (--۲۱)
یہود عزیز را پسر اللہ میخوانند (۱۰-۹-۸) بر یہود ہم ہمان چیز
حرام شدہ کہ بمحمد بیان کردہ شد (۱۴-۱۶-۱۵) اللہ
بروز قیامت میان نصارا و مجوس فیصلہ خواہد کرد (۱۷-۲۲-۲)
(موسیٰ) (بنی اسرائیل)

تمت بالخیر



تعداد حروف تہجا وحرکات وسکنات قرآن شریف

(موافق قول عبد العزیز بن عبد اللہ کذا فی البستان للفقیہ ابو اللیث سمرقندی)

کلمات	۷۶۴۳۰	اعشار کوفی	۴۲۳
حروف	۳۲۰۲۶۷۰	اعشار بصری	۶۲۳
فتحات	۳۵۲۴۳	اخماس کوفی	۸۷۴
ضمات	۸۸۰۴	اخماس بصری	۱۲۴۶
کسرات	۳۹۵۸۲	آیات کوفی	۶۲۳۶
نقاط	۱۰۵۶۸۴۰	آیات بصری	۶۲۱۶
مدات	۱۷۷۱	آیات شامی	۶۲۵۰
تشدیدات	۱۲۵۴	آیات مکی	۶۲۱۲
سورۃ	۱۱۴	آیات عراقی	۶۲۱۴
رکوع	۵۴۰	آیات عامہ	۶۶۶۶

ا	۴۹۸۷۲	ط	۱۲۷۴
ب	۱۱۴۴۵	ظ	۸۴۲
ت	۱۱۹۹	ع	۹۲۲۰۰
ث	۱۲۷۶	غ	۲۲۰۸
ج	۳۲۷۳	ف	۸۴۹۹
ح	۹۷۳	ق	۶۸۱۳
خ	۲۴۱۶	ک	۹۵۲۲
د	۵۶۴۲	ل	۳۴۳۲
ذ	۴۶۹۷	م	۲۶۵۳۵
ر	۱۱۷۹۳	ن	۲۲۵۶۰
ز	۱۵۹۰	و	۲۵۵۳۶
س	۵۸۹۱	ہ	۱۹۰۷۰
ش	۲۲۵۳۰	لا	۳۷۲۰
ص	۲۰۱۳	ی	۲۵۹۱۹
ض	۱۶۰۷		

مع	عند المتاخرین	سجدہ ۱۴	اتفاقی
مع	عند المتقدمین	سجدہ ۱۵	اختلافی

